

**IMATRA BIG BAND FESTIVALIN EPÄSUORAT TALOUDELLISET
VAIKUTUKSET JA FESTIVAALIYLEISÖN MUSIIKILLISET
MIELTYMYKSET KESÄLLÄ 2010**

Hanna Maria Luoma

Pro gradu -tutkielma

Musiikkitiede

kevät 2011

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Hanna Maria Luoma	
Työn nimi – Title Imatra Big Band Festivalin epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja festivaaliyleisön musiikilliset mieltymykset kesällä 2010	
Oppiaine – Subject Musiikkitiede	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Kesäkuu 2011	Sivumäärä – Number of pages 101 + liitteet (9)
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan Imatra Big Band Festival -musiikkifestivaalin epäsuoria taloudellisia vaikutuksia sekä festivaaliyleisön musiikillisia mieltymyksiä kesällä 2010. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää festivaaliyleisön kulutuksesta syntyviä taloudellisia vaikutuksia. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on selvittää festivaaliyleisön musiikillisia mieltymyksiä ja toiveita festivaalille.</p> <p>Aineisto kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella Imatra Big Band Festivalilla heinäkuussa 2010, ja siihen vastasi kaikkiaan 284 konserttikävijää. Tutkimus toteutettiin paperilomakkeella, ja lomake koostui pääosin monivalintakysymyksistä sisältäen yhden avoimen kysymyksen. Kysymykset käsittelivät konserttikävijöiden taustatietoja, syitä festivaalille osallistumiseen, kulutus- ja muuta vapaa-ajanviettoikäyttäytymistä sekä suhtautumista festivaalin palvelu- ja musiikkitarjontaan ja myös Imatran palvelutarjontaan. Suurin osa kysymyksistä oli kohdennettu ulkopaikkakuntalaisille konserttikävijöille. Tulokset analysoitiin Pasw Statistics 18.0 -ohjelmalla käyttäen frekvenssejä, kuvailevia tunnuslukuja, ristiintaulukointia ja khiin neliötestiä.</p> <p>Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että mahdollisuudet taloudellisten vaikutusten syntymiselle ovat hyvät ja niitä voidaan havaita, sillä festivaalilla on vakiintunut kävijäkunta, ja festivaali houkuttelee paljon ulkopaikkakuntalaisia, jotka käyttävät Imatran palvelutarjontaa, eniten ravintola- ja majoituspalveluja. Festivaaliyleisö näki festivaalin myönteisenä koko Imatran kannalta. Festivaalin ja Imatran palvelutarjontaan oltiin melko tyytyväisiä. Silti tutkimuksen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, jonka mukaan joitakin muutoksia palvelutarjonnissa voitaisiin tehdä, jotta edellytykset taloudellisten vaikutusten syntymiseen paransivat entisestään.</p> <p>Musiikilliset syyt mainittiin eniten houkuttelevan festivaalille. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa musiikilla olevan merkittävä rooli taloudellisten vaikutusten mahdollistamisessa. Myös musiikkitarjontaan oltiin tyytyväisiä, mutta avoimuutta uudistuksille oli silti tutkimuksen perusteella hieman nähtävissä, ja festivaalilta ollaan valmiita vastaanottamaan uusiakin musiikillisia elämyksiä. Konserttikävijöiden musiikilliset mieltymykset olivat moninaisia, mutta eniten valitut musiikin tyylilajit olivat kuitenkin blues, big band -musiikki ja pop- ja rock-musiikki. Mieltymykset vaihtelivat sukupuolittain, ikäryhmittäin ja koulutuksen perusteella. Musiikillisen kehittämisen kohteiksi voitaisiin asettaa country- ja folk-musiikki sekä eksoottiset rytmit, kuten maailmanmusiikki sekä salsa- ja latinalaisamerikkalainen musiikki.</p>	
Asiasanat – Keywords musiikkitapahtumat, musiikkifestivaalit, festivaaliyleisö, taloudelliset vaikutukset, epäsuorat taloudelliset vaikutukset, musiikilliset mieltymykset, musiikkimaku, kyselytutkimus.	
Säilytyspaikka – Depository JYX – Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYYS	8
2.1 Lähtökohdat kulttuuritapahtumien taloudellisten vaikutusten tutkimiselle.....	8
2.2 Taloudelliset vaikutukset ja niiden mittaaminen	14
2.3 Kritiikkiä taloudellisia vaikutuksia mittaavista tutkimuksista.....	22
2.4 Musiikilliset mieltymykset	27
2.4.1 Musiikkimaku ja sen muotoutuminen sosiologisesta näkökulmasta	27
2.4.2 Musiikkimakuun vaikuttavat yksilön ominaisuudet ja muut tekijät	29
3 AIEMMAT TUTKIMUKSET SUOMALAISTEN MUSIIKKITAPAHTUMIEN TALOUDELLISISTA VAIKUTUKSISTA	34
3.1 Tapahtumayleisön arvio kulutuksestaan – tutkimukset yhdestä näkökulmasta	34
3.2 Tapahtumayleisön arvio kulutuksestaan ja paikallisten yritysten arvioima tulonlisäys – tutkimukset kahdesta näkökulmasta	35
3.3 Tapahtumayleisö, paikalliset yritykset sekä tapahtumajärjestäjät, paikallisväestö ja kaupunkien päättäjät – useamman näkökulman tutkimukset	37
3.4 Yhteenvedo tutkimuksista	40
4 TUTKIMUSASETELMA	44
4.1 Tutkimusongelmat	44
4.2 Tutkimusmenetelmä	45
4.3 Tutkimuksen toteutus	47
4.4 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi.....	49
5 TULOKSET	53
5.1 Keitä festivaalille tulee ja mistä: konserttikävijöiden profiilit	53
5.2 Mitä festivaalilla tehdään ja miksi sinne tullaan: festivaalin houkuttelevuus	58
5.3 Ulkopaikkakuntalaiset Imatra Big Band Festivalilla.....	64
5.4 Paikkakuntalaisten kulutuskäyttäytyminen	74
5.5 Imatra Big Band Festival ja festivaaliajan Imatran palvelutarjonta	76
5.6 Imatra Big Band Festivalin musiikkitarjonta.....	80
6 POHDINTA	89
LÄHTEET	98
LIITTEET.....	102

1 JOHDANTO

Suomi suorastaan kukoistaa kesäisin mitä erilaisimpia musiikki- ja muita kulttuuritapahtumia. Festivaalijärjestö Finland Festivalin (2010) mukaan festivaalien kokonaisyleisömäärä vuonna 2010 oli lähes kaksi miljoonaa. Voidaan siis ajatella, että reilu kolmannes suomalaisista käy kerran vuodessa jollakin festivaalilla. Festivaalien suosio on vetänyt myös minut mukanaan. Kiinnostus festivaaleja kohtaan on kasvanut opintojen, työharjoittelun ja muiden omien kokemusten myötä. Tutustuessani festivaalimaailmaan olen alkanut miettiä festivaalien merkitystä paikkakunnilleen ja niiden asukkaille: miksi festivaaleille mennään, ja mitä ne antavat yleisölle ja niiden järjestäjäpaikkakunnille. Tässä tutkielmassa kiinnostukseni kohde on rajautunut festivaalien aiheuttamiin taloudellisiin vaikutuksiin ja myös siihen, mikä osuus musiikilla on musiikkifestivaalin vaikutusten syntymisessä.

Talouden lait ovat ulottautuneet kulttuurielämään, ja myös siltä vaaditaan yhä enemmän rahallista tulosta ja kannattavuutta. Ilmosen, Kaipaisen ja Tohmon mukaan tämän ajan markkinahenkisessä ilmapiirissä kulttuurisektorilla on ollut kysyntää talous- ja hallintotieteilijöille, ja kulttuurin henkiset ja sosiaaliset merkitykset yhteisöille ovat jääneet paitsioon kulttuuridemokratiasta keskustelemisen kanssa. Myös humanistit ovat joutuneet käyttämään ”kovia” menetelmiä puolustaessaan kulttuurin tukemista taloudellisilla argumenteilla tässä ajan ilmapiirissä, kun yhä enemmän kulttuuria ja sen tukemista perustellaan talouden näkökulmasta. (Ilmonen ym. 1995, 11–12.) Vaikka markkinahenkisessä ilmapiirissä on hyvät ja huonot puolensa, uskon, että myös humanisteille on hyödyllistä ja suorastaan tarpeellista kyetä puolustamaan kulttuuritapahtumia erilaisilla argumenteilla ja eri näkökulmista. Näihin lukeutuvat esimerkiksi taiteellisten argumenttien lisäksi myös taloudelliset argumentit.

Musiikkitapahtumat vaikuttavat ympäristöönsä monilla tavoilla. Esimerkiksi Jackson, Houghton, Russell ja Triandos (2005, 361) ovat jaotelleet vaikutukset kolmeen ryhmään: sosiaalisiin ja kulttuurisiin, fyysisiin ja ympäristövaikutuksiin sekä taloudellisiin vaikutuksiin. Allen, O’Toole, McDonnell ja Harris (2005, 31) mainitsevat näiden lisäksi tapahtumilla olevan poliittisia vaikutuksia. Onkin tärkeää tiedostaa, että yhden musiikkitapahtuman kokonaisvaikutus koostuu hyvin monesta eri osa-alueesta. Lisäksi arvioitaessa vaikutuksia on syytä miettiä paitsi miten ne syntyvät ja mistä ne koostuvat, myös keihin ne kohdistuvat.

Aiemmat tutkimukset suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista muodostavat melko kirjavan kentän. Tutkimuksia on tehty eri tieteenaloilla, eri menetelmillä ja niissä on tarkasteltu taloudellisia vaikutuksia eri näkökulmista. Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että eri tutkimukset on tehty tutkijoiden omista lähtökohdista ja tavoitteista käsin. Aiemmat tutkimukset onkin tässä tutkielmassa jaoteltu luvussa kolme sen mukaan, kenen näkökulmista taloudellisia vaikutuksia niissä on tutkittu. Cantell (1993, 1996, 1998) on tehnyt tutkimuksia useista musiikkitapahtumista käsitellen taloudellisia vaikutuksia tapahtumayleisön kulutuksen kautta. Joensuun yliopiston alaisen ESS vaikuttaa -hankkeen (2008) tutkimuksissa on puolestaan tarkasteltu taloudellisia vaikutuksia laajemmin tapahtumayleisön, paikallisten yritysten, tapahtumakaupungin päättäjien ja paikallisväestön näkökulmasta. Voidaan sanoa syvällisimmät, eivätkä pelkästään kuvailun tasolle jäävät tutkimukset ovat tehneet Ilmonen, Kaipainen ja Tohmo (1995) teoksessaan *Kunta ja musiikkijuhlat*, ja Tohmo (2002) omassa lisensiaatintyössään *Kulttuuri ja aluetalous: vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty*. Myös Kainulaisen väitöskirja *Kunta ja kulttuurin talous* (2005), jossa hän on pohtinut erilaisia aluevaikutuksia, on merkittävä tarkasteltaessa suomalaisia teoksia liittyen taloudellisiin vaikutuksiin.

Tämän tutkielman tutkimuskohteena on Imatra Big Band Festival, yksi Suomen kansainvälisestikin tunnetuista musiikkifestivaaleista. Tutkimus on toteutettu yhteistyössä Imatra Big Band Festival ry:n kanssa eikä siten ole tilaustutkimus; otin itse festivaaliin yhteyttä ja kyselin mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyö liittyen heidän festivaalinsa. Tässä tutkielmassa käsitellään festivaalin aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia tapahtumapaikkakunnalleen Imatralle. Vaikutuksia syntyy monesta näkökulmasta, kuten itse festivaaliorganisaation tekemistä ostoista ja paikallisten yritysten palkkaamista henkilöistä. Tässä tutkielmassa keskitytään kuitenkin epäsuoriin taloudellisiin vaikutuksiin. Tällä tarkoitetaan festivaaliyleisön synnyttämiä taloudellisia vaikutuksia eli yleisön kulutusta ja sitä, mihin se kohdistuu. Ennakko-oletuksena voidaan aikaisempien tutkimusten perusteella pitää festivaalin taloudellisia vaikutuksia myönteisinä kuitenkin suhteuttaen se kokoluokkaansa ja tapahtumapaikkakuntaansa. Tutkielman tutkimuskysymyksiin vastataan survey-tutkimusstrategialla; aineisto kerättiin kyselylomakkeella (ks. liite 1).

Tämän tutkielman tarkoituksena on edistää suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisten vaikutusten tutkimisen sarjaa, joka on siis hyvin erilaisia tutkimuksia sisällään pitävä. Verrattuna aikaisempiin tutkimuksiin, tässä tutkimuksessa käsitellään myös festivaaliyleisön musiikillisia mieltymyksiä taloudellisten vaikutusten tutkimisen rinnalla. Tutkimuksessa selvitetään festivaaliyleisön mielipiteitä festivaalin musiikkitarjonnasta ja heidän musiikillisia toiveitaan festivaalille sekä yritetään myös valottaa musiikin osuutta taloudellisten vaikutusten syntymisessä. Ilman musiikkia ei ole yleisöä – ilman yleisöä ei ole epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Yleisö on päätekijä musiikkitapahtumien taloudellisten vaikutusten muodostumisessa. Ilman musiikkia ja sen paikalle houkuttelemaa yleisöä ei olisi festivaalia eikä niitäkään vaikutuksia, jotka eivät johdu suoraan yleisöstä. Voidaan sanoa, että ”festivaalille tulija on koko seudun asiakas”, kuten eräs haastateltu yrittäjä sanoi kertoessaan näkemyksiään Kaustisen kansanmusiikkifestivaalista.

Festivaali voi perustellessaan toimintaansa taloudellisilla argumenteilla saada itselleen esimerkiksi lisää tukea, rahoittajia tai yhteistyökumppaneita osoittamalla paikkansa myös paikkakunnan talouselämässä. Esimerkiksi Cantellin (1993, 63) mukaan usein pyritään perustelemaan tapahtuman kannattavuutta järjestelypaikkakunnalle sen myönteisillä taloudellisilla vaikutuksilla. Kainulainen toteaa, että taloudellisia vaikutuksia käsittelevien tutkimusten tulokset ovat hyödyllisiä alueiden päätöksentekijöille ja tapahtuman järjestäjille, ja rahoituspäätösten legitimoinnin lisäksi tuloksista on hyötyä tapahtumien organisoinnille ja taloudellisen tehokkuuden parantamiselle (Kainulainen 2007, 176). On kuitenkin huomioitava, että vaikka kulttuurisektorin aiheuttamat taloudelliset vaikutukset toimivat usein yhtenä kulttuurin tuen perusteluna, perustelut koskevat vain sitä, tulisiko kulttuuria tukea vai ei, eivätkä esimerkiksi kerro, kuinka paljon tukea pitäisi jakaa. Tällaisten kysymysten vastaamiseksi tarvitaan toisenlaisia menetelmiä. (Tohmo 2002, 7, 10.)

Muita perusteluja tämän tutkielman tärkeydelle on, että Imatra Big Band Festivalista ei ole aiemmin tehty vastaavaa tutkimusta, ja festivaali on tärkeä tapahtuma alueelleen niin kuin monet muutkin festivaalit omille paikkakunnilleen. Myös tämän yhteiskunnallisen merkityksen takia festivaalia ja sen yleisöä on tärkeää tutkia, jotta festivaali pysyisi elinvoimaisena ja jotta sitä pystyttäisiin edelleen kehittämään. Tämä tutkielma antaa tietoa paitsi itse festivaalille toimintansa tuloksista myös muille paikkakuntalaisille. Tulosten avulla festivaali voi kehittää toimintaansa yhä paremmin yleisönsä toiveita vastaavaksi.

Siteeratakseni jälleen Ilmosta ym. (1995, 9), ”tieteellinen kulttuuritutkimus ei ehkä tarjoa käytännön ongelmiin suoria reseptejä, mutta se voi parhaimmillaan avata kiintoisia kysymyksiä ja virityksiä.” Tutkielmaani pätee sama: sen pohjalta ei pystytä tekemään suoraviivaisia toimintasuunnitelmia Imatra Big Band Festivalille, mutta toivon sen antavan pohdinnan aiheita ja myös pohjatietoa tulevaisuuden päätöksille.

Taloudellisesta näkökulmasta huolimatta tämän tutkielman tarkoitus ei ole väittää, että musiikkitapahtumien oikeutus tulisi tapahtua pelkästään tästä näkökulmasta. Ilmonen ym. (1995, 9) ovat tehneet hyvän kiteytyksen sanoessaan kulttuurin ja taiteen yhteiskunnallisen kokonaismerkityksen avautuvan ”vasta hengen ja aineen keskinäisestä punoksesta”. Tapahtuman perustaminen ja ylläpitäminen eivät useinkaan voi perustua yksinomaan aineettomiin hyötyihin, vaan on myös tärkeää tutkia, kuinka suurta taloudellista hyötyä tapahtumasta on alueelle. Suomessa kulttuurin rahoitus perustuu vankasti julkisen sektorin tukeen (esim. Tohmo 2002, 6).

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu pääasiallisesti taloudellisten vaikutusten tutkimisesta, tutkimisen lähtökohdista ja tutkimiseen liittyvän problematiikan käsittelemisestä. Lisäksi luvussa tarkastellaan musiikillisten mieltymysten teoreettista pohjaa: miten musiikkimaku muodostuu ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Koska Imatra Big Band Festival on suomalainen musiikkitapahtuma, musiikkitapahtumien taloudellisia vaikutuksia käsittelevien aiempien tutkimusten tarkastelu keskittyy myös suomalaisiin tutkimuksiin. Tutkimuksen tulosten raportointi mukaillee kyselylomakkeeni järjestystä. Rahan inflaatio on otettu tutkielmassa huomioon niin, että kaikki käytetyt rahamääräiset lukemat tarkastelluista tutkimuksista on muutettu Tilastokeskuksen kertoimien mukaan vuoden 2009 rahan arvoa vastaaviksi.

Haluan kiittää festivaaliorganisaatiota yhteistyöstä tutkielmani tiimoilta, erityisesti markkinointipäällikköä Jaana Komia, jonka kanssa olen käynyt monia mielenkiintoisia keskusteluja festivaalielämästä. Lisäksi haluan kiittää ystäviäni, tutkimusapulaisiani, jotka olivat apunani kentällä aineistonkeruuvaiheessa. Suuret kiitokset kuuluvat luonnollisesti myös tutkimukseen osallistuneille.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Lähtökohdat kulttuuritapahtumien taloudellisten vaikutusten tutkimiselle

Festivaalien määrän kasvu ja myös niiden kysyntä on ollut kiivasta viime vuosikymmeninä. Tähän ovat vaikuttaneet lisääntynyt vapaa-aika ja rahan määrä; aikaa ja rahaa omistetaan yhä enenevässä määrin lomille, ja ihmisillä on nykyisin enemmän rahaa taiteeseen käytettäväksi. Myös matkustuskustannusten lasku sekä koulutuksen lisääntyminen ovat olleet syinä festivaalien kysyntään. Festivaalien määrän kasvua voidaan tarkastella myös niiden tarjonnan puolelta. Tällöin voidaan havaita, että valtiolta asettaa paljon rajoituksia esimerkiksi oopperainstituutioille, ja festivaalit voidaan nähdä yrityksinä vapautua näistä rajoituksista. Festivaalit eivät myöskään ole ympärivuotisesti toimivia samalla tavalla kuin esimerkiksi oopperainstituutiot, vaan konsertteja on vain festivaaliaikana. Näin ollen kulujakaan ei ole yhtä paljon. (Frey 1994, 29–31, 36.)

Tapahtumilla on kosketuspintaa monelle elämämme alueelle. Näistä yhteyksistä nousee monia hyötyjä, jotka ovat suuri syy tapahtumien suosioon ja tukemiseen. Tapahtumien tutkimus on lisääntynyt, ja niiden synnyttämien hyötyjen tehostamiseksi kehitellään uusia strategioita. Tapahtumien määrän kasvu sekä yritysten ja julkisen vallan osallisuus on johtanut lisääntyneeseen painoarvoon tapahtumien hyötyjen taloudelliselle analyysille. Lisäksi mahdollisen tapahtumien kielteisten seurausten takia on tärkeää tunnistaa, seurata ja hallita tapahtumien vaikutuksia. (Allen ym. 2005, 31.) Esimerkiksi paikalliset asukkaat saattavat pelätä tapahtuman suosion kasvun myötä tapahtuvaa autenttisuuden häviämistä, ihmispaljoutta ja liikaa mainostusta, varsinkin silloin, jos tapahtumalla on tarkoitus kerätä tuloja. (Gursoy ym. 2004, 172.) Myös Snowballin mukaan taloudellisten vaikutusten tutkimusten suosio on kasvanut, kun kilpailu yksityisten ja julkisten tapahtumien, kuten taidefestivaalien, tukemisesta on kasvanut. Tällaiset tutkimukset voivat auttaa lisäämään tapahtumalle annettavan rahoituksen määrää antamalla kunnalle arvio tapahtuman taloudellisesta vaikutuksesta, kuten myös tapahtumasta heijastuvasta kasvusta työllisyydessä. (Snowball, 2004, 1076.)

Kulttuuriin liittyvä taloudellinen tutkimus on alkanut kehittyä 1980-luvulla, jolloin tutkimukset muun muassa Saksassa, Iso-Britanniassa ja Hollannissa kertoivat kulttuurialaan investoinnin kannattavuudesta sekä sen kasvumahdollisuuksista. Erityisesti pääsääntöisesti julkisella tuella toimivat kulttuurisektorin laitokset, kuten orkesterit, saivat tutkimuksista perusteluja rahoitukselleen ja toimintansa puolustamiselle. Samalla kulttuuriteollisuuden toimintojen vaikutukset korostuivat. (Cantell 2001, 53–54.) Malmi (1995, 126) puolustaa erilaisten kulttuurilaitosten ja -hankkeiden tutkimista taloudellisesta näkökulmasta sillä, että niistä löytyy konkreettisia vaikutussuhteita eikä tutkimus siis kohdistu mihinkään abstraktiin ja tavoittamattomaan.

Talousanalyysit ovat lisääntyneet sitä mukaa, kun kulttuuritapahtumia on tullut lisää. Tulokset kulttuuritapahtumien taloudellisista vaikutuksista ovat olleet myönteisiä ja kulttuuritapahtumilla on huomattavia vaikutuksia paikallistalouksien kasvuun, missä on auttanut koko kulttuuriteollisuuden kasvu. Festivaalien taloudelliseen kannattavuuteen ovat vaikuttaneet erityisesti sponsoreiden ja äänilevyteollisuuden toimet festivaalien hyödyntämiseen markkinointiväylänä. (Kainulainen 2004, 15–17.) Cantell puhuu jopa kulttuurin roolin muuttumisesta: kulttuuri kyllä palvelee edelleen symbolitarkoituksissa ja tradition säilyttäjänä, mutta sillä on myös merkitystä enenevässä määrin alueiden taloudelle sekä myös kilpailukyvyille. Kulttuurilla on tunnustettu olevan joissain tapauksessa suurtakin taloudellista merkitystä. (Cantell 2001, 52–53; ks. kulttuurin roolista kilpailussa myös Cantell 2001, 56.)

Tapahtumien nähdään siis yleensä johtavan lisääntyneeseen taloudelliseen aktiivisuuteen ja luovan uusia työpaikkoja. Tämä tapahtuu tavaroiden ja palveluiden kysynnässä tapahtuvan nettokasvun kautta, jota tapahtumien oletetaan luovan. (Dwyer, Forsyth & Spurr 2005, 351; Jackson ym. 2005, 360.) Kulttuuritapahtumien taloudellisten vaikutusten lisäksi niillä on myös vaikutusta itse alueiden kehitykseen. Kulttuurin taloudellisia vaikutuksia voidaankin tutkia eri näkökulmista. Se voi olla suppea keskittyen yksittäiseen tapahtumaan tai instituutioon. Vaikutuksiin voi kohdistua myös laajempi, yhteiskunnallinen tarkastelutapa paikkakunnan kulttuurielämän tai jopa osavaltion tai kansan kulttuurielämän näkökulmasta. (Kainulainen 2005, 90–91; Bille & Schulze 2006, 1059.) Tässä tutkimuksessa näkökulma on suppea, sillä tutkimuksen kohteena on yksi tietty tapahtuma, eikä vaikutuksia juurikaan suhteuteta esimerkiksi muuhun Imatran kulttuurielämään.

Taideala voi tuottaa lyhyen aikavälin vaikutuksia, jotka liittyvät kulutukseen ja perustuvat usein kulttuuriturismiin. Tulot turismista ovat yksi tärkeimmistä tapahtuman luomista vaikutuksista. Taide siis houkuttelee vierailijoita, jotka tuovat alueelle rahaa. Sen lisäksi, että he kuluttavat tapahtumassa itse taiteeseen, vierailijat voivat kuluttavat rahaa taiteeseen liittyviin hyödykkeisiin ja palveluihin, kuten matkustamiseen, majoitukseen, tavaroihin ja palveluihin tapahtumakaupungissa tai lähialueella. Kiertäessään paikallistalouden läpi tällä kulutuksella voi olla huomattava vaikutus. (Bille & Schulze 2006, 1057; Allen ym. 2005, 38–39.) Jos vierailijat ovat tulleet paikkakunnalle taidetapahtuman takia, heidän kulutuksensa muodostaa kokonaisuutensa kasvun, joka voidaan lukea tapahtuman ansioksi. Taidetapahtuman ansiosta myös paikalliset asukkaat saattavat kuluttaa vähemmän muualla, mikä aiheuttaa lisää taloudellisia vaikutuksia alueelle. (Bille & Schulze 2006, 1057.)

Tehokas turismin edistäminen voi aiheuttaa sen, että tapahtumavierailijat pidentävät vierailunsa pituutta ja vierailevat muissa alueen turistikohteissa. Lisäksi tapahtumat voivat vetää puoleensa mediaa, jossa saatu näkyvyys edistää tapahtumakaupungin profiilia. Tämä johtaa parantuneeseen pitkän aikavälin turismi-imagoon ja vierailuihin. (Allen ym. 2005, 38–39.) Taloudellisia vaikutuksia voi siis ilmetä paitsi lyhyellä, myös pitkällä aikavälillä. Jacksonin ym. (2005, 360) mukaan festivaalit ja tapahtumat ovat yhä enenevässä määrin tärkeitä turismiteollisuudelle erityisesti pienemmillä alueilla. Currid huomauttaa, että taide merkitsee eri asioita eri kaupungeille ja alueille sekä sisällöllisesti että sosiaalisilta ja taloudellisilta vaikutuksiltaan. Taidetta ja turismia on joka puolella, mutta suurin taiteeseen liittyvä liiketoiminta keskittyy suurkaupunkeihin. (Currid 2010, 258.)

On kuitenkin vaikeaa määritellä, ketkä ovat taideturisteja, mitä kulttuuriturismiin pitäisi sisällyttää ja ketkä ovat alueella vain kulttuuritarjonnan takia. Jos turistit ovat tulleet alueelle useammasta syystä, täytyy pyrkiä selvittämään, missä määrin he ovat pidentäneet vierailuaan kulttuurin takia. Vaikka syy tulon olisikin pelkästään kulttuuritapahtuma, ei voida sulkea pois, että he olisivat tulleet paikkakunnalle muutenkin. Lisäksi, vaikka vierailija ei olisi tullut paikkakunnalle kulttuurin takia, kulttuuritoiminnalla on silti voinut olla jotain vaikutusta hänen päätökseensä vierailupaikkakunnan valinnassa. Erityisesti silloin, jos paikkakunnalla on rikas kulttuurinen ympäristö, on vaikeaa selvittää yksittäisen kulttuuri-instituution houkuttelevuus. (Bille & Schulze 2006, 1062–1063.) Vaikka kulttuuritapahtumilla onkin todettu olevan myönteistä vaikutusta paikkakuntien talouteen, niiden tutkimiseen liittyy siis

määrittelyongelmia. Nämä rajoitukset täytyy huomioida myös tulosten tulkinnassa. Frechtlingin (2006, 26) mukaan turismin taloudellisten hyötyjen mittaamiseen tulee edelleen kehittää tekniikoita, sillä tiedot niistä auttavat esimerkiksi yrityksiä ja hallituksia tekemään tehokkaita markkinointipäätöksiä.

Myös Herreron, Sanzin, Devesan, Bedaten ja del Barrion (2006, 53) mukaan kulttuurin taloudellisista toiminnoista selvin esimerkki on kulttuuriturismi, joka onkin yksi vahvimmista turistisektorin alueista. Näin ollen hyödyntämismahdollisuudet alueilla kasvavat vetovoimaisella kulttuuritarjonnalla. Kulttuurista tulee tuote, jota voidaan vaatia ja kuluttaa. Se voi elvyttää kaupunkeja, joiden perinteiden uudelleen kukoistaminen ja uudet kulttuuripalvelut auttavat niitä erottautumaan muista ja luomaan parempaa imagoa. Kulttuuri ja kulttuuriperintö ovat siis osa talousilmiötä, koska ne liittyvät talouden tuotantotoimintoon ja voivat rakentaa yhteiskunnan taloudellista kehitystä. (Herrero ym. 2006, 42, 53–54.) Kainulainen toteaa niin ikään, että festivaalien avulla voidaan kehittää paikallisen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja elävöittää keskusta-alueita. Kulttuurifestivaalit kuuluvat usein kaupunkien kehittämispolitiikkaan. Tästä syystä festivaalien järjestämisen motiivien taustalla ovat myös aluetaloudelliset lähtökohdat itse ohjelmistojen lisäksi. (Kainulainen 2007, 176; ks. myös Cantell 2001, 57–58.) Tohmo (2002, 7) kuitenkin muistuttaa, että vaikka kulttuuri liitetään turismiin yhä enenevässä määrin, turistien kulttuuripalveluihin houkuttelua vielä tärkeämpi tehtävä on rikastuttaa paikallisen väestön kokemusmaailmaa.

Kulttuurin talous saa yhä enenevässä määrin akateemista hyväksyntää, jonka eräs pääsyy on juuri se, että kulttuuri ja kulttuuriaktiviteetit tuottavat taloudellisia virtoja, tuloja ja työllisyyttä. Lisäksi kulttuurilla on nimellisarvoa hallinnollisille interventioille, koska suurimmalla osalla sen tuotteista on julkinen luonne, ja se on hyödyllinen paikkojen identifioinnissa ja muuttamisessa. Näin kulttuuri siis muodostaa osan alueellisen kehittämisen strategioihin. (Herrero ym. 2006, 41–42.) Vaikka hyväksyntä on lisääntynyt, Cantellin mukaan festivaalien vaikutuksista ei ole Suomessa tehty tarpeeksi tutkimusta. Vaikka festivaaliyleisön kulutuksesta on tehty tutkimusta ja festivaalien budjetteja on usein mahdollista käyttää, itse taloudellisten vaikutusten pohdinta on jäänyt pinnalliseksi tai vajaaksi (Cantell 1998, 41).

Niin ikään vaikka hyväksyntä on kasvanut, kulttuurin taloudellisten vaikutusten tutkiminen ei kuitenkaan saa aina positiivista vastaanottoa. Freyn mukaan tutkimukset vaikutuksista vähentävät festivaalien arvoa materiaaliin hyötyihin taloudelle, mikä voi johtaa tutkimuksen toimeksiantajan näkökulmalle vastakkaiseen tulokseen: voi esimerkiksi tulla ilmi, että jokin muu kuin taidetapahtuma tuottaa korkeamman kerroinvaikutuksen alueelle. Tärkeintä ei ole festivaalin materiaallinen vaikutus, vaan yleisön halukkuus maksaa festivaalin pitämisestä alueella. (Frey 1994, 30.) Myös Kainulainen (2005, 107) huomauttaa, että kulttuurin avulla taloudellisen hyödyn tekeminen voi olla vähemmän tuottoisampaa kuin taloudellisen kasvun saavuttaminen joltain aivan muulta alalta. Tällaisessa tilanteessa on mielestäni tarpeellista pohtia kaikkia tapahtumasta koituvia hyötyjä, ei vain taloudellisia vaikutuksia, joilla kulttuuriin sijoittamisen merkityksellisyyttä usein perustellaan. Vaikka esimerkiksi jokin urheilutapahtuma aiheuttaisi enemmän taloudellisia vaikutuksia, täytyy punnita muun muassa tapahtumien muita vaikutuksia ja myös edellytyksiä ja resursseja tapahtumien järjestämiseen. Tämä liittyy myös mielestäni kulttuurin julkisen tukemisen keskusteluun: miksi tukea kulttuuritapahtumaa, jos urheilutapahtuma tuottaisi suurempia taloudellisia vaikutuksia, tai kun rahan voisi käyttää vaikka nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Getzin mukaan puolestaan paljon kuluttavien asiakkaiden houkutteleva on tärkeämpää kuin vaikutusmittauksien tekeminen ja massamarkkinointi. Tapahtumajärjestäjille on usein riittävää määrittellä pelkästään tapahtuman aiheuttamat tulokset kuin tehdä varsinaisia taloudellisten vaikutusten ja syy-seuraus -tutkimuksia, ja todistaa, että erilaiset aineelliset ja aineettomat hyödyt sekä niihin johtaneet syyt ovat juuri tapahtuman ansiota. Myös pelkästään joidenkin tiettyjen tulosten, kuten asiakastyytyväisyyden, määrittely auttaa tekemään tapahtumasta paremman, kun se järjestetään seuraavan kerran. (Getz 2005, 378, 386.) Valtiollekaan ei ole vaivan arvoista tehdä yksittäisiä arviointeja rahoituskohteidensa paikallisista taloudellisista vaikutuksista, siitäkkin huolimatta, että festivaalit ovat tärkeitä alueilleen monista syistä. (Jackson ym. 2005, 360.)

Aina ei siis ole tapahtuman jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta välttämätöntä tai edes tarpeellista tutkia tapahtuman taloudellisia vaikutuksia. Allenin ym. mukaan tapahtumaorganisaatiolle on ensisijaista huolehtia, että tapahtuma pysyy budjetissa ja että siitä on seurauksena ylijäämää tai voittoa. Tässä on kyse siitä, ylittävätkö tulot sponsoreilta, lipun myynnistä ja myyntitavaroista tapahtuman markkinoinnin ja järjestämisen kulut. Kuitenkin

julkisen vallan ja sen kunnan, jossa tapahtuma järjestetään, näkökulmasta laajemmat taloudelliset vaikutukset voivat olla merkityksellisempiä. (Allen ym. 2005, 38.) Kunnalle on esimerkiksi tärkeää, saako se verotuloina takaisin musiikkijuhlaan sijoittamansa varat; mitä siis saadaan vastineeksi sijoitetuille veronmaksajien rahoille (Ilmonen ym. 1995, 9; Allen ym. 2005, 31). Valtiot ovat usein valmiita tukemaan tapahtumia rahallisesti. Tapahtuman muita kuin taloudellisia hyötyjä, kuten kansalaisylpeyttä tai vaikka kaupungin tunnetuksi tekemistä, on kuitenkin hyvin vaikea arvioida tai testata. Huolimatta muistakin hyödyistä, suuri osa tapahtumien rahoituksen julkisesta oikeutuksesta keskittyy niiden odotettuihin myönteisiin taloudellisiin vaikutuksiin. (Dwyer, Forsyth & Spurr 2005, 351.)

Kainulainenkin toteaa, että kulttuuritoimintojen asemaa osana kaupunkien strategista kehittämistyötä ja imagojen kehittämistä perustellaan myös festivaalien taloudellisilla vaikutuksilla. Tukea festivaaleille on perusteltu paitsi kulttuurisilla ja taiteellisilla myös taloudellisilla argumenteilla. (Kainulainen 2007, 176; Ilmonen ym. 1995, 11–12.) Allenin ym. mukaan tapahtuman taloudellisia vaikutuksia painotetaan usein osittain siksi, että työllistäjien ja julkisen vallan täytyy päästä tavoitteisiinsa budjeteissaan ja osittain puolestaan siksi, että tällaiset vaikutukset voidaan helposti arvioida. On kuitenkin tärkeää huomioida tapahtumien muiden vaikutusten lisäksi, että erilaiset vaikutukset vaativat erilaiset arvioinnin tavat ja välineet. Esimerkiksi tapahtuman kulttuuristen hyötyjen kuvailemiseen saattaa sopia paremmin narratiivinen kuin tilastollinen lähestymistapa. (Allen ym. 2005, 31–32.)

Getzin (2005, 377) mukaan syitä tapahtuman arviointiin voivat olla sen suunnittelu ja kehittäminen, yleisen tuen ja hyväksynnän saaminen sekä sponsoreiden tyytyväisenä pitäminen. Myös Jacksonin (2005, 360) mukaan tietoja taloudellisista vaikutuksista voivat hyödyntää myös ulkopuoliset sponsorit ja sidosryhmät sekä paikalliset yhteisöt. Gazel ja Schwer huomauttavat, että myönteisiä taloudellisia vaikutuksia on käytetty eniten perusteluna valtion tuen saamiseksi esiintyvälle taiteelle pienillä ja keskikokoisilla kunnilla tai ooppera- ja klassisen musiikin festivaaleilla. Sen sijaan populaarimusiikin alueella tutkimusta taloudellisista vaikutuksista ei ole tehty niin paljon. Erityisesti tutkimukset voittoa tekevien firmojen taloudellisista vaikutuksista muodostavat vähemmistön. Esimerkiksi Yhdysvalloissa suuret konsertit ovat tulleet populaarimusiikin päävälittäjäksi, ja voidaan olettaa, että näillä on huomattavia taloudellisia vaikutuksia kunnille, joissa ne järjestetään. Näin ollen on yllättävää, että tämän alueen esiintyvien taiteiden taloudellisia vaikutuksia on vain tutkittu harvoin.

(Gazel & Schwer 1997, 41–42.) Tämä ilmiö voidaan huomata myös tarkasteltaessa tutkimuksia suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista: yksittäisistä suurista konserteista tutkimuksia ei juurikaan ole, mutta populaarimusiikin festivaaleista tutkimuksia on kuitenkin tehty.

2.2 Taloudelliset vaikutukset ja niiden mittaaminen

Martinellon ja Minnonin (1990) sekä Greffen (1990) mukaan taloudellisten vaikutustutkimusten tarkoituksena on analysoida niitä toimintoja sekä kulutus- ja ansaintavirtoja, jotka liittyvät konkreettisen kulttuuriaktiiviteetin olemassa oloon tietyssä aikana ja tietyllä alueella alueellisen talouden kontekstissa. Kulttuuritapahtumilla voi olla suoria vaikutuksia itse kulttuurisektoriin että seurannaisvaikutuksia muihin siihen yhteydessä oleviin sektoreihin. Tällaiset vaikutustutkimukset arvioivat taiteiden taloudellista tärkeyttä. Ne eivät välttämättä rajoitu ansaitsemisen mittaamiseen, vaan niitä täydennetään usein työllisyys- tai verovaikutusten analyysillä. (Ks. Herrero ym. 2006, 42, 44.) Cromptonin ja McKayn (1994, 33) mukaan taloudellinen vaikutus voidaan määritellä kunnassa tapahtuvaksi ja kulutuksesta johtuvaksi nettotaloudelliseksi muutokseksi; kun kulutus on johtunut tapahtumasta, taloudellinen vaikutus voidaan laskea sen ansioksi. Vaikka taloudellisten vaikutusten käsite voidaankin määritellä melko vaivattomasti, sen operationalisointi ei kuitenkaan ole yksinkertaista. Taloudellisten vaikutusten tutkimiseen liittyy muitakin ongelmakohtia, jotka raportoin myöhemmin tässä luvussa.

Myös Tohmon (2002, 6) sekä Billen ja Schulzen (2006, 1058) mukaan kulttuurin taloudellisia vaikutuksia on tarkasteltu kulutuksen lisäksi myös esimerkiksi työllisyyden, tulojen ja verojen näkökulmasta, ja taloudelliset vaikutukset voidaan jakaa erilaisiin vaikutuksen muotoihin. Taloudellisten vaikutusten tutkimukset pyrkivät tunnistamaan kaikki kustannukset, joita liittyy tapahtuman järjestämiseen, sekä määrittämään sen vaikutukset laajempaan talouteen. Niitä tehdään, jotta saataisiin kokonaiskuva tapahtuman kuluista ja odotettu tuotto sijoitukselle, ja näin tiedettäisiin, mitä tapahtumia tukea ja millä tavoin. (Allen ym. 2005, 42.) Tarkasteltaessa taloudellisia vaikutuksia huomioimalla kuntien saamat verotulot, niitä voidaan verrata kunnan panostukseen. Oikea vertailukohta kuntalaisille on kuitenkin kuntaan jäävä arvonlisäys, joka aiheutuu liikevaihdon lisäyksestä. Arvonlisäys on yhteydessä kuntalaisten

kulutusmahdollisuuksien kasvuun. (Ilmonen ym. 1995, 92.) Kulttuuritapahtumien taloudellisen merkitsevyyden ei siis voida sanoa olevan minkään yksittäisen osatekijän ansiota, vaan kokonaistaloudelliset vaikutukset voivat muodostua monen ulottuvuuden yhteenliittymästä (Kainulainen 2004, 34, 36).

Billen ja Schulzen näkemys kiteyttää hyvin taloudellisten vaikutustutkimusten tärkeimmän tavoitteen: niiden päämääränä on selvittää, kuinka paljon tietyn alueen lyhyen aikavälin taloudellinen toiminta laskisi, jos tiettyä tapahtumaa ei olisi. Ulkopaikkakuntalaisilla on tapahtuman kannalta suuri merkitys, sillä mitä enemmän tapahtuma houkuttelee heitä, sitä suurempia taloudellisia vaikutuksia sillä on. Tällöin tarkastelu tapahtuu kuitenkin paikallisella tasolla. Taloutta lisäävä kulutus paikallisella tasolla ei välttämättä tee lisäystä kansallisella tasolla, sillä kotimainen turistikuluttaminen tietyllä alueella tapahtuu usein joidenkin toisten alueiden kustannuksella. (Bille & Schulze 2006, 1058–1059.) Cantell toteaa myös, että korostettaessa myönteisiä taloudellisia vaikutuksia on vaarana, ettei huomioida laajempaa merkitystä yhteiskunnalle. Lisäystä ei välttämättä tapahdu yhteiskunnan tasolla, vaan jonkin kulttuurisektorin osan painottuneisuus voi merkitä vajavuutta jollain toisella sektorilla. (Cantell 1994, 56.) Onkin tärkeää huomioida erikseen ulkomaiset turistit, sillä he tuovat taloudellista lisäystä paikallisella, mutta myös kansallisella tasolla. Jos musiikkitapahtuma houkuttelisi paljon ulkomaalaisia, sen taloudellisten vaikutusten perustelu olisi vieläkin tehokkaampaa.

Taloudellisten vaikutusten suuruus riippuu monesta tekijästä. Mikkosen, Pasasen ja Taskisen (2008, 72) mukaan tapahtumien alueelliset vaikutukset riippuvat tapahtuman sisällöstä, koosta ja siitä, kuinka pitkään tapahtumaa on järjestetty. Tapahtumien erilaiset luonteet ja mittasuhteet pitää huomioida arvioitaessa musiikkitapahtumien taloudellisia vaikutuksia (Ilmonen ym. 1995, 38). Imatra Big Band Festival on järjestetty jo lähes kolmenkymmenen vuoden ajan, ja se houkuttelee vuosittain noin 50 000 kävijää, joten sillä on hyvät edellytykset taloudellisten vaikutusten synnyttämiseen. Kainulainen tuo esille lisäksi tapahtuman markkina-alueen merkityksen taloudellisiin vaikutuksiin. Taloudellisten alueellisten vaikutusten suuruuteen on merkitystä kulttuuritapahtuman yleisömäärällä ja sillä, kuinka pitkään he viipyvät paikkakunnalla. Mitä enemmän yleisöä on ja mitä pidempään he viipyvät paikkakunnalla, sitä suurempaa on heidän kulutuksensa ja heidän käyttäytymisensä taloudelliset vaikutukset. (Kainulainen 2004, 33.)

Pienillä paikkakunnilla tapahtumista johtuvaan rahankiertoon ja taloudellisten vaikutusten suuruuteen vaikuttavat kielteisesti palveluiden määrän pienuus, joista seuraa taloudellisia vuotoja. Vuodot lisääntyvät, jos palveluita hankitaan ulkopaikkakuntalaisilta yrityksiltä. Tapahtuman ajaksi ei useinkaan pystytä järjestämään monipuolisempaa palvelurakennetta, varsinkaan jos sellaiselle ei ole kysyntää tapahtuman ulkopuolisella ajalla. Pienillä paikkakunnilla suurin ongelma on usein majoituksen riittävyys tapahtumayleisölle. Vaikka taloudellisten vuotojen olemassaolo täytyy huomioida, yhteistyö lähipaikkakuntien kanssa esimerkiksi juuri majoituksen osalta voi myös auttaa kehittämään tapahtumaa ja palvelemaan sen yleisöä paremmin. (Kainulainen 2004, 52–53.)

Suuret tapahtumat aiheuttavat huomionarvoisia taloudellisia vaikutuksia erityisesti matkailutulon muodossa, kun taas pienemmillä tapahtumilla on usein taloudellisia vaikutuksia enemmän sosiokulttuurisia vaikutuksia. Niiden imago voi esimerkiksi auttaa matkailijoiden saapumisessa paikkakunnalle. (Mikkonen ym. 2008, 4, 72.) Kainulaisen (2004, 33) mukaan kulttuuritapahtumien moninaiset alueelliset vaikutukset ovat yhteydessä toisiinsa. Vaikutusulottuvuudet ovat yhteydessä paitsi imagon syntymiseen, myös esimerkiksi ostovoiman lisääntymiseen. (Kainulainen 2004, 33, 35.) On tärkeää huomioida, etteivät tapahtuman taloudelliset vaikutukset ulotu vain festivaaliajankohdalle. Cantellin (1993, 65; 1996, 45) mukaan festivaalit voivat vaikuttaa varsinaisen tapahtuman järjestämisajankohdan lisäksi koko vuonna tapahtuvalla toiminnalla. Ympärivuotiset työntekijät ovat osa paikkakunnan taloutta. Lisäksi esimerkiksi päätös paikkakunnalle matkustamisesta ja siellä kuluttamisesta voidaan tehdä festivaalin perusteella muinakin ajankohtina. (Cantell 1996, 45.)

Crompton, Lee ja Shuster ovat määritelleet käsitteelliset perusteet taloudellisten vaikutusten tutkimusten suorittamiselle. Kunnan asukkaat maksavat pääomaa kaupunginhallitukselleen veroina, joka käyttää osan näistä varoista tukeakseen tapahtuman tuotantoa. Tapahtuma puolestaan houkuttelee ulkopaikkakuntalaisia vierailijoita, jotka käyttävät rahaa kunnassa vierailmansa tapahtuman sisä- ja ulkopuolella. Tämä kunnan ulkopuolelta tuleva uusi raha luo tuloja ja työpaikkoja kunnassa asukkaille. Kunnan asukkaat sijoittavat verovaroja, ja he saavat vastineen sijoitukselleen uusina työpaikkoina ja kotitaloustuloina. Näin ympyrän kiertokulku sulkeutuu. Taloudellisten vaikutusten tutkimusten päätarkoituksena on mitata taloudellinen tuotto nimenomaan kunnan asukkaille, pikemmin kuin tarkastella tuloja, jotka koituvat tapahtumasta kunnalle. Sijoitettu rahahan kuuluu kuitenkin kunnan asukkaille,

vaikka kunta onkin ikään kuin rahan ja sen sijoittamisen välissä. (Crompton ym. 2001, 79–80.)

Cromptonin ym. ajattelussa taloudellisten vaikutusten tutkiminen on viety pitkälle: heille ei riitä, että tarkastellaan kunnalle koituvia hyötyjä, vaan prosessia täytyy edistää siihen saakka, että tiedetään, miten tapahtuma vaikuttaa kuntalaiseen. Kainulaisen mukaan kulttuurin taloudellisten vaikutusten tutkimusten määrittelyongelmat saattavat kohdistua juuri siihen, että tutkimuksissa ei ole tehty kunnollista rajausta erityisesti rahan kierron ja kulutuksen suhteesta. Kulttuurin taloudellinen vaikutus on ilmiönä prosessuaalinen ja kontekstuaalinen, jolloin sen tarkka luokittelu on haastavaa. (Kainulainen 2005, 109–110.)

Kulttuuritapahtumien taloudellisia vaikutuksia on jaoteltu hyvin eri tavoilla, ja taloudellisten vaikutusten vaikutusulottuvuuksista käytetään erilaisia, toisistaan poikkeavia määritelmiä. Jopa samanniminen vaikutusulottuvuus on saatettu määritellä kirjallisuudessa eri tavoilla. Seuraavaksi esittelen esimerkkejä siitä, miten vaikutusulottuvuuksia on määritelty. Esimerkit on valittu niin, että erilaiset määrittelytavat olisivat edustettuina.

Cantellin mukaan vaikutukset voidaan jakaa välittömiin, välillisiin ja seurannaistuloihin. Välittömät tulot liittyvät itse festivaaliorganisaation toimintaan, välilliset tulot festivaaliyleisön kulutukseen tapahtumapaikkakunnalla ja seurannaistulot hyödyttävät koko paikallistaloutta edellä mainittujen tulojen kautta. Esimerkiksi paikallisten kotitalouksien ostovoima ja kulutusmahdollisuudet lisääntyvät (Cantell 2001, 54). Seurannaisvaikutuksia on muita vaikutuksia vaikeampi mitata, mutta niiden suuruus on usein merkityksellinen. On kuitenkin vaarana, että vaikutukset lasketaan liian laajoiksi. (Cantell 1993, 63, 70–71.) Tarkastelukulmien avulla voidaan laskea kertoimia, jotka osoittavat vaikutuksia työllisyyteen ja paikallistalouteen. (Cantell 2001, 54.)

Myös itse tapahtuman yleisön kulutuksen taloudellisia vaikutuksia voidaan tarkastella eri näkökulmista: minimivaikutusten, sovitettujen vaikutusten ja maksimivaikutusten näkökulmista. Ensimmäisessä näkökulmassa kulutus lasketaan mediaanin mukaan, toisessa mediaanin ja keskimääräisen kulutuksen puolivälin mukaan, ja kolmannessa keskimääräisen kulutuksen mukaan. Tällöin esimerkiksi Joensuun Laulujuhilla kulutuksen talousvaikutukset olisivat 202 800 eurosta 456 300 euroon, ja Helsingin juhlatiimoilla 821 340 eurosta 1 622

400 euroon. Turvallisinta on käyttää sovitettuja vaikutuksia, jolloin Laulujuhlien yleisö aiheuttaa noin 304 000 euron talousvaikutuksen, ja Helsingin yleisö noin 1 217 000 euron lisän. Nämä lukemat ovat kuitenkin vain arvioita, koska esimerkiksi ulkopaikkakuntalaisten vaikutusta ei ole arvioitu tarkasti; myös tuttavien luona yöpyvät festivaalikävijät aiheuttavat heille lisäkuluja. (Cantell 1998, 46–47.) Erot kulutuksen talousvaikutuksista ovat suuria, joten on tärkeää tarkkailla, millä laskutavalla kulutusarvioita esittää.

Faulknerin (1993) mukaan puolestaan tapahtuman vaikutukset johtuvat kolmesta päälähteestä: alueen ulkopuolisten vierailijoiden rahan kulutuksesta, pääomakustannuksista palveluihin, joita vaaditaan tapahtuman järjestämiseen, ja kustannuksista, jotka tapahtumajärjestäjät ja sponsorit aiheuttavat johtaakseen tapahtuman. Tällä kulutuksella on kuitenkin edelleen virtaavia vaikutuksia, jotka täytyy huomioida laskettaessa tapahtuman taloudellista vaikutusta. Esimerkiksi raha, jonka tapahtumavierailija kuluttaa ateriaan, virtaa edelleen yrityksiin, jotka toimittavat ravintolalle ruokaa ja virvoketuotteita. Ateriaan kulutettu raha on suora menoerä, kun taas edelleen virtaava vaikutus tavarantoimittajille on epäsuora menoerä. Tapahtuma voi myös kiihdyttää lisätoimintaa taloudessa, mikä johtaa suurentuneisiin palkkoihin ja kuluttajien rahan kulutukseen. Tähän viitataan johdettuna menoeränä. (Allen ym. 2005, 42.)

Monitasoisen mallin esittävät Andersson ja Samuelson. Heidän mukaansa taloudellisten vaikutusten analyyseja voidaan tehdä monilla tasoilla. Ensimmäisellä tasolla ovat arvioitavina vaikutukset, jotka ovat suoraan tapahtumasta johtuvia. Toisella tasolla tapahtumilla on vaikutuksia myös niihin liittyviin alueisiin kuten julkiseen sektoriin ja yhteiskuntaan kokonaisuutena. Voidaan tutkia, mitä hyvinvointivaikutuksia tapahtumilla on yhteiskuntaan. Arvioitaessa tapahtumien vaikutuksia ne voidaan jakaa primaarisiin, sekundaarisiin suoriin, sekundaarisiin epäsuoriin ja tertiaarisiin vaikutuksiin. Lisäksi Andersson ja Samuelson ovat eritelleet tertiaariset vaikutukset julkiseen sektoriin. Arvioitaessa primaaristen vaikutusten suuruutta täytyy määritellä, kuinka monta vierailijaa tapahtuma houkuttelee, ja kuinka paljon rahaa esimerkiksi sponsoreilta voidaan nostaa. Sekundaariset vaikutukset sen sijaan sisältävät suorat ja epäsuorat vaikutukset. (Andersson & Samuelson 2000, 86–88.)

Kainulainen puolestaan jakaa taloudelliset vaikutukset suoriin, epäsuoriin ja tulkinnallisiin ulottuvuuksiin. Suorat vaikutukset syntyvät toiminnoista, jotka liittyvät konkreettisesti ja välittömästi festivaalin toteutukseen, kuten tapahtuman järjestäjien ja paikallisen liike-elämän

välisestä vuorovaikutuksesta (ks. myös Cantell 2001, 54). Tarkasteltaessa tulkinnallisia vaikutuksia tarkastelun kohteena on tapahtumien aluetaloudellisten vaikutusten merkitysvälitteisyys. Ne liittyvät alueiden imagon rakentumiseen ja luovien toimintojen alueellisen keskittymisen dynamiikkaan eikä niitä voi mitata. Kulttuurielämä voi toimia myös luovuutta ja innovaatioita generoivana voimana. Tämän takia kulttuuripalvelut ja -festivaalit voidaan myös nähdä syvällisempinä talouselämän dynamoina, eikä pelkästään kulttuurivieraiden kulutuksen kohteena. (Kainulainen 2007, 177, 181.)

Seuraavaksi käsittelen tämän tutkimuksen keskeisintä käsitettä, epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Tätäkin käsitettä on määritelty eri tavoilla, ja koska vaikutusulottuvuuksia on määritelty toisistaan poikkeavilla tavoilla, eri termien käytöstä voi syntyä käsitteellistä sekaannusta. Esimerkiksi epäsuorat, niin kuin ne seuraavaksi määrittelen, ja välilliset vaikutukset saatetaan kirjallisuudessa kuitenkin myös rinnastaa. Itse tukeudun johdonmukaisesti määritelmiin, jotka ovat liittäneet yleisön kulutuksen ja epäsuorat taloudelliset vaikutukset toisiinsa.

Epäsuorat taloudelliset vaikutukset muodostuvat tapahtumassa vierailevan yleisön kulttuurituotteeseen ja siihen liittyviin paikallisiin yrityksiin ja palveluihin kohdistuvasta kulutuksesta. Kulutuksen voivat muodostaa muun muassa pääsyliput, ateriat ja muut hankinnat. (Kainulainen 2007, 177; ks. myös Cantell 2001, 54 & Herrero ym. 2006, 44). Näin paikallinen elinkeinoelämä, kotitaloudet ja julkinen sektori saavat lisätuloja kulttuurivieraiden kulutuksesta. Esimerkiksi majoituspalveluyritykset, ravintolat, vähittäiskauppa ja kuljetusyritykset hyötyvät siitä. Osa rahasta jää kiertämään paikallistalouteen ja osa suuntautuu sen ulkopuolelle kerrannaisvaikutusten myötä, joten kaikki tulot eivät tuo lisäystä. Tutkimukset, jotka käsittelevät epäsuoria taloudellisia vaikutuksia, ovat analysoineet tapahtumissa vierailevan yleisön kulutuskäyttäytymistä. (Kainulainen 2007, 177.)

Myös Kainulaisen sekä Mitchellin ja Wallin (1989) mukaan epäsuorat vaikutukset sisältävät tapahtumayleisön kulutuksen tapahtumapaikkakunnalle, sen paikallisiin yrityksiin ja palveluihin, mikä aiheuttaa tulo- ja työllisyysvaikutuksia. Tapahtuman takia syntyy siis uutta taloudellista toimintaa, ja tapahtuma aiheuttaa taloudellisia kerrannaisvaikutuksia, kun yleisö tuo tuloja paikalliseen liike-elämään. (Kainulainen 2005, 96–97; ks. Kainulainen 2004, 35.) Epäsuoriin vaikutuksiin on myös joskus liitetty imagojen kautta ilmeneviä vaikutuksia.

Imagon kehityksellä on välillinen yhteys taloudelliseen toimintaan. Kulttuuritapahtuma voi lisätä koko paikkakunnan houkuttelevuutta, ja olla osaltaan vaikuttamassa vierailijoiden ja mahdollisesti jopa asukkaiden saamisessa paikkakunnalle. (Kainulainen 2004, 35; ks. myös Kaipainen 1999, 85.) Epäsuorien vaikutusten tarkastelu on ehkä kaikkein mielenkiintoisinta, sillä tapahtumayleisön kulutus tuo nimenomaan uutta rahaa alueelle. Suorissa vaikutuksissa, jotka syntyvät tapahtuman järjestämiseen liittyvistä toimista, raha on jo usein olemassa paikallisessa talouden kierrossa. (Mikkonen ym. 2008, 14–15, 18; ks. myös Kaipainen 1999, 61.)

Tapahtuma voi aiheuttaa myös epäsuoria työllisyysvaikutuksia niin, että työllisyyden toimintaympäristö muuttuu ja parantaa edellytyksiä työllistymiseen. Erona suoriin työllisyysvaikutuksiin on se, että ”epäsuorat työpaikat” eivät tule todellisiksi yhtä nopeasti kuin suorat työllisyysvaikutukset. Niitä ei myöskään tarkastella ensisijaisesti yksittäisen henkilön näkökulmasta, vaan tarkastelu tapahtuu pikemmin esimerkiksi työllisyysvaikutusten palvelurakenteissa. Kulttuuritapahtumilla on enemmän epäsuoria kuin suoria työllisyysvaikutuksia, vaikka niiden arvioiminen on hankalampaa ja edellyttää enemmän tulkintaa. Tiettyjen työllisyysvaikutusten on vaikeaa sanoa johtuvan juuri kulttuuritapahtumasta, koska niitä muokkaa myös koko aluetaloudellinen ympäristö. (Kainulainen 2004, 57–60.) Esimerkkeinä työllisyysvaikutuksista Kaustisen kansanmusiikkifestivaalien työllisyysvaikutukset olivat suurimmat ohjelmapalveluissa ja vähittäiskaupassa. Majoitus- ja ravitsemusalalle työllisyysvaikutus oli vajaa viidesosa kaikista työpaikoista, joita muodostui yhteensä 52. (Haaga-Perho 2007, 3.) Savonlinnan Oopperajuhlilla itse oopperatapahtuman lisäksi majoitus- ja ravitsemustoiminta olivat myös suurimmat työllistäjät (Sairanen 1988, 27).

Tapahtumien luoma työllisyys kuitenkin yliarvioidaan usein. Vaikutusmallit tekevät usein oletuksen, että turistien kulutuksesta johtuva uusi tulo luo vastavuoroisesti työllisyyttä. Festivaaleilla on kuitenkin yleensä vain vähän koko-aikaista tai edes osa-aikaista henkilökuntaa, ja vapaaehtoisilla on suuri osuus festivaalitoiminnassa. Itse asiassa vapaaehtoisten työskentely festivaaleilla voidaan laskea myös paikkakunnan kuluksi, koska tällöin ihmiset tekevät ilmaista työtä. He voisivat olla samaan aikaan paikkakunnalla palkkatyössä. Vaikka festivaalitoiminnasta ei syntyisikään uusia työpaikkoja, festivaaliyleisön kulutus voi kuitenkin auttaa jo olemassa olevien työpaikkojen säilyttämisessä. (Getz 2005, 386–387.)

Cromptoninkin ym. (2001) mukaan festivaalit luovat todellisuudessa harvoja kokoaikaisia työpaikkoja. Työvoimassa on jo olemassa olevaa kapasiteettia paikata festivaalien aiheuttama lyhytaikainen kasvu työvoiman tarpeessa. (Ks. Getz 2005, 386.) Asialla on kuitenkin toinenkin puoli; paikkakunnalta kotoisin olevat vapaaehtoiset voisivat valita toisin ja lähteä palkkatyöhön toiselle paikkakunnalle. Tämän takia myös vapaaehtoisten huomioiminen työllisyysvaikutuksissa on tärkeää. Kainulaisen (2004, 34) mukaan suomalaisilla kulttuuritapahtumilla on todettu olevan myös suoria työllisyysvaikutuksia, vaikka työpaikat ovat suhteellisen lyhytkestoisia ja kausiluonteisia. Työllisyysvaikutuksia on siltikin, vaikka kulttuuritapahtumien henkilökunta koostuu suurelta osin vapaaehtoistyövoimasta (Kainulainen 2004, 15). Myös Cantell huomauttaa, että tapahtumien talkootyöllä on välillistä hyötyä tapahtumille ja myös tapahtumapaikkakunnille. Niin ikään kaikki tapahtumissa mukana olevat hyödyttävät tapahtumapaikkakuntaa, kuten leiriläiset, lehdistön edustajat, taiteilijat ja työntekijät. (Cantell 1993, 65–66.)

Millä menetelmillä epäsuoria taloudellisia vaikutuksia sitten yleensä tutkitaan? Kainulaisen mukaan taloudellisten vaikutusten tutkimisessa on usein haluttu määritellä tapahtuman yleisön kulutuskäyttäytymistä kyselyjen avulla, jolloin voidaan tehdä päätelmiä tapahtuman merkityksestä paikalliselle elinkeinoelämälle. Keskiarvojen perusteella on arvioitu kokonaiskulutus ja edelleen vaikutuksia alueelliseen talouteen. (Kainulainen 2004, 46–47.) Myös Getzin (2005, 383) mukaan taloudellisia vaikutuksia voidaan mitata keskimääräisellä vierailijoiden kulutuksella, ja tapahtumasta johtuvan ja alueelle kohdistuvan kulutuksen kokonaiskasvulla. Mittaamisen menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi kerroinmalleja ja kyselytutkimuksia vierailijoille. (Getz 2005, 383.)

Kerroinmalleja voidaan käyttää silloin, kun mitataan lyhyen aikavälin vaikutuksia ja lasketaan yhden toiminnon vaikutusta muuhun talouteen. Jos taiteet luovat kasvua kokonaiskysynnässä, tulot nousevat paljon kerroinvaikutusten takia. Kertoimen kokoon vaikuttavat alueen koon lisäksi monet asiat, kuten minimitaipumus kulutukseen ja verotaso. Kertoimen suuruus riippuu myös alueiden välisistä yhteyksistä. Vähemmän omavaraisilla ja pienillä maantieteellisillä alueilla se on pienempi, kun taas omavaraisemmilla alueilla suurempi. Lisäksi yleisesti ottaen toisilla kulttuuritoiminnoilla on suuremmat taloudelliset vaikutukset ja liikevaihto kuin toisilla. (Bille & Schulze 2006, 1057–1058, 1064.)

Myös Kainulaisen (2004, 50–51) mukaan yleisön kulutuksesta seuraavien taloudellisten vaikutusten laskemisessa on usein käytetty kertoimia, jotka perustuvat arvioon siitä, kuinka paljon paikallisessa taloudessa kiertää rahaa. Tällöin käytetty malli on panos-tuotos -malli. Sen avulla pyritään selvittämään, miten kulutus kiertää paikallisessa taloudessa ja kuinka paljon kierroissa syntyy taloudellisia vaikutuksia. Kerroinvaikutuksiin ovat yhteydessä monet seikat. Esimerkiksi aluetalouden luonne vaikuttaa siihen, paljonko kulutuksesta jää paikallistalouden kiertoon ja paljonko kulutus sisältää niin sanottua uutta rahaa. Kerrannaisvaikutukset ilmenevät usein pitkällä aikavälillä. (Kainulainen 2004, 50–51, 56–57.)

On kuitenkin muistettava, että vaikutustutkimuksissa osoitetut kertoimet ja eri vaikutusulottuvuuksien tarkasteleminen eivät kerro jäävätkö ostomenot kunnan rajojen sisäpuolelle eivätkä tuoton synnyttämiseksi ostetuista panoksista mitään; millaisilla investoinneilla tuotto on siis saatu syntymään. Mitä enemmän tapahtuma tekee ostoja kotikunnassa, sitä parempi se on kotikunnalle. (Tohmo 2002, 45–46.)

2.3 Kritiikkiä taloudellisia vaikutuksia mittaavista tutkimuksista

Vaikutustutkimusten keskustelun taustaa värittää kulttuurin välineellistyminen, jolloin taloudellisesta näkökulmasta tulee kaikkia muita näkökulmia tärkeämpi (Kainulainen 2005, 111; Cantell 2001, 54). Silloin unohdetaan, että kulttuurialalla on muitakin tehtäviä ja vaikutuksia kuin vain esimerkiksi työllisyyden ja matkailutulojen luominen. Myös tutkimusten luotettavuus sekä alan määrittely ovat herättäneet kielteistä huomiota. (Cantell 2001, 54–55.) Vaikka ongelmaksi voi muodostua taloudellisten vaikutusten korostaminen, yhtä lailla niiden huomiotta jättäminen saattaa olla epäedullista tapahtumalle. Getzin mukaan organisaatiot unohtavat usein arviointiensa tulokset varsinkin niiden ollessa kielteisiä, jolloin ei tapahdu oppimista eikä edistymistä. Arvioijan tulisi hyödyntää tutkimusten käyttökelpoisuutta niin paljon kuin mahdollista sekä käytännöllisillä että poliittisilla tavoilla. Arvioinnin tulee olla osa organisaation pysyvää vastuullisuutta eikä esimerkiksi vain väliaikainen keino ratkaista ongelmia. (Getz 2005, 381.)

Taiteen taloudellisiin vaikutuksiin liittyvä tutkimus ei ole kovin kehittynyttä ja sitä on kritisoitu paljon. On sanottu, ettei taidetta edes pysty mittaamaan tällä tavoin. On myös väitetty, että tutkimukset ovat käsittäneet taiteen ja kulttuurin käsitteen niin laajasti, että siihen sisällytetään asioita, jotka eivät kuulu siihen. Näin saadaan esitettyä suuri lukemia taiteen tukemiseksi. (Cantell 1993, 63; Cantell 1994, 54.) Kulttuurin liian laajasti käsittäminen voi vaikuttaa sen rajattujen, todellisten taloudellisten vaikutusten selvittämiseen. Lisäksi Cantell (1994, 54–55) toteaa, että mitä pidemmälle vaikutusten ketju menee ja myös mitä pidemmällä ajalla, sitä vaikeampaa on tehdä tarkkoja ja yksiselitteisiä toteamuksia vaikutuksista; mitkä todella ovat kulttuurisektorin ansiota.

Cromptonin ym. mukaan taloudellisten vaikutusten analyysi on epätarkka prosessi eivätkä sen tulokset ole yksiselitteisiä tai aina edes objektiivisia. Analyysin tuloksena syntyviä numeerisia arvoja ei tule pitää tarkkoina, vaan suuntaa-antavina, ”hyvinä arvauksina”. (Crompton ym. 2001, 80.) Eri tekijöiltä tulee erilaisia tuloksia ja myös ristiriitaisuuksia voi esiintyä, sillä analyysissa voidaan käyttää erilaisia menettelytapoja tai analyysin takana voi olla erilaisia oletuksia, jotka vaikuttavat tuloksiin ja jotka voivat myös olla virheellisiä. Tämä johtaa hyvin erilaisten vaikutusten tunnistamiseen. Ymmärtämättömyys taloudellisista vaikutuksista ja niiden analyysien menettelytavoista johtaa huolimattomiin tuloksiin. (Crompton ym. 2001, 80; Crompton & McKay 1994, 33.)

Täsmälliset ja toistettavissa olevat metodologiat tai mallit ovat tarpeen arvioitaessa vaikutuksia. Vaikka avustusta halutaan myös mahdollisimman paljon valtion rahoituksesta, valtiolta kuitenkin puuttuu usein puolueeton väline arvioida festivaalin taloudellista menestystä, joka myös mahdollistaisi vertailun eri festivaalien välillä. (Jackson ym. 2005, 360.) Käsitteellisestä näkökulmasta katsoen vaikutustutkimukset eivät kuitenkaan ole monimutkaisia, mutta niihin liittyy paljon teknisiä vaikeuksia; tietoa joutuu hankkimaan eri lähteistä ja huolellinen analyysi vaatii vaikutusten mittaamissuhteiden oikeellisuutta (Herrero ym. 2006, 44; ks. myös Kaipainen 1999, 85). Luvussa kolme tarkastellut aiemmat suomalaiset tutkimukset musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista tukevat näitä ajatuksia; niiden tutkimiseen on käytetty erilaisia menettelytapoja. Erilaiset vaikutusten mittarit vaikuttavat luonnollisesti tuloksiin. Ehkä yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kesken voisi mahdollistaa yhtenäisempien menettelytapojen luomisen, ja avata alalle uusia mahdollisuuksia, koska taloudellisten vaikutusten tutkiminen on pitkä ja monihaaraava prosessi. Lisäksi uskon, että

kulttuuritapahtumien erityisluonne vaatii myös kulttuurialan ammattilaisten osaamisen hyödyntämistä tutkittaessa tapahtumien kokonaisvaikutuksia.

Joskus virheet johtuvat taloudellisten vaikutusten käsitteen ja menettelytapojen ymmärtämättömyydestä, mutta joskus niitä väärinkäytetään oman edun tavoittelemiseksi, tarkoituksellisesti johtamaan lukijoita ja tulosten käyttäjiä harhaan, ja tuottamaan suuria hyötyjä. Niitä saatetaan muunnella sellaisiin muotoihin, että ne tukevat tiettyjä päätöksiä tai mieltymyksiä. Näin halutaan oikeuttaa tapahtuman asema ja julkinen tuki sekä saattaa tutkittavasta organisaatiosta myönteinen mielikuva veronmaksajille ja virkamiehille. (Crompton & McKay 1994, 33–34; Crompton ym. 2001, 80; Getz 2005, 381; Jackson ym. 2005, 360.) Varsinkaan jos tulokset eivät ole julkisia, nousee helposti epäily tulosten manipuloinnista tiettyjen päämäärien mukaiseksi (Getz 2005, 381). Jos tutkimuksen vastaanottajilla ja lukijoilla ei ole tietoa tutkimuksen lähtökohdista ja sen kulusta, he ovat alttiita epäeettiselle toiminnalle ja lopputulokselle. (Crompton ym. 2001, 80.)

Malmin mukaan vaikutustutkimuksia tehdään usein tieteenfilosofisesti häilyvältä pohjalta. Jos tutkimuksen toimeksiantaja on hankkeen johto, tutkimuksissa tuodaan usein esille myönteisiä näkökulmia hankkeesta ja käytetään sellaisia kannattavuusmittareita, joiden mukaan tulokset ovat menestyksellisimmät. Lisäksi jos tutkimuksilla pyritään oikeuttamaan aiemmin tehtyjä päätöksiä ja osoittamaan ne kannattaviksi, tutkijoita saatetaan painostaa esittämään kannattavuuden osatekijöihin liittyviä oletuksia niiden mukaisiksi. (Malmi 1995, 31.) Myös Kainulaisen mukaan monien kulttuurin taloudellisia vaikutuksia mittaavien tutkimusten tekijöiden vahvat päämäärät ja ajatukset ovat johtuneet toivotuista myönteisistä tuloksista sekä julkisen tuen oikeutuksesta tapahtumalle, mikä voi aiheuttaa epäilystä luotettavuudesta ja tutkijan oman aseman ymmärtämisestä. (Kainulainen 2005, 106–107). Cantellkin (1994, 54) toteaa, että siihen, koetaanko tutkimus luotettavaksi, saattaa vaikuttaa myös se, kuka toimii tutkimuksen rahoittajana.

Niin ikään Bille ja Schulze sanovat taloudellisten vaikutusten tutkimusten saaneen kritiikkiä niiden tulosten tulkinnasta. Julkisen tuen perustelu taloudellisilla vaikutustutkimuksilla voi olla jopa epäsopivaa, sillä taiteen arvioimisessa sen sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset ovat tärkeimmät. Sen päätarkoitus ei ole luoda kulutusta, tuloja ja työpaikkoja, vaan ne ovat ylimääräisiä saavutuksia. Kulttuuritoiminnot hyödyttävät yhteisöä ja sen kulttuurista kehitystä

muillakin kuin taloudellisilla tavoilla. Lisäksi taloudelliseen kasvuun ja kehitykseen ei kuulu pelkästään lyhyen aikavälin taloudellisten vaikutusten tarkastelu, vaan taloudellista kasvua tapahtuu myös pitkällä aikavälillä, jota on tosin paljon vaikeampi mitata. Lyhyen aikavälin taloudelliset vaikutukset voivat tosin olla apuna esimerkiksi kulttuurisen kehityksen suunnittelussa. (Bille & Schulze 2006, 1064–1065.)

Yksi hankalimmista vaikutustutkimuksiin liittyvistä ongelmakohdista on se, ketkä itse asiassa tuovat uutta rahaa alueelle. Tällä tarkoitetaan sellaista tuloa, jota ei olisi saatu ilman tapahtumia. Esimerkiksi Mikkosen ja Ristolaisen tutkimuksessa (2007, 14) paikallisia asukkaita ei otettu mukaan arviointiin, mutta kaikki ulkopaikkakuntalaiset matkailijat otettiin, vaikka he eivät olisi tulleet paikkakunnalle tutkitun tapahtuman, Lieksan Vaskiviikkojen, takia. Olen aikaisemmin tuonut esille kritiikin, jonka mukaan taloudellisten vaikutusten aiheuttamiseen ei tulisi sisällyttää sellaisia, jotka eivät ole tulleet paikkakunnalle tapahtuman takia, vaan olisivat siellä muutenkin. Jos he olisivat kuluttaneet muutenkin paikkakunnalla, kulutusta ei voida laskea tapahtuman ansioksi. Mikkonen ja Ristolainen ovat kuitenkin menetelleet tutkimuksessaan juuri näin.

Crompton ym. ovat esitelleet periaatteita, jotka ovat keskeisiä taloudellisten vaikutusten analyysien rehellisyydelle. Ensimmäinen periaate on paikallisten asukkaiden jättäminen tutkimuksen ulkopuolelle. Vain niiden vierailijoiden kulutus, jotka asuvat kaupungin ulkopuolella, ja joiden ensisijainen syy vierailuun on osallistua tapahtumaan, tai jotka viiptyvät pidempään kaupungissa ja kuluttavat enemmän tapahtuman vuoksi, tulisi sisällyttää tutkimukseen. Paikallisten asukkaiden kulutus, joka liittyy tapahtumaan, on todennäköisesti pelkkää ”vaihdettua” kulutusta. (Crompton 2001, 81.) Herreron ym. (2006, 44) mukaan paikallisten kävijöiden kulutus voidaankin huomioida vain, jos heidän kulttuurikulutuksensa ei vain korvaa jotain muuta kulutusta alueella. Yleisön jäsenet eivät tosin välttämättä osaa itsekään kertoa, olisivatko he tehneet tietyn ostoksen tapahtumasta huolimatta. Cantellin (1993, 63) mukaan on lähes mahdotonta sanoa, kuinka paljon palvelutarjontaa käytettäisi, vaikka tapahtumaa ei järjestettäisi, jolloin todellinen taloudellinen vaikutus jää arvoitukseksi. Getzin mukaan tutkimuksissa saatetaan myös huomioida sellaiset paikalliset asukkaat, jotka saattaisivat kuluttaa rahansa muualla ilman tapahtumaa. Paikallisten normaali kulutus voi kasvaa tapahtuman takia. Koko yleisön kaikkea kulutusta ei voida siis pitää taloudellisena

hyötynä, mutta asiantuntijoilla on erimielisyyksiä siitä, mitä siihen voidaan sisällyttää. (Getz 2005, 387.)

Toisen periaatteen mukaan ulkopaikkakuntalaisista ei tulisi huomioida taloudellisten vaikutusten arviointiin sellaisia, jotka suunnittelivat tapahtumakaupunkiin vierailua muutenkin, ja muuttivat vain vierailunsa ajankohtaa tapahtuman takia. Koska he olisivat tulleet kaupunkiin muutenkin, heidän kulutustaan ei voi laskea tapahtuman ansioksi. (Crompton ym. 2001, 81; myös Getz 2005, 388.) Myöskään sellaisten ulkopaikkakuntalaisten kulutusta ei voi laskea mukaan, jotka olivat kaupungissa jo muista syistä, ja päättivät vasta sitten käydä tapahtumassa. On todennäköistä, että ilman tapahtumaa he olisivat kuluttaneet tapahtumassa käyttämänsä rahan johonkin muuhun matkakohteessaan. (Crompton ym. 2001, 80–81; Getz 2005, 388.)

Tässä tutkimuksessa näitä periaatteita on noudatettu niin, että suurin osa taloudellisiin vaikutuksiin liittyvistä kysymyksistä on kohdennettu ulkopaikkakuntalaisille. Heiltä muun muassa kysyttiin, kuinka suuri syy festivaali on ollut heidän tuloonsa Imatralle. Paikkakuntalaisilta kysyttiin festivaalista johtuvan kulutuksen suuruutta, mutta ei niin yksityiskohtaisesti kuin ulkopaikkakuntalaisilta. Lisäksi paikkakuntalaisilta tiedusteltiin, mihin he kuluttaisivat mahdollisesti käyttämänsä rahat, jos festivaalia ei järjestettäisi. Näin pyrittiin selvittämään, jäisikö heidän kulutuksensa paikallistalouden kiertoon.

Myös erilaiset arviot yleisöjen todellisesta kokonaismäärästä aiheuttavat oman ongelmakohtansa taloudellisten vaikutusten arviointiin. Yleisön määrä voidaan esittää kokonaiskävijämäärän ja lipun ostaneiden kautta. Lisäksi voidaan tehdä arvio eri kävijöiden määrästä. Näin on perusteltua ja järkevää tehdä, koska kävijät tulevat usein lasketuksi moneen kertaan, sillä sama vierailija voi käydä useana päivänä monessa eri konsertissa. Pelkkä kokonaiskävijämäärän tietäminen ei siis riitä, vaan täytyy tietää kävijämäärät festivaalin eri konsertteihin. Myös liput oikeuttavat eri tilaisuuksiin, joten pelkkien lipun ostaneiden laskemiseen ei anna täysin totuudenmukaista kuvaa todellisesta kävijämäärästä. (Cantell 1993, 64, 73–74; 1998, 45.) Lisäksi osa yleisöstä ottaa osaa tapahtumaan esimerkiksi kutsuvieraina. Ei-maksavatkin kuitenkin kuluttavat usein rahaa festivaalin takia. Vaikka maksavien vierailijoiden tarkka määrä tiedettäisiinkin, kaikki kulut eivät siltikään koidu tapahtumapaikkakunnan talouden hyödyksi. (Cantell 1996, 43–44.) Esimerkiksi lipputuloja

käytetään taiteilijoiden palkkioiden maksamiseen, jotka asuvat usein muualla, eivätkä tulot jää näin paikallistalouteen. Toisaalta myös suuri osa yleisön kuluttamista rahoista jää tukemaan paikallistaloutta, kuten majoitus- ja ravintolayrityksiä. Festivaaliorganisaatiot työllistävät paikkakuntalaisia työntekijöitä, jolla on myös merkitystä paikallistaloudelle. (Cantell 1993, 69–70.)

2.4 Musiikilliset mieltymykset

Koska tässä tutkielmassa tarkastellaan myös konserttikävijöiden näkemyksiä festivaalin musiikkitarjonnasta, tässä luvussa tarkastellaan musiikkimakua, musiikillisia mieltymyksiä, niiden muotoutumista ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

2.4.1 Musiikkimaku ja sen muotoutuminen sosiologisesta näkökulmasta

Salminen mukaan musiikkimaku riippuu niistä kulttuurisista ja tiedollisista tekijöistä, jotka ympäröivät yksilöä, ja se on sosiaalisesti kontrolloitu ilmiö. Hän erottaakin toisistaan yhteisöllisen ja yksilöllisen musiikkimaun tasot. Yhteisöllinen maku on sidoksissa yhteisön rakenteisiin, kun taas yksilöllinen maku on ainutlaatuinen ja yksilön omaan historiaan pohjautuva. (Salminen 1992, 227–228.) Myös Söderholmin mukaan maun voidaan ajatella olevan käyttäytymismalli, joka on yhteiskunnan ehdollistama. Päinvastainen käsitys tälle ajattelulle on, että maku on valinta, jonka yksilö tekee itse. Yksilö muokkaa maulla tietoisesti itseään ja elämäänsä. (Söderholm 1995, 166.) Sen sijaan ajateltaessa maun olevan yhteiskunnan ehdollistama käyttäytymismalli, käsitän, että maun muotoutuminen voi olla tiedostamattomampi. Joka tapauksessa yksilön henkilökohtainen elämismaailma vaikuttaa hänen suhtautumiseensa musiikkiin, ja maku on muuttuva ja joustava käsite.

Lewisin mukaan maku on helppo mieltää yksilölliseksi asiaksi, koska ihmisillä on vapaus valita esimerkiksi mitä musiikkia he haluavat kuunnella. Kuitenkin kuuntelemme usein samaa musiikkia, jota ne ihmiset kuuntelevat, keistä pidämme tai keihin samaistumme. Tämä tulee esille erityisesti nuorilla, jotka vertailevat ystäviensä musiikkikokoelmaa omaansa. Myös musiikillisen tiedon vaihtamisella on syvä sosiaalinen merkitys. Musiikilla on siis tärkeä

sosiaalinen käyttötarkoitus, ja musiikki voi ilmaista esimerkiksi tietyn ryhmän arvoja ja identiteettiä. (Lewis 1992, 137–138.)

Amerikkalaisen makuteoreetikon Gansin (1974) määritelmän mukaan ne, jotka jakavat maun tiettyyn musiikkiin, ovat makuyleisön ja laajemmin makukulttuurin jäseniä. Makukulttuureista voidaan tehdä päätelmiä jäsenien yhteiskuntaluokasta, vaikka makuyleisöä ja -kulttuuria käytetäänkin nykyisin yleisinä termeinä. Ei ole mahdollista tehdä yksiselitteisiä luokitteluja ja määritellä tarkkaan tietyn makukulttuurin musiikilliset arvot ja valinnat, ja luonnehtia, millainen sen makuryhmä on. Makukulttuurit ja -ryhmät eivät siis ole tarkkarajaisia, vaan ne menevät päällekkäin. Musiikki ja yhteiskunta muuttuvat, mikä vaikuttaa myös makukulttuurien muotoutumiseen. (Russell 1998, 142–143.)

Gans viittasi makukulttuurin käsitteellä kulttuurisiin kerrostumiin, jotka ovat yhteneviä yhteiskuntaluokkien kerrostumiin samassa yhteiskunnassa. Tällä hän tarkoitti, että yhteiskunnan jäsenillä on täsmällisiä ajatuksia eri kulttuuristen materiaalien arvosta. Mistä musiikista yksilö nauttii, määräytyy ensisijaisesti sen mukaan, mikä on hänen asemansa yhteiskunnan luokkarakenteessa. Tälle ajatukselle on tutkimuksissa löytynyt vahvistusta, mutta on myös todettu, että on muitakin määrittäjiä musiikillisille mieltymyksille, jotka voivat olla tärkeämpiä kuin yhteiskuntaluokka määrittäjänä. (Lewis 1992, 139–140.)

Salminen on tarkastellut musiikkimaun muuttumista yhteisöllisellä tasolla eritellessään neljä maun sukupolvea. Ensimmäistä sukupolvea hän nimittää kansallisen maun sukupolveksi (s. 1910–34), jolle on ollut luonteenomaista yhtenäinen kasvuympäristö. Musiikillisesti he ovat mieltyneet perinteiseen suomalaiseen tanssi- ja iskelmämusiikkiin. Myös hengellinen laulu, marssi- ja laulumusiikki sekä klassinen musiikki ovat tunnusomaisia tämän sukupolven musiikkimaulle. Seuraavaa Salminen nimittää suuren murroksen makupolveksi (s. 1935–54). Teollistumisen tuoma murros sodanjälkeiseen elämään näkyy myös musiikkimaun muuttumisena. Perinteinen tanssi- ja iskelmämusiikki on saanut rinnalleen uudempia versioita sekä kotimaista ja ulkomaista pop- ja rockmusiikkia. Esimerkiksi uudet joukkoviestinnän välineet ja paremmat koulutusmahdollisuudet ovat mahdollistaneet uudet mieltymykset. (Salminen 1992, 230.)

Seuraava sukupolvi (s. 1955–69) on nimetty sähköisen viestinnän makupolveksi. Tämän sukupolven musiikkimakua värittää suomalainen rockiskelmä ja rock-musiikki yleisemminkin, ja perinteinen iskelmä on menettänyt valta-asemaansa. Musiikinkuuntelu lisääntyi entisestään, ja sukupolvelle oli leimallista myös musiikilliset alakulttuurit. Viimeiseen, pirstoutuneen maun sukupolveen, kuuluvat vuonna 1970 ja sen jälkeen syntyneet. Sukupolven musiikkimaku on avointa ja uteliasta, mihin ovat vaikuttaneet lisääntynyt musiikkitarjonta ja myös tiedonvälitys. Musiikista onkin muodostunut eriytynyt vapaa-ajan kulttuuri, joka välittyy erityisesti video- ja multimediaviihteen kautta. (Salminen 1992, 231.) Söderholmin mukaan yhteiskunnan kasvatusperiaatteet ja koululaitostoiminta ovat olleet sidoksissa sekä makunormien tuottamiseen että siirtämiseen. Hän ajattelee Salmisen tavoin, että makukäsitykset ovat moninaistuneet mediateollisuuden laajentumisen myötä. Kuluttajan omat mieltymykset ja valinnat korostuvat suuressa makujen maailmassa, jota viihde-elektroniikkateollisuus tehokkaasti välittää yksilöille eri muodoissaan. (Söderholm 1995, 166–167.)

Myös Toiviainen teki merkittävässä tutkimuksessaan johtopäätöksen, jonka mukaan musiikkisuuntausten rakenne seuraa yhteiskunnan rakennetta. Hän päätyi erittelemään kolme musiikillista perussuuntausta. Ensimmäinen on konserttimusiikkiin eli klassis-viihteellisiin, toinen perinnesäveltäminen eli kansallis-perinteellisiin ja kolmas amerikkalaisvaikutteisiin eli afroamerikkalaisiin musiikinlajeihin suuntautuminen. Hän teki myös havainnon, että tämä musiikkisuuntausten rakenne seuraa Suomen musiikki-instituution ja kulttuurin historiallista kehitystä. Toiviainen tarkasteli sosiaalista selittymistä eri musiikillisiin suuntauksiin koulutuksen, asuinpaikan, iän ja sukupuolen perusteella. (Toiviainen 1970, 45–49.)

2.4.2 Musiikkimakuun vaikuttavat yksilön ominaisuudet ja muut tekijät

Pohdittaessa musiikillisia mieltymyksiä ja niihin vaikuttavia tekijöitä, on tärkeää muistaa, että erilaiset ryhmittelyt ovat yleistyksiä, teoreettisia abstraktioita. Jokainen ihminen on ainutlaatuinen yksilö, jonka oma kokemusmaailma vaikuttaa siihen, millaiseksi hän kokee tietynlaisen musiikin. Russellkin (1998, 148) toteaa, että esimerkiksi sosiodemografisten tekijöiden ja makukulttuurien välinen yhteys on loppujen lopuksi heikko, ja että nämä tekijät ennustavat hyvin karkeasti makuja.

Alun perin maku on käsitteenä yhdistetty *yhteiskuntaluokkiin* ja niiden elämäntyyliin. Erityisesti tällaista ajattelua on edustanut Bourdieu, jonka mukaan yksilön musiikkimaku on sidoksissa hänen yhteiskuntaluokkaansa ja koulutukseensa (Bourdieu 1985, 137–139). Vaikka voidaan sanoa, että modernissakin yhteiskunnassa korkean ja matalan kulttuurin välillä vallitsee hierarkia, niiden välillä on vuorovaikutusta. Musiikkimaku ei ole muuttumaton, vaan esimerkiksi yläluokkaisen musiikkikappaleen popularisoituminen aiheuttaa sen arvon laskun yläluokissa. (Söderholm 1995, 170.) Kun puhutaan yhteydestä musiikillisten makujen ja sosioekonomisen luokan välillä, selvimmän havainnon mukaan korkeat sosioekonomiset luokat suosivat enemmän klassista musiikkia kuin matalat sosioekonomiset luokat. Voidaan sanoa, että klassinen musiikki tuntuu olevan vähemmistössä kaikissa sosiaalisissa luokissa, mutta korkeampien sosioekonomisten ryhmien keskuudessa klassinen musiikki ei ole niin vähemmistössä. Edelleen, populaarimusiikin maku on yleisempi alempien sosioekonomisten ryhmien keskuudessa. (Russell 1998, 143–144.)

Suhde musiikillisten mieltymysten ja sosiaalisen luokan välillä ei kuitenkaan ole huoliteltu eikä selkeä. Varsinkaan näin ei ole nykyisessä modernissa yhteiskunnassamme, jota värittävät esimerkiksi teknologia, erilaiset mediat, sosiaalinen liikkuvuus, huomattava kuluttaminen ja lisääntynyt vapaa-ajan määrä. Sosiaalisten ja kulttuuristen rakenteiden yhteyttä tulisi näin ollen pitää muuttavana, ongelmallisena ja myös subjektiivisesti määrittyneenä. Mitä monimutkaisemmaksi yhteiskunta tulee, sitä todennäköisempää on, että kaikki musiikilliset yhteydet kulttuuriin ovat olemassa samanaikaisesti, kun taas vähemmän sosiaalisesti liikkuvissa ja luokkaperustaisissa yhteiskunnissa yksinkertaisempi malli perinteisten makukulttuurien vastaavuudesta sosiaalisen luokan kanssa on todennäköisemmin standardi. Makukulttuurit muodostavat monimutkaisen ja ristiriitaisen mosaiikin nyky-yhteiskunnassa, ja merkityksellisten yhteyksien kuvaaminen musiikkien ja sosiaalisten ryhmien välillä ei ole helppoa. Kuitenkin esimerkiksi musiikkiteollisuus on riippuvainen tiedosta koskien eriytyneitä markkinoita myydäkseen tuotteitaan. Musiikkiteollisuus on kuitenkin siirtynyt yleisöjen demografisesta listaamisesta toisenlaiseen kategorisointiin, jossa huomioidaan ihmisten arvot, sosiaalinen käyttäytyminen, elämäntyyli ja psykologiset luonteenpiirteet. (Lewis 1992, 141–143.)

Adorno painotti markkinoiden osuutta kulttuuriteollisuudessa. Hänen mukaansa populaarimusiikki oli vain esineistetty tuote, jota markkinavoimat määräävät. Näin ollen

musiikkiteollisuudella on vaikutusta musiikillisiin mieltymyksiimme. (ks. Söderholm 1995, 170.) Myös Bourdieu (1985, 141) on todennut, että musiikin tuotannon kehityksellä on vaikutusta maun muuttumiseen. Riesmanin näkemyksen mukaan populaarimusiikin yleisöjen asennoituminen hallitsevaan viihdemusiikin tarjontaan erottelee yleisöjä. Hänen mukaansa enemmistö valitsee sen, mikä on hallitsevinta markkinoilla. Vähemmistöyleisöt sen sijaan eivät mukaudu vallitsevaan markkinoiden tilanteeseen, vaan tekevät enemmistöstä poikkeavan valinnan. (ks. Söderholm 1995, 167–168.)

Bourdieu ja Adorno edustavat eurooppalaista ajattelutapaa. Sen sijaan amerikkalaisessa tutkimuksessa populaarikulttuuri hyväksytään osana modernia kulttuuria ja modernin ihmisen elämismailmaa. Toisin kuin eurooppalaisessa ajattelussa, amerikkalaisessa tutkimuksessa populaarikulttuuria ja matalaa kulttuuria ei yhdistetä yksioikoisesti. Vaikka Gans myös yhdisti kulttuurisen maun luokkajärjestelmään, myöhemmin hän ajatteli modernin yhteiskunnan muodostuvan erilaisista, mutta samassa tasossa olevista makukulttuureista, jolloin korkean ja matalan kulttuurin erottelu ei ole enää olennaista. Yksilön elämää voivat värittää useat makukulttuurit. (Söderholm 1995, 170–171.)

Tarkasteltaessa *iän* ja musiikkimakujen välisiä yhteyksiä voidaan niistä tehdä vain muutamia yleistyksiä, sillä iän vaikutusta musiikkimakuun ei ole tutkittu kovin systemaattisesti, vaikka esimerkkejä löytyy paljonkin. Nuoremmilla ihmisillä on enemmän taipumusta populaarimusiikkiin. Foxin ja Wincen (1975) mukaan teini-ikäiset osoittavat vahvaa mieltymystä ajankohtaisiin populaarimusiikin hitteihin (Ks. Russell 1998, 146). Vanhempien ja nuorempien musiikilliset mieltymykset ovat usein erilaisia, mille löytyy erilaisia selityksiä. Vaikka helposti ajatellaan, että yksilön maku muuttuu hänen vanhetessaan, on osoitettu, että erityisesti populaarimusiikin ollessa kyseessä, nuoruudessa muodostetut musiikkimaut jatkavat olemassaoloaan läpi aikuisvuosien. Ei kuitenkaan ole lopullista selvyyttä, miten ikä ja musiikkimaku suhteutuvat toisiinsa ja kumpi näistä edellä mainituista näkökulmista pitää enemmän paikkaansa. (Russell 1998, 145–147.) Koska populaarimusiikki koostuu hyvin erilaisista aineksista, voimme olettaa luokkaeroja populaarimusiikin alakategorioiden mauissa. Kategorioita ei kuitenkaan pystytä tekemään tarkkarajaisesti ja populaarimusiikin tyylien ja esiintyjien suosio muuttuu nopeasti, joten on vaikeaa tehdä yleistyksiä maun ja populaarimusiikin lajien välisistä yhteyksistä. Kuitenkin on saatu tukea ajatukselle, jonka mukaan teini-ikäisten ja nuorten aikuisten keskuudessa keskiluokkaiset maut ovat

progressiivisempia eivätkä niin valtavirtaisia kuin työväenluokan maut. (Russell 1998, 144–145.)

Sairasen mukaan 35–40 -vuotiaiden musiikilliset mieltymykset ovat monipuolisia, ja vaihtelevat musiikin tyylilajista toiseen. Ikäryhmän elämään liittyvät suuret sisäiset ja ulkoiset elämäntapahtumat vaikuttavat ryhmän musiikilliseen käyttäytymiseen. Lisäksi itseluottamuksen kasvu ja itsetunnon vahvistuminen voivat mahdollistaa musiikista nauttimisen eri tavoilla kuin nuorempana. Myös lisääntynyt vapaa-aika ja raha vaikuttavat musiikkikäyttäytymiseen. (Sairanen 1998, 24–26.)

Sukupuolen yhteyttä musiikillisiin mieltymyksiin tarkastellaan usein oheistekijänä, sillä se on harvoin päämuuttuja tutkimuksissa. Sukupuolen vaikutusta kuitenkin löytyy, sillä voidaan tehdä johtopäätös, jonka mukaan miehet pitävät todennäköisemmin parempana musiikkia, jota voidaan kuvailla ”kovaksi”, ja naiset puolestaan mieltyvät todennäköisemmin ”pehmeämpään” ja romanttisempaan musiikkiin. Miehiin vaikuttaa vetoavan enemmän esimerkiksi rock- ja heavy-musiikki, ja naisiin taas esimerkiksi pop- ja klassinen musiikki. (Russell 1998, 147.) Christenson ja Peterson (1988) löysivät eroja sekä miesten ja naisten musiikillisista mieltymyksistä, mutta myös tavoista, joilla miehet ja naiset käyttävät populaarimusiikkia. Miehet pitivät enemmän heavy metal -musiikista ja kovasta rockista kuin valtavirtaisesta pop-musiikista, ja käyttivät musiikkia esimerkiksi tuntojensa purkamiseen. Naiset sen sijaan todennäköisemmin valitsivat folk-, romanttista tai valtavirtamusikkia ja käyttivät sitä esimerkiksi mielentilojensa hallintaan. (Lewis 1992, 140.)

Tutkittaessa musiikkimakuja, on havaittu, että myös *eri kulttuuriset ja kansalliset ryhmät* eroavat musiikkimaultaan. Esimerkiksi monietnisissä yhteiskunnissa eri etnisillä ja kulttuurisilla ryhmillä on erilaiset musiikkimaut. Esimerkkejä erojen havaitsemisesta on, mutta tällaisten erojen tutkimusta ei ole tehty kovin systemaattisesti. (Russell 1998, 147.) Myös Salmisen (1992, 232) mukaan *kulttuuriperinne ja -arvot* ovat osa musiikkimaun muotoutumista. Myös henkilökohtaisemmat *elämisen tapaan ja ajatteluun* liittyvät tekijät voivat vaikuttaa musiikkimakuun. Esimerkiksi valtaväestöstä erottuvat alakulttuurit, joilla on omat käyttäytymis- ja arvomallit, voivat pitää musiikkimakuja keskeisinä omille arvoilleen. Lull (1992) on erottanut toisistaan ”esteettisen” ja ”vastarinnan” musiikilliset alakulttuurit. Edellinen keskittyy tiettyyn vähemmistöä kiinnostavaan musiikkiin, kuten klassiseen, ja

jälkimmäinen puolestaan liitetään löyhästi järjestäytyneeseen vastustukseen konventionaalisia sosiaalisia instituutioita ja arvoja kohtaan. Alakulttuureilla voi myös olla ideologisia ja poliittisia osatekijöitä. Ollessaan osa musiikillista makukulttuuria yksilö liittyy usein tiettyyn elämäntyyliin ja arvoihin. (Russell 1998, 148–149.)

Musiikkimakuun vaikuttaa myös *elinympäristö*. Se, millaista musiikkia omalla asuinalueella on tarjottavana ja kuinka kiintynyt siihen on, ja toisaalta myös, millaista musiikkia omassa ympäristössä ei ole totuttu kuuntelemaan, vaikuttavat musiikkimakuun. (Salminen 1992, 231.) Musiikillisten arvojen ja normien omaksumiseen vaikuttaa suuresti *sosiaalinen kanssakäyminen*. Murrosiässä vertaisten vaikutus on voimakasta, kun taas aikuistuessaan suhde musiikkiin tulee tietoisemmaksi, ja yksilö tekee aiempaa oma-aloitteisempia päätöksiä. Musiikillisten arvojen ja normien omaksuminen on opittua käyttäytymistä. (Salminen 1989, 39–40.) Pohdittaessa musiikillisia mieltymyksiä ja niihin vaikuttavia tekijöitä on mielestäni tärkeää välttää dikotomisia asetteluja, kuten yksilön musiikkimaun määrää häntä ympäröivä kulttuuri tai yksilö itse. Tällainen ajattelutapa vähentää pohdinnan rikkautta. Pikemmin tulisi ajatella, mitä kaikkia mahdollisia tekijöitä musiikkimakuun liittyy ja miten ne siihen vaikuttavat, kuin yrittää valita, mikä niistä on määräävin. Eri ajattelutavat voivat olla oikeita olematta ristiriidassa.

3 AIEMMAT TUTKIMUKSET SUOMALAISTEN MUSIIKKITAPAHTUMIEN TALOUDELLISISTA VAIKUTUKSISTA

Koska tämän tutkimuksen kohteena on suomalainen musiikkitapahtuma, myös aiempien tutkimusten tarkastelu kohdistuu suomalaisiin tutkimuksiin. Näin tätä tutkimusta voidaan hyvin verrata niihin. Tarkastellut tutkimukset on jaoteltu sen mukaan, mistä näkökulmista niissä on tutkittu taloudellisia vaikutuksia. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään tutkimuksia, joissa taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan tapahtumayleisön kulutuksen näkökulman kautta. Toisessa alaluvussa tutkimuksissa on yleisön näkökulman lisäksi huomioitu paikallisten yritysten näkökulma. Kolmannessa alaluvussa puolestaan käsitellään tutkimuksia, joissa taloudellisia vaikutuksia on tarkasteltu useammasta näkökulmasta: yleisön ja yritysten lisäksi niissä on huomioitu myös muiden toimijoiden, kuten paikallisväestön tai kaupungin päättäjien näkemyksiä tapahtumien taloudellisista vaikutuksista.

3.1 Tapahtumayleisön arvio kulutuksestaan – tutkimukset yhdestä näkökulmasta

Timo Cantell on tarkastellut tutkimuksissaan monien suomalaisten musiikkijuhlien taloudellisia vaikutuksia tapahtumayleisön kulutuksen näkökulmasta. Hän tutki vuonna 1993 Kaustisen Kansanmusiikkijuhlien, Kuhmon Kamarimusiikkifestivaalin ja Viitasaaren Musiikin ajan yleisöjä vertailevalla tutkimusotteella kyselylomakkeilla. Tapahtumien taloudellisia vaikutuksia hän tutki kysyen yleisön rahankulutuksesta tapahtumiin ja niihin liittyviin kulutuskohteisiin. Hän selvitti vierailujen kestoja tapahtumassa ja vertaili niitä vieraiden tuomiin tuloihin. Hän pohti myös talousvaikutuksia järjestelypaikkakunnille. Cantell arvioi festivaalien taloudellisten vaikutusten olevan huomattavia, ja hän piti festivaaleja tärkeinä järjestelypaikkakunnille. (Cantell 1993, 9, 63–71, 73.) Kuhmon kamarimusiikkifestivaalia on tutkinut myös Tuulikki Karjalainen (1991). Turistit toivat kaiken kaikkiaan tuloja festivaalin aikana hieman yli miljoona euroa. Pienelle maalaiskunnalle Kuhmon kamarimusiikkifestivaali on tärkeä turismin kannalta. Festivaali on ollut avainasemassa paikkakunnan turistitoiminnan kehittämisessä, ja se on markkinoinut Kuhmoa myös kansainvälisesti. (Karjalainen 1991, 5, 11.)

Cantell (1996) on tutkinut myös kaupunkifestivaaleja Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumaa, Tampereen Teatterikesää, Turun musiikkijuhlia ja Ruisrockia. Tutkimus on jatkoa hänen vuonna 1993 tekemälleen tutkimukselle ja on näin ollen rakenteeltaan hyvin samanlainen. Johtopäätökset taloudellisista vaikutuksista ovat myös samankaltaisia: kaupunkien kannalta festivaalien tukeminen on hyödyllistä. (Cantell 1996, 5, 56–57.) Cantell (1998) on tutkinut myös yleisfestivaaleja Helsingin juhlatiikkoja ja Joensuun laulujuhlia keskittyen edelleen samojen teemojen ympärille kuin aiemmissa tutkimuksissaan: festivaalivieraiden taustat, syyt festivaalille tuloon, festivaalin merkitys osana muuta kulttuuriharrastusta ja yleisön kulutuksesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset. Myös nämä festivaalit aiheuttivat huomionarvoisia taloudellisia vaikutuksia paikkakunnilleen. (Cantell 1998, 5, 49.)

Tarja Korkeamäki (1994) on tutkinut niin ikään yleisökyselyllä Pori Jazz -festivaalin taloudellisia vaikutuksia porilaisten yritysten ja Porin kaupungin talouteen. Hän selvitti, että festivaalilla on taloudellista merkitystä porilaisille yrityksille: ulkopaikkakuntalaiset kävijät käyttivät huomattavan määrän rahaa eri yrityksiin itse festivaalilla kuluttamisen lisäksi. Korkeamäki ei tehnyt varsinaista yrityskyselyä, mutta hän kysyi paikallisilta yrityksiltä joitain tietoja, esimerkiksi hintatietoja majoitusliikkeiltä. (Korkeamäki 1994, 19, 21.) Edellä mainitut tutkimukset ovat yhteneviä oman tutkimukseni kanssa, sillä omassa tutkimuksessanikin yleisön kulutus on se, minkä kautta taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan.

3.2 Tapahtumayleisön arvio kulutuksestaan ja paikallisten yritysten arvioima tulonlisäys – tutkimukset kahdesta näkökulmasta

Timo Tohmo tutki Kaustisen kansanmusiikkijuhlien, Toholammin Harmonikkaviikon ja Lohtajan kirkkomusiikkijuhlien taloudellisia vaikutuksia lisensiaattitutkielmassaan *Kulttuuri ja aluetalous – vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty* (2002). Hän käsitteli työssään kulttuurin taloudellisten vaikutusten mittaamista ja lisäksi kuntalaisten kokemaa hyötyä kulttuuripalvelujen olemassa olost. Tohmo mittasi taloudellisia vaikutuksia keynesiläisten kerroinmallien avulla sekä panos-tuotosanalyysillä. Lisäksi hän laski musiikkitapahtumien taloudellisia vaikutuksia niiden aiheuttamalla arvonlisäyksellä tapahtumapaikkakunnalla. Lisäksi Tohmo tutki jyvaskyläläisten kokemaa hyötyä Keski-Suomen museon olemassa olost. (Tohmo 2002, 4–5, 7–8.)

Tohmo selvitti festivaaleista aiheutuvaa liikevaihdon lisäystä yrityksille. Tästä vähennettiin yritysten suorittamat ostot, jolloin saatiin selville yrityksille jäävä arvonlisäys. Kuntaan jäävän arvonlisäyksen lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, mikä osuus kunnan ja valtion verotuloilla on musiikkijuhlista aiheutuvasta yritysten liikevaihdon lisäyksestä. Tohmo toteutti tutkimuksen kyselyjen avulla festivaaliyleisön rahankäytöstä. Kyselyyn kuuluivat menomenetelmä, jossa kysytään yleisöltä heidän kuluttamaansa rahamäärää ja sen jakautumista, sekä tulomenetelmä, joka puolestaan kertoo yritysten saaman tulonlisäyksen. (Tohmo 2002, 45–47.)

Tulosten perusteella Kaustisen kansanmusiikkijuhlia ja Toholammin harmonikkaviikkoa voidaan pitää kannattavina investointeina kunnille yritysten arvonlisäyksellä mitattuna. Ne tuovat kuntaan takaisin siihen sijoitetun rahamäärän yritysten arvonlisäyksenä. Lohtajan kirkkomusiikkijuhlia ei sen sijaan voida lukea tähän joukkoon kuuluvaksi. Kaustisen kunta saa juhlista jopa enemmän verotuloja kuin mitä se itse sijoittaa juhliin, joten kansanmusiikkijuhlat on kunnalle kannattava sijoitus rahamääräisesti mitattuna myös tarkasteltaessa kansanmusiikkijuhlia panos-tuotosanalyysillä. Myös valtio hyötyi musiikkijuhlista verotulojen muodossa. Kansanmusiikkijuhlien aluetalouteen kiertämään jäävää osuutta musiikkitapahtumasta johtuvasta tulonlisäyksestä mitattiin keynesiläisellä kerroinmallilla, jonka tulokset olivat myös myönteisiä. (Tohmo 2002, 132–134, 136–137.)

Kristiina Sairanen (1988) puolestaan tutki Savonlinnan oopperajuhlien taloudellisia vaikutuksia. Taloudellisia vaikutuksia tutkittiin kysymällä ulkopaikkakuntalaiselta yleisöltä, kuinka paljon he kuluttivat vieraillessaan oopperajuhlilla ja mihin. Lisäksi huomioitiin paikallisten käyttämä rahamäärä oopperalippuihin. Oopperakävijöiltä saatuja tietoja tarkistettiin myös yrityksiltä. Tapahtumayleisön kulutuksen lisäksi Sairanen tutki myös työllisyys-, palkkatulo- ja välillisiä vaikutuksia kertoimien avulla. Ostosten tekeminen paikallisiin liikkeisiin aiheuttaa yrityksille ostoja muista liikkeistä. Nämä muodostavat välillisiä työllisyys- ja palkkatulovaikutuksia. Välittömistä ja välillisistä palkkatulovaikutuksista voidaan laskea johdettu palkkatulovaikutus eli oopperakauden myynnin aiheuttama palkkatulolisäys. Sekä palkka-, vero- että matkailutuloilla mitattuna Savonlinnan Oopperajuhlilla on suuria taloudellisia vaikutuksia. (Sairanen 1988, 23, 26–28.)

Tohmon ja Sairasen tutkimukset ovat osittain jo kauempana omasta tutkimuksestani kuin ensimmäisen alaluvun tutkimukset, sillä itse en huomioi paikallisten yritysten näkökulmaa

taloudellisissa vaikutuksissa. Myös Tohmon käyttämät menetelmät ovat vankemmin taloustieteilijöiden menetelmiä. Niin ikään Sairasen moniulotteiset tarkastelukohdat ovat hyvin pitkälle vietyjä. Tässä tutkimuksessa on jouduttu tyytymään yksinkertaisempaan menetelmään Imatra Big Band Festivalin taloudellisten vaikutusten tarkastelemiseksi eikä tarkastelu ole yhtä pitkälle menevää ja syvällistä kuin näissä tutkimuksissa.

3.3 Tapahtumayleisö, paikalliset yritykset sekä tapahtumajärjestäjät, paikallisväestö ja kaupunkien päättäjät – useamman näkökulman tutkimukset

Kari Ilmonen, Jouni Kaipainen ja Timo Tohmo (1995) ovat tutkimuksessaan *Kunta ja musiikkijuhlat* tarkastelleet kunnan ja kuntalaisten näkökulmasta Toholammin Harmonikkaviikon, Lohtajan kirkkomusiikkijuhlien ja Kaustisen kansanmusiikkijuhlien taloudellisia, henkisiä ja yhteisöllisiä vaikutuksia hyödyntäen eri tieteenaloja, lähinnä kulttuurisosiologiaa ja taloustiedettä, ja eri menetelmiä: kyselyä, teemahaastattelua ja diskurssianalyysia. He tarkastelivat myös kulttuuripalvelujen toimintaedellytyksiä: miten musiikkijuhlia rahoitetaan ja myös sitä, miten järjestäjien ja yleisön mielestä niitä pitäisi rahoittaa. Aineistoa kerättiin musiikkijuhlien yleisöltä, yrityksiltä, avainhenkilöiltä ja lehtikirjoituksista. Avainhenkilöt ovat keskeisessä asemassa olevia henkilöitä musiikkijuhlien tausta-, tuki-, ja/tai järjestelytehtävissä. Musiikkijuhlien yleisökyselyssä tutkittiin rahankäyttöä ja vierailun kestoa sekä kulttuuriarvostuksia ja -asenteita. Yrityskyselyssä selvitettiin toimialoittain yritysten myynnin ja ostojen muutoksia musiikkijuhlien seurauksena. (Ilmonen ym. 1995, 9, 11–12, 15–17, 59–60, 91–92.)

Diskurssianalyysilla lehtikirjoituksista ja teemahaastatteluilla juhlien avainhenkilöiltä saatiin selville, että Toholammin Harmonikkaviikossa korostettiin eniten sen sivistävää vaikutusta, eikä taloudellisia vaikutuksia pidetty kovin merkittävänä. Halukkuutta yhteistyöhön juhlan järjestäjien ja paikallisten yrittäjien välillä kuitenkin toivottiin. Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlien suhteen taloudellisiin vaikutuksiin suhtauduttiin hieman rohkeammin; esimerkiksi paikallisten yritysten liiketoiminnan kerrottiin tehostuvan juhlien aikaan. Kaustisen kansanmusiikkifestivaalin taloudellisia vaikutuksia sen sijaan arvioitiin hyvin

rohkeasti. Tapahtumaa luonnehdittiin ”toiseksi jouluksi” paikallisille yrityksille ja taloudellisten vaikutusten kerrottiin jopa koskevan koko Keski-Pohjanmaata. Tapahtumalla kerrottiin olevan myös merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Avainhenkilöt kuitenkin kokivat, että paikalliset yrittäjät voisivat hyödyntää tapahtumaa vieläkin enemmän, ja esimerkiksi tuoda itseään paremmin esille tapahtuman aikana. (Ilmonen ym. 1995, 26–27, 37–38, 49–51.)

Haaga-Perhon tekemä tutkimus Kaustisen kansanmusiikkijuhlusta koostui matkailija- ja yrityskyselyjen lisäksi kotitalouskyselyjen suorittamisesta. Jälkimmäisen avulla vertailtiin edellisistä saatuja välittömiä matkailutuloja toimialoittain. Lisäksi huomioon otettiin kunnat ja niiden matkailun edistämiseen käytetyt varat. Niiden ja yrityskyselyjen avulla saatujen työllisyysvaikutusten avulla saatiin juhlien nettovaikutus. Tapahtuma hyödytti paikallisia yrityksiä monelta alalta, ja toi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kunnalle. (Haaga-Perho 2007, 1, 6, 10.)

Suurin osa tutkimuksista suomalaisista musiikkitapahtumista, joissa on käsitelty tapahtumayleisön ja paikallisten yritysten näkökulman lisäksi myös muiden osapuolten näkemyksiä tapahtumien taloudellisista vaikutuksista, ovat osa Joensuun yliopiston (nykyisin Itä-Suomen yliopisto) alaista *East Side Story – puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun* -hanketta. Hankkeessa tutkittiin kahdentoista itäsuomalaisen tapahtuman asiakasprofiileja sekä tapahtumien sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia. Hankkeessa selvitettiin taloudellisia vaikutuksia huomioiden paitsi tapahtumayleisön kulutus ja paikallisten yritysten näkemykset tästä kulutuksesta ja muusta tapahtuman vaikutuksesta yritysten toimintaan, myös itse tapahtuman rahankäyttöä ostojen ja työntekijöiden palkkauksen muodossa. Myös kaupungin päättäjät ja paikallisväestö arvioivat tapahtumien paikallistaloudellista merkitystä. Kymmenen tapahtumista oli kulttuuritapahtumia ja kaksi verrokkitapahtumaa. Tapahtumajärjestäjiä myös haastateltiin, mutta muuten tutkimus suoritettiin kyselylomakkein. Musiikkitapahtumista mukana hankkeessa olivat Kangasniemen Musiikkiviikot, Joroisten Musiikkipäivät, Lieksan Vaskiviikko ja Ilosaarirock. (Mikkonen ym. 2008.)

Kangasniemelle tapahtuma on pikemmin vetovoimatekijä eivätkä taloudelliset vaikutukset ole huomattavat, sillä se ei saa juurikaan yleisöltä esimerkiksi majoitustuloja. Suurin osa yrityksistäkään ei kokenut, että tapahtumalla olisi merkittävää vaikutusta liiketoimintaan. Joroisissa tapahtuman taloudelliset vaikutukset eivät myöskään olleet merkittävät, mutta

kävijöiden kulutuksessa oli pientä positiivista vaikutusta paikalliselle elinkeinoelämälle. Joroisten tilanne oli kaiken kaikkiaan melko samanlainen kuin Kangasniemellä: paikkakunnalla pitkään viipyviä on vain harvoja ja ulkopaikkakuntalaisista noin puolet on päiväkävijöitä, joten majoitustuloja ei kerry. Tilanteen parantamiseksi yritysten ja tapahtuman välinen yhteistyö on toivottavaa. Yritykset eivät kokeneet tapahtuman olevan heille taloudellisesti merkittävä, ja ulkopaikkakuntalaistenkin mukaan he kuluttavat rahaa lähinnä tapahtumassa. Vaikka Kangasniemen musiikkiviikkojen ja Joroisten musiikkipäivien ei koettu aiheuttavan paljoakaan taloudellisia vaikutuksia, ne olivat suuri osa paikkakuntien imagoja, koska juuri tapahtumat houkuttelivat ulkopaikkakuntalaiset paikkakunnille. (Mikkonen ym. 2008, 34, 36–37, 73.)

Lieksan Vaskiviikko puolestaan houkuttelee paljon ulkopaikkakuntalaisia kävijöitä, jotka myös viipyvät pitkään paikkakunnalla. Sekä yritykset että paikallisväestö ja päättäjät kokivat, että tapahtuma on merkittävä Lieksan elinkeinoelämälle ja erityisesti matkailuelinkeinolle. Hekin kuitenkin olivat sitä mieltä, että yhteistyötä eri toimijoiden välillä tulee kehittää, jotta tapahtuman hyöty kohdistuisi enemmän eri toimijoille ja laajemmalle alueelle. (Mikkonen ym. 2008, 39.) Musiikkitapahtumista suurimmat taloudelliset vaikutukset paikkakunnalleen toi Ilosaarirock. Yritysten, paikallisväestön ja päättäjien mukaan festivaalin taloudelliset vaikutukset alueelle olivat merkittävät. Asiakasmäärän ja liikevaihdon lisääntymisen lisäksi yritykset kokivat saavansa tapahtumasta muitakin hyötyjä, kuten näkyvyyttä. Festivaalilla koettiin olevan myös pitempiaikaisia vaikutuksia, sillä erityisesti kaupungin päättäjien mielestä festivaali vaikuttaa jonkin verran myös työllisyyteen. Työllisyysvaikutukset syntyvät lähinnä siitä, että festivaali luo kaupungille positiivista imagoa. (Mikkonen ym. 39, 43.) On kuitenkin syytä muistaa, että pitkäaikaisten vaikutusten yksiselitteinen osoittaminen on vaikeampaa kuin lyhytaikaisempien vaikutusten osoittaminen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Ilosaarirock ja Lieksan Vaskiviikko toivat matkailutulona merkittävimmät vaikutukset alueilleen, ja niillä oli myös tärkeitä sosiokulttuurisia vaikutuksia. Joroisten Musiikkipäivien ja Kangasniemen Musiikkiviikkojen merkittävyys sen sijaan perustui pääasiassa paikkakuntien imagon rakentamiseen. Ne ovat matkailullisesti vetovoimaisia alueilleen. (Mikkonen ym. 2008.)

Edellä kuvattu tutkimushanke jatkui, ja aiemmin mainittujen musiikkitapahtumien joukkoa täydensivät tutkimukset Mikkelin Musiikkijuhlista ja Kihaus Folkista. Näiden tutkimusten tutkimustehtävät olivat samat kuin muissa hankkeen tutkimuksissa. (Pasanen ja Taskinen 2008a & 2008b.) Mikkelin Musiikkijuhlat olivat merkittävä vetovoimatekijä paikkakunnalleen. Suuri osa kävijöistä oli ulkopaikkakuntalaisia, millä oli myös myönteinen vaikutus paikkakunnan elinkeinoelämään. Lisäksi paikkakunnan talouteen vaikutti jonkin verran itse tapahtuma, koska se teki paikkakunnalla ostoja tapahtuman järjestämiseksi. Huolimatta näistä yritykset kuitenkin kokivat, että tapahtuman taloudelliset vaikutukset paikalliselle liiketoiminnalle ovat vähäiset. Esimerkiksi liikevaihto kasvoi vain muutamissa yrityksissä. Yrittäjät, päättäjät ja paikallisväestö näkivät tapahtumalla olevan pikemmin myönteistä imagoarvoa kuin taloudellisia vaikutuksia. (Pasanen & Taskinen 2008a, 37–38.)

Myös Kihaus Folkissa yli puolet kävijöistä tuli Rääkkylän ulkopuolelta. Tapahtumalla olisi mahdollisuudet luoda myönteisiä taloudellisia vaikutuksia paikkakunnan elinkeinoelämälle, koska osalle matkailijoista tapahtuma on vetovoimatekijä. Sekä tapahtumakävijöiden että tapahtuman ostojen vähyys aiheutti sen, että taloudelliset vaikutukset olivat kuitenkin melko vähäiset, mihin vaikuttaa olennaisesti Rääkkylän palvelurakenteen yksipuolisuus. Myös suurin osa yrityksistä koki, ettei tapahtumalla ole suurta taloudellista merkitystä paikalliselle liiketoiminnalle. Sen sijaan taloudellista vaikutusta ilmeni työllistävyuden muodossa, sillä tapahtuma työllisti melko paljon paikkakuntalaisia ihmisiä, joista kunta saa verotuloja. (Pasanen & Taskinen 2008b, 39–40.)

Tämän alaluvun tutkimukset ovat huomattavasti laajempia kuin oma tutkimukseni, pääosin siksi, että niissä taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan useasta näkökulmasta, kun taas itse keskityn pelkästään tapahtumayleisön kulutukseen. Ne kuitenkin sisältävät tutkimustehtäviä, jotka ovat yhteneviä oman tutkimukseni kanssa. Myös kysely tapahtumayleisölle ainakin yhtenä aineistonkeruumenetelmänä on sama kuin omassa tutkimuksessani.

3.4 Yhteenveto tutkimuksista

Eri kulttuuritapahtumista tai -instituutioista on vaikea tehdä vertailuja tai yleistyksiä liittyen niiden taloudellisiin vaikutuksiin, sillä vaikutukset vaihtelevat jokaisen tapahtuman mukaan.

Vaikutustutkimukset eivät siis ole keskenään kaikilta osiltaan vertailukelpoisia, vaan ne ovat ensisijaisesti tapahtumakohtaisia. (Bille & Schulze 2006, 1059.) Kokonaisvertailun tekeminen sellaisille tapahtumille, jotka ovat eri kokoluokkaa ja joilla on erilainen sisältö, ei ole mielekäästä. Tutkittaessa monia tapahtumia yhtä aikaa olisi syytä luokitella niitä, jotta vertailu voisi olla mahdollista. (Mikkonen ym. 2008, 74–75.) Myös Ilmosen ym. (1995, 38) mukaan arvioitaessa taloudellisia vaikutuksia on syytä huomioida musiikkitapahtumien erilaiset luonteet ja mittasuhteet.

Paitsi että tarkastelemieni tutkimusten musiikkitapahtumat eroavat toisistaan kokonsa ja luonteidensa suhteen, myös tutkimusten suorittamisen ajankohdat vaihtelevat paljon, joten niiden suoraviivainen keskinäinen vertailu ei ole mahdollista. Toisaalta, vaikka osa tutkimuksista on melko vanhoja, tutkimusten tuloksista on kuitenkin löydettävissä yhtäläisyyksiä; esimerkiksi myönteisiä taloudellisia vaikutuksia oli havaittavissa ainakin jonkin verran kaikissa tutkimuksissa. Mielenkiintoinen havainto kuitenkin oli, että eri ryhmillä saattoi olla hieman erilaisia näkemyksiä samankin tapahtuman taloudellisista vaikutuksista. Lisäksi voidaan havaita, että suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisia vaikutuksia on tutkittu melko vähän verrattuna siihen, kuinka paljon Suomessa järjestetään erilaisia musiikkitapahtumia. Tutkimuksia ja selvityksiä on kuitenkin voitu tehdä lisäksi esimerkiksi yksityisesti organisaatioissa eikä niihin ole pääsyä ulkopuolisilla, joten tämän luvun tutkimukset eivät muodosta kaiken kattavaa esitystä.

Kiinnitin huomiota myös siihen, että muutamien tutkimusten kyselyjen vastausprosentit olivat melko alhaisia, joten ne vastaukset edustavat vain yksittäisten joukkojen näkemyksiä. Kaikkia tutkimuksia ei siis voida yleistää sen suhteen, mikä tekee eri musiikkitapahtumien vertailusta entistä haastavampaa. Pienten vastaajamäärien lisäksi joidenkin tutkimusten luotettavuutta karsii näytteiden, ei otosten käyttäminen. Osassa tutkimuksissa esimerkiksi mukaan otettavat yritykset oli valittu harkinnanvaraisesti. On helppo päätellä, että tapahtumapaikan läheisyydessä sijaitseva ravintola hyötyy tapahtumasta, mutta voidaan pohtia, kertooko ravintolan liiketoiminnan tutkiminen todella itse ilmiöstä eli tapahtuman taloudellisista vaikutuksista koko paikkakunnalle ja saako sen tutkimisesta uutta tietoa. Kaiken kaikkiaan useimpia tuloksia voidaankin pitää suuntaa-antavina. Esimerkiksi Cantell (esim. 1993, 73; 1998, 41–42) on painottanut tutkimuksissaan, että hänen tutkimuksensa eivät ole syvällisiä taloudellisten vaikutusten analyysijä, vaan kertovat vain yhden arvioivan näkökulman ja

suuntaa-antavan merkityksen paikkakuntien talouteen. Kokonaistaloudellisten vaikutusten laskeminen on monihaarainen ja laajalle ulottuva toimenpide, ja tutkittaessa taloudellisia vaikutuksia on saatettu perehtyä yleisön arvioimaan rahankäyttöön tekemättä suurempia johtopäätöksiä esimerkiksi siitä, kasvattavatko ne todella taloutta.

Joitakin johtopäätöksiä eri tutkimuksista voidaan kuitenkin koota yhteen, vaikka tutkimusten vertailu onkin ongelmallista ja taloudellisten vaikutusten käsitteen sisällä on mahdollista tehdä monenlaisia tutkimuksia. Olipa kyse millä menetelmällä tahansa tehdystä tutkimuksesta, arviointivirheet ja muut riskit on tiedostettu ja tuotu esille. Tutkimukset sisältävät arviointien ja myös oletusten tekemistä, ja saadut tulokset ovat riippuvaisia esimerkiksi käytetyistä laskutavoista, joten tutkimuksen kriittinen pohdinta on tärkeää. Tutkimuksia musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista on tehty eri menetelmillä, näkökulmista, ja monella tieteenalalla, kuten kulttuurin, taloustieteen ja matkailun aloilla, ja myös käsiteltyjen vaikutusketjujen pituudet eroavat tutkimuksesta toiseen. Tutkimukset keskittyvät johonkin tiettyyn vaikutusten osaan tai tiettyihin näkökulmiin siinä, keneltä vaikutuksia selvitetään. Eniten tutkimuksissa käsitellään epäsuoria vaikutuksia yleisön aiheuttaman tulonlisäyksen ja yritysten näkökulmasta. Yleisön näkökulmasta nousevat usein tarkimmat luvut, ja muiden tahojen kuten yritysten näkemykset ovat pikemmin kuvailun tasolla. Kulutuksen lisäksi muiden, kuten työllisyysvaikutusten pohtiminen, on usein tutkimuksissa sivuosassa.

Näistä tutkimuksista voidaan havaita, että tapahtumayleisö kuluttaa paitsi itse tapahtumassa, myös usein muualla tapahtumapaikkakunnalla. Muu kulutus muodostaa merkittävän osan kulutuksesta, ja näin tapahtuma synnyttää tuloja paikkakunnalle. Suurimpiin muun kulutuksen kohteisiin, festivaalin ulkopuolisiin tuloihin, näyttäisivät kuuluvan majoitus- ja ravitsemuspalvelut, joten niihin investoiminen voisi olla tältä kannalta katsottuna kannattavaa. Jos paikkakunta pystyy tarjoamaan hyvät palvelut tapahtumayleisölle, se pystyy todennäköisemmin saamaan enemmän taloudellista hyötyä tapahtumasta.

Tulokset suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista ovat yleisesti ottaen myönteisiä. Vaikka taloudellisia vaikutuksia ei koettaisikaan olevan kovin paljon, eri tahot, kuten yritykset ja kaupunkien päättäjät, olivat useassa tutkimuksessa halukkaita kehittämään yhteistyösuhteita, jotta tapahtumasta koituisi paikkakunnalle entistä enemmän hyötyä. Usealla

tapahtumalla koetaan olevan erityistä merkitystä sosiaalisten vaikutustensa kannalta: tapahtuma tuo näkyvyyttä ja tekee paikkakunnasta houkuttelevamman. Imagojen kautta ilmenevät vaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset nousevat useassa tutkimuksessa tärkeäksi. Kuitenkin nämäkin ovat yhteydessä taloudellisiin vaikutuksiin, sillä esimerkiksi vireä kulttuuriympäristö houkuttelee yleisöä paikalle kuluttamaan.

4 TUTKIMUSASETELMA

4.1 Tutkimusongelmat

Tutkimuksessa tarkastellaan Imatra Big Band Festivalin epäsuoria taloudellisia vaikutuksia festivaaliyleisön näkökulmasta kesältä 2010; mitä taloudellisia vaikutuksia yleisö aiheuttaa, ja miten suuren ja vakaan tulonlähteen festivaaliyleisö muodostaa paikalliselle elinkeinoelämälle. Tässä erityisenä huomion kohteena on ulkopaikkakuntalaisen festivaaliyleisön itse arvioima rahankäyttö paikallisiin yrityksiin festivaaliajankohtana festivaalialueella ja muualla Imatralla. Kulutuskäyttäytymisessä selvitetään festivaalista johtuvaa kulutusta sekä sitä, mihin se kohdistuu. Se kuvastaa, millaista taloudellista toimeliaisuutta Imatra Big Band Festival synnyttää. Useissa aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu kulttuuritapahtumilla olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia eikä Imatra Big Band Festivalista ole tehty vastaavaa tutkimusta. Myönteisiä taloudellisia vaikutuksia käytetään usein perusteluna tapahtumien tukemiseen ja olemassa olon perustelemiseen. Näistä syistä taloudellisia vaikutuksia on tärkeää tutkia. Festivaalin taloudellisten vaikutusten lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan sitä, millainen musiikkitarjonta houkuttelee yleisön osallistumaan festivaalille ja mitä toiveita sillä on festivaalille liittyen sen musiikkitarjontaan. Työlläni on siis kaksi tutkimustarkoitusta.

Päätutkimuskysymykset ovat:

- 1) Mitä epäsuoria taloudellisia vaikutuksia Imatra Big Band Festival synnyttää paikalliselle liike-elämälle, kun niitä tarkastellaan festivaaliyleisön kautta?
- 2) Millaiset ovat festivaaliyleisön musiikilliset mieltymykset?

Tutkimuskysymykset ovat yhteydessä toisiinsa niin, että ilman musiikkia ei olisi festivaalia eikä näin ollen sen synnyttämiä taloudellisia vaikutuksiaakaan. Musiikki ja festivaaliyleisö ovat keskeisin alkuvoima festivaalin taloudellisille vaikutuksille. Festivaaliyleisön musiikillisten mieltymysten huomioinnin voidaan käsittää olevan ikään kuin edellytys tämän musiikkitapahtuman synnyttämille taloudellisille vaikutuksille. Näin ne muodostavat välilleen toisensa yhdistävän ketjun.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tämä tutkimus on luonteeltaan määrällinen, ja se siis sisältää määrällisen tutkimuksen periaattein tehdyn empiirisen osuuden. Hirsjärven mukaan määrälliseen tutkimukseen liittyy taustaolettamus todellisuuden rakentumisesta sellaisista tosiasioista, jotka voidaan todentaa objektiivisesti. Yleispätevät syy-seuraussuhteet, numeerinen mittaaminen ja yleistettävyydet ovat olennaisia määrällisen tutkimuksen piirteitä. Myös tutkimusta ohjaava teoreettinen tausta ja käsitteet ovat määrällisessä tutkimuksessa korostuneessa asemassa. (Ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 135–136.) Tässä tutkimuksessa tärkein käsite on epäsuorat taloudelliset vaikutukset. Alkulan, Pöntisen ja Ylöstalon mukaan mikään tutkimus ei tarjoa täydellistä kuvaa tutkittavasta kohteesta. Erityisesti tämä tulee esille määrällisessä tutkimuksessa, sillä tietoja kerätään vain sellaisista asioista, jotka koetaan tärkeiksi. Ne ovat vain osa kaikesta tiedosta. Kohteen rakenteita ja prosesseja ei mitata kokonaan. Tutkimukset antavat teoreettisia abstraktioita tietyistä näkökulmista, eivät totuutta. (Alkula ym. 2002, 20.)

Koska tutkimuksen kohteena on festivaaliyleisö, suuri joukko ihmisiä, tutkimusstrategiana käytettiin survey-tutkimusta. Sen tarkoituksena on pyrkiä tilastolliseen yleistettävyyteen ja kokoaviin näkemyksiin eikä kiinnittää huomiota yksilöllisiin kokemuksiin. Tämän takia juuri kyselylomake sopi käytettäväksi tutkimukseen sen luonteesta johtuen; lomakkeella voidaan tehokkaasti koota tietoa suuresta joukosta. Myös aiemmissa samoja aiheita käsittelevissä tutkimuksissa aineistoa on kerätty kyselylomakkein. Voidaankin puhua tutkimustradition jatkamisesta. Esimerkiksi Kainulaisen (2007, 177) mukaan epäsuoria taloudellisia vaikutuksia käsittelevien tutkimusten aineisto on usein kerätty kyselyjen avulla, niin kuin luvussa kolme tulikin esille. Lisäksi muun muassa Frechtling on listannut World Tourism Organizationin menetelmät vierailijoiden kulutuksen arviointiin, joista yksi on vierailijoille osoitettu survey-tutkimus. Se voidaan suorittaa, kun he saapuvat alueelle, lähtevät alueelta tai kun he ovat paikan päällä alueella tutkimuksen aikana, kuten tässä tutkimuksessa on tehty. (Frechtling 2006, 29–30.) Tämän tutkimuksen tulokset analysoitiin käyttämällä Pasw Statistics 18.0 -tilasto-ohjelmaa. Apuna aineiston käsittelyssä käytettiin myös Microsoft Office Excel 2010 -ohjelmaa.

Survey-tutkimukseen kuuluva yleistettävyyden määritelmä ei kuitenkaan tässä tutkimuksessa toteudu tilastollisten menetelmien mukaisesti satunnaisotannan puuttuessa. Vallin (2001, 15)

mukaan yksinkertaisessa satunnaisotannassa jokaisella yksilöllä, jotka yhdessä muodostavat homogeenisen joukon, on yhtä suuri todennäköisyys tulla valituksi tutkittavaksi. Festivaaliolosuhteissa perusjoukkoa ei kuitenkaan tunneta. Kattavalla aineistonkeruulla pyrittiin kuitenkin suuntaa-antavaan yleistykseen. Koska satunnaistaminen ei onnistu, se huomioidaan myös tulosten tulkinnassa.

Tavoitteena oli koota kyselylomake hyödyntäen aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia sekä muuta teoreettista viitekehystä. Ennen varsinaista lomaketta oli saatekirje, jossa kerrottiin, mitä tutkimus käsittelee ja minne se tehdään. Tutkittavien anonymiteetti oli myös tärkeää tuoda esille. Lomakkeessa oli 23 kysymystä, joiden jälkeen oli varattu vastaustilaa palautteille lomakkeesta (ks. liite 2). Kysymykset etenivät taustatiedoista sellaisiin kysymyksiin, jotka liittyivät festivaaliin ja konserttikävijöiden taloudelliseen toimeliaisuuteen. Musiikkitarjontaan liittyvät kysymykset olivat lomakkeen loppupuolella. Varsinaisia avoimia kysymyksiä oli vain yksi. Lisäksi valmiita vastausvaihtoehtoja ei ollut kysymyksissä iästä, vakituisesta asuinpaikasta eikä käyntikertojen lukumäärästä BB-yöklubilla ja ilmaistapahtumissa.

Kyselylomakkeen teossa on otettu mallia useammasta aiemmasta tutkimuksesta, mutta lopullinen lomakkeen muoto on itse tekemäni. Kysymykset 11 ja 12 on lainattu Cromptonin ym. (2001) tutkimuksesta. Kysymyksiin 8, 14 ja 15 sekä kysymyksen 10 ensimmäiseen väittämään on otettu mallia Mikkosen ym. (2008) tutkimuksesta. Kysymyksiin 7, 14–17 ja 21 sekä kysymyksen 20 väittämiin soveltuvin osin on otettu mallia Ilmosen ym. (1995) tutkimuksesta. Lisäksi Cantellin tutkimukset (1993, 1996, 1998) ovat toimineet mallina kysymyksille 6, 14, 16 ja 17 sekä osalle kysymyksen 20 väittämistä soveltuvin osin. Mallina musiikkiaiheisiin väittämiin ja kyselylomakkeen ulkoasuun on käytetty Hämäläisen pro gradu -tutkielmaa (2009). Kävin lomakkeen läpi Imatra Big Band Festivalin markkinointipäällikkö Jaana Komin kanssa. Alustava lomake esiteltiin 20.4.2010 Jyväskylän yliopiston Kielikeskuksen tieteellisen kirjoittamisen maisteritason kurssilla, jossa kurssin opettaja ja kolme muuta eri alojen opiskelijaa kävivät lomakkeen läpi. Lisäksi lomaketta on testattu lähipiirissäni.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Imatra Big Band Festival järjestään Imatralla, Etelä-Karjalan maakunnassa. Lähes 30 000 asukkaan kaupungin tunnetuimmat kohteet lienevät Imatrankoski, Vuoksi-joki ja kyseinen festivaali, joka onkin maakunnan suurin tapahtuma. Tämä rytmimusiikin festivaali järjestettiin vuonna 2010 jo 28. kertaa, ja sen kävijämäärä on vuosittain noin 50 000. Festivaalin alkuvoima on ollut Hannu Sopenan kehittäessään suunnitelman imatralaisten omasta musiikkitapahtumasta, big band -festivaalista, joka pohjautuisi jazz-musiikkiin. Jo vuosia ennen varsinaista festivaalia järjestetyt big band -soittokurssit loivat perustuksen itse festivaalille. Festivaali koostuu nykyäänkin kolmesta kivistä: soittokursseista, big band -orkestereiden kilpailusta ja konserteista. Festivaalia on määrätietoisesti kehitetty suureksi koko kansan viihdetapahtumaksi monenlaisine musiikkityyleineen ja myös oheistapahtumineen.

Kesällä 2010 festivaalilla esiintyi viitisenkymmentä kokoonpanoa ja festivaali tarjoaakin yleisölleen monipuolista rytmimusiikkia yli viikon ajan. Ohjelmistoon kuuluu muun muassa maailmanmusiikkia, bluesia, suomirockia, jazzia ja big band -musiikkia. Musiikista voi nauttia iltaisin Imatrankosken keskustaan pystytetyssä festivaalitellassa eli BB-klubilla, jossa jokaisella illalla on oma musiikillinen teemansa. Jokaisena iltana kuullaan kolme konserttia. Ilmaiskonsertteja järjestetään päivisin ja iltaisin pääosin Imatrankosken keskustan BB-kadulla, mutta myös eri puolilla Imatraa. Lisäksi festivaaliin kuuluu kolme risteilyä Saimaalla sekä lapsille suunnattu risteily ja tapahtuma BB-klubilla. Paikallisessa OC Bar -ravintolassa järjestetään myös festivaalin yöklubi-konsertteja. Viime kesänä festivaalilla tehtiin lipunmyynnin historiaa, kun Pink Cadillac -illan kaikki kaksituhatta lippua myytiin tunnissa loppuun. Houkuttelevin oli illan pääesiintyjä The Baseballs. Lisäksi viime kesän erityispiirteisiin lukeutuivat lapsille ja nuorille suunnatun ohjelman huomiointi aiempaa enemmän sekä hyvin helteinen kesäsää.

Tutkimuksen aineisto kerättiin 2.-10.7.2010 Imatra Big Band Festivalilla paperilomakevihkosilla festivaalin konserttikävijöiltä. Koska festivaali koostuu valtaosin BB-kadulla päivisin järjestettävistä ilmaiskonserteista ja BB-klubilla iltaisin järjestettävistä maksullisista konserteista, aineisto kerättiin näinä ajankohtina jokaisena päivänä ja iltana paitsi 4.7. iltakonserttien yhteydessä. Lisäksi lomakkeita jaettiin Bluesia Purrella -risteilyllä.

Kaikkiaan aineistoa kerättiin 17 ajankohtana, joista kahdeksana minulla oli mukana joku neljästä tutkimusapulaisestani. Useimmiten konserttikävijät täyttivät lomakkeen saman tien, ja vain muutamat toivat lomakkeen myöhemmin takaisin. Heitä varten oli perustettu lomakkeidenpalautuspisteet sekä BB-klubille että BB-kadulle festivaalituotteiden myyntikojuille. Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen.

Paperilomakkeisiin päädyin sähköisen lomakkeen sijaan, koska uskoin kasvokkain tapahtuvan kyselyn tuottavan suuremman aineiston. Pystyin itse omalla aktiivisuudellani vaikuttamaan lomakkeiden määrään. Jos lomake olisi ollut esimerkiksi festivaalin internet-sivuilla, olisin joutunut tyytymään saamaani aineistoon, vaikka siitä tullut otos olisi ollut pieni. Lomake olisi ollut mahdollista lähettää myös sähköpostin välityksellä kävijöille, sillä lippujen ostajilta kysytään myös sähköpostiosoitetta. En kokenut kuitenkaan, että ihmiset olisivat kiivaimpana loma-aikana innokkaita osallistumaan kyselyihin tai että he olisivat edes sähköpostin tavoitettavissa. Konserttikävijät eivät sähköistä versiota edes kaivanneet; vain yksi henkilö tiedusteli mahdollisuutta täyttää kysely internetissä. Myös useissa aiemmissä tutkimuksissa on käytetty paperilomaketta. Esimerkiksi Pasanen ja Taskinen (2008a) käyttivät paperilomakkeita yleisön tutkimukseen, koska heidän mukaansa kulttuuriyleisön lähestyminen käy näin nopeammin ja helpommin kuin sähköisillä lomakkeilla. Mikkonen ym. (2008, 23) puolestaan huomasivat tutkimuksessaan käyttäessään yleisökyselyssä ensin sekä sähköisiä että paperilomakkeita, että kulttuuritapahtumissa paperilomakkeet ovat parempi vaihtoehto.

Monena ajankohtana ja monessa paikassa tapahtuvalla aineistonkeruulla pyrittiin saavuttamaan mahdollisimman hyvin perusjoukkoa kuvaava joukko. Koska festivaaliolosuhteissa perusjoukkoa on mahdoton määrittää, mahdollisimman kattavaan lopputulokseen pyrittiin monipuolisen aineistonkeruun lisäksi suurehkolla otoksella. Pyydettyä konserttikävijöitä osallistumaan tutkimukseen tehtiin myös ositettua otantaa. Vallin mukaan ositettua otantaa kannattaa käyttää silloin, kun aineisto on heterogeeninen, ja aineistossa on erilaisia ryhmiä taustamuuttujien ominaisuuksien suhteen. Tehtäessä ositettua otantaa halutaan varmistaa, että lopullisessa otannassa on erityyppisiä perusjoukon alkioita tai että perusjoukkoon mahdollisesti kuuluvien pienten marginaaliryhmien edustus on taattu. (Valli 2001, 16.) Tässä tutkimuksessa ositettu otanta ilmeni niin, että lomakkeita pyrittiin

antamaan tasapuolisesti molemmille sukupuolille ja eri-ikäisille kävijöille, mutta ositettu otanta ei siis toteutunut ankarassa mielessä.

Aineistonkeruun voidaan sanoa olleen haastavaa, sillä festivaaliympäristö loi monia huomioonotettavia seikkoja: musiikki soi voimakkaasti, BB-klubin sisällä oli useimmissa kohdissa pimeää, ja kävijät olivat rentoutumassa ja viettämässä hauskaa vapaa-aikaa, jolloin lomakkeen täyttö ei useinkaan houkuta. Lisäksi BB-klubilla kävijöiden alkoholinkäyttö toi tiettyinä iltoina rajoituksia keruutyöhön. Sopivien paikkojen ja aikojen tunnustelu keruutyölle oli aineiston luotettavuuden kannalta tärkeää. Parhaimmat ajankohdat lomakkeen täyttämiseksi olivat ennen konserttien alkua, niiden välissä ja jälkeen. BB-klubilla otollisinta keräysaikaa oli alkuiltana konserttiteltan ulkopuolella. Vastaanotto lomakkeen täyttämiseksi oli usein myönteinen ja ihmiset olivat kiinnostuneita tutkimuksesta. Kävin monen konserttikävijän kanssa mielenkiintoisia keskusteluja festivaalin nykyisestä tilanteesta ja tulevaisuudesta. Kuitenkin vastaanotto oli usein myös kielteinen. Keruutyö ei siis vaatinut pelkästään huolellisesti tehtyä lomaketta, vaan myös muita edellytyksiä, kuten taitoa tulla erilaisten ihmisten kanssa toimeen ja sinnikkyyttä.

4.4 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tämän tutkimuksen reliabiliteettia parantaa aiempien tutkimusten hyödyntäminen kyselylomakkeen teossa. Tutkimuksen kulku on myös tuotu esille, jotta tutkimus voitaisiin periaatteessa toistaa samalla tavalla, vaikka täysin täsmällinen toisto ei luonnollisestikaan ole mahdollinen: tutkimuksen tekeminen on aina sarja tutkijan tekemiä erilaisia valintoja. Ilmosen ym. (1995, 91) mukaan tulokset eroavat aina joiltakin osin toisistaan, vaikka kyseessä olisi sama tapahtuma, sillä aivan kaikkia valintoja ei raportoida. Kaikkien valintojen raportointi ei ole edes mahdollista. Tutkimuksen etenemisen mahdollisimman tarkka selostaminen parantaa kuitenkin tutkimuksen luotettavuutta.

Vastaajien valikoitumistapa vaikuttaa tämän tutkimuksen luotettavuuteen. Vaikka aineistonkeruu pyrittiin tekemään satunnaisotantaa muistuttavaksi, kyseessä ei ole satunnaisotanta, vaan tutkimukseen osallistui ne, jotka keräystilanteissa onnistuttiin tavoittamaan ja jotka halusivat osallistua tutkimukseen. Kyselylomakkeen täytön yhteydessä

oli mahdollisuus osallistua arvontaan, jossa arvottiin kaksi VIP-viikkopassia vuoden 2011 Imatra Big Band Festivalille. VIP-viikkopassi oikeuttaa ilmaiseen sisäänpääsyyn BB-klubille kaikkina festivaali-iltoina. Arvonnan toivottiin houkuttelevan vastaajia osallistumaan tutkimukseen. Arvonta saattoi houkutella vastaajiksi myös sellaisia, jotka eivät muuten olisi osallistuneet. Näin marginaaliryhmien ääni tuli ehkä paremmin esille kuin mitä se olisi tullut ilman arvontaa. Tämä vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen myönteisesti. Toisaalta joku on voinut täyttää kyselylomakkeen huolimattomasti vain arvontapalkinnon toivossa, mikä puolestaan vaikuttaa luotettavuuteen kielteisesti.

Arvontaan osallistuvan yhteystiedot täytettiin lomakkeen loppuun, mikä on yleisesti käytetty menettelytapa. Eräs vastaaja oli kuitenkin kirjoittanut palautteeseen, että arvonta tulisi suorittaa eri lomakkeella (ks. liite 2). Tämä asia liittyy tutkimuksen eettisyyteen. Arvontalipukkeet leikattiin kuitenkin irti varsinaisesta kyselylomakkeesta ennen minkäänlaista vastausten käsittelyä tai arvontaa eikä vastaajien anonymiteetti kärsinyt. Tutkimuksen käytännön toteutuksen kannalta ajateltiin, että on parempi, jos jokainen täyttää vain yhden lomakkeen. Koska vastaaja ei hyväksynyt tätä menettelytapaa, arvonnän käytännön suorittamiseen olisi pitänyt miettiä vielä vaihtoehtoisia tapoja.

Vaikka kyselylomake suunniteltiin huolellisesti ja sitä esiteltiin eri henkilöillä, aineistonkeruu paljasti lomakkeesta kohtia, jotka olisi voinut tehdä toisella tavalla. Työasemakysymyksessä jouduttiin hylkäämään vastauksia, koska vastaajat olivat laittaneet rastin useampaan kuin yhteen vaihtoehtoon. Kysymyksessä olisi pitänyt tiedustella pääasiallisinta työasemaa, samalla tavalla kuin kysyttäessä koulutuksesta pyydettiin vain tieto korkeimmasta koulutusasteesta. Voivathan vastaajat todella olla esimerkiksi sekä opiskelijoita että työntekijöitä. Myös kysymyksessä 19 vastaajia olisi pitänyt ohjeistaa valitsemaan vain yksi vaihtoehto. Kaksi vastausta jouduttiin hylkäämään, koska he olivat valinneet useamman. Viidennessä kysymyksessä puolestaan kysyttiin vakituisen asuinpaikan postinumeroa ja paikkakuntaa. Parempi termi olisi ollut postitoimipaikka. Tämä virhe saattoi vaikuttaa myös muutamaan vastaukseen, joissa vastaajat olivat ilmoittaneet kaksi paikkaa: toinen oli postitoimipaikka ja toinen asuinpaikan tarkempi sijainti tai puolestaan kaupungin nimi, jossa postitoimipaikka sijaitsee.

Kysymyksessä kahdeksan tiedusteltiin, mikä on houkuttanut konserttikävijän festivaalille. Lomakkeessa olevien vaihtoehtojen lisäksi viimeiseksi vaihtoehdoksi olisi ollut tarpeellinen ”olen festivaalilla kutsuttuna yritysvieraana”. Lomake tavoitti myös yritysvierailijoita, jotka eivät kokeneet muita vaihtoehtoja itselleen sopiviksi, vaan kirjoittivat vaihtoehtojen alapuolelle jotakin yritysvierailuun liittyvää. Suunnitellessani lomaketta mietin tämän vaihtoehdon lisäämistä, mutta jätin sen pois, sillä koin, että yritysvierailijoita houkuttelee festivaalille muukin kuin vain ilmainen sisäänpääsylippu: ehkä mukavat työtoverit tai mieluinen artisti. Jos tapahtumassa ei kiinnosta mikään, tuskin ilmainen pääsylippukaan houkuttelee paikalle. Vaihtoehtoa ei lisätty jälkikäteen, sillä tulokset olisivat vääristyneet. Jotkut vastaajat olisivat valinneet sen, jos se olisi ollut vaihtoehtona, mutta tilanteen ollessa tämä, he valitsivat toisen vaihtoehdon.

Kymmenennen kysymyksen kolmannen väittämän ”vierailen paljon Imatralla muutenkin” olisi voinut muotoilla myös toisin. Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, onko ulkopaikkakuntalaisilla kävijöillä sidettä Imatraan; esimerkiksi onko Imatra heidän entinen kotikaupunki tai asuuko kävijän perhettä tai sukulaisia siellä. Heille nämä seikat saattavat olla osasy syy tapahtumaan osallistumiselle, joskaan tästä tutkimuksesta se ei selviä. Kysymyksenasettelu olisi voinut olla terävämpi.

Kysymyksissä 11 ja 12 tiedusteltiin tarkemmin festivaalin osuudesta ulkopaikkakuntalaisen tuloon Imatralle ja viipymään siellä. Vaikka näihin kysymyksiin vastaaminen olikin ehkä haastavampaa kuin muihin lomakkeen kysymyksiin vastaaminen, ja muutama vastaaja antoi kielteistä palautetta näistä kysymyksistä (ks. liite 2), ne puoltavat mielestäni silti paikkansa. Vaikka festivaali olisikin ollut konserttikävijälle jokseenkin merkittävä syy Imatralle saapumiseen, hän olisi saattanut tulla sinne joka tapauksessa samana ajankohtana. Niin ikään festivaali ei välttämättä ollut jollekin konserttikävijälle merkittävä syy Imatralle saapumiseen, mutta hän saattoi kuitenkin pidentää vierailuaan Imatralla festivaalin takia. Nämä seikat on tärkeää ottaa huomioon pohdittaessa tapahtuman synnyttämiä taloudellisia vaikutuksia. Suurin osa vastaajista oli myös vastannut kysymyksiin oikein. Toisaalta kysymyksiä ei välttämättä olisi tarvinnut ehdollistaa, vaan ne olisi voitu laittaa edeltävän väittämäsarjan jatkoksi.

Kysymyksiin 16 ja 17, jotka käsittelivät ulkopaikkakuntalaisten kulutusta festivaalilla ja muualla Imatralla, liittyy luotettavuusongelmia. Esimerkiksi Cantellin mukaan kulutustietoja saatetaan joihinkin kohteisiin liioitella tai vähätellä. Kun kulutusta kysytään kyselylomakkeella, osa voi jättää vastaamatta kysymykseen tai vastata vain kohtiin, joihin muistaa kuluttamansa summan. (Cantell 1993, 68.) Kaikkia summia ja sitä, mihin ne on kulutettu, ei siis välttämättä muisteta tai edes haluta muistaa. Uskon kuitenkin, että missä tahansa tutkimuksessa, jossa aineistonkeruu pohjautuu täysin tai osittain ihmisen muistiin, ollaan samanlaisten luotettavuuskysymysten äärellä, mikä pitää ottaa huomioon tulosten tulkinnassa. Näissä kysymyksissä kysyttiin nimenomaan henkilökohtaista kulutusta. Tarkoituksena oli selvittää yhden henkilön kulutus omiin tarpeisiinsa. Kuitenkin kysymyksen voi vielä silti käsittää niin, että se koskisi esimerkiksi koko seurueen kulutusta, jos yksi henkilö on maksanut kaiken. Kysymyksessä olisi pitänyt ilmaista vieläkin selkeämmin, että vastauksen halutaan kertovan vain yhden henkilön itseen kohdistuva kulutus.

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä konserttikävijöitä pyydettiin valitsemaan sellaisia musiikin tyyllilajeja, joita he haluaisivat kuulla festivaalilla. Valittavien lajien joukko oli mielestäni riittävä ja kattava, mutta luonnollisesti silti epätäydellinen. Russelinkin (1998, 142) mukaan mikään tutkimus ei voi sisältää kaikkia mahdollisia musiikin tyyllilajien kategorioita, koska niitä on valtavasti ja niiden määritelmätkin ovat kiistanalaisia. Tämä rajoitus on syytä pitää mielessä arvioitaessa konserttikävijöiden musiikillisia mieltymyksiä; tulokset ovat seurausta vain rajallisista lomakkeen kysymyksistä.

5 TULOKSET

5.1 Keitä festivaalille tulee ja mistä: konserttikävijöiden profiilit

Lomakkeita saatiin yhteensä 284 kappaletta, joista neljä jouduttiin hylkäämään liian vajaiden vastausten takia. Lopullinen määrä oli siis 280 lomaketta. Vastaajien sukupuolijakaumaa pyrittiin kontrolloimaan ositetulla otannalla aineistoa kerätessä: lomakkeita pyrittiin jakamaan tasapuolisesti, jotta molempien sukupuolten ja myös eri-ikäisten näkökulmat tulisivat esiin ja otoksesta muodostuisi kattava. Otoksen ei kuitenkaan voida sanoa olevan täsmällinen pienoiskuva perusjoukosta. Festivaalin kaltaisissa olosuhteissa, joissa perusjoukkoon on käytännössä mahdotonta päästä käsiksi, myös satunnaisotannan tekeminen on mahdotonta. Toisaalta perusjoukko voidaan arvioida otannasta virhemarginaalin asettamien rajojen puitteissa.

Vastanneista suurin osa, lähes kaksi kolmasosaa, oli naisia, ja miehiä oli puolestaan runsas kolmasosa (taulukko 1). Yleisesti ottaen naiset käyvätkin miehiä enemmän kulttuuritapahtumissa (Cantell 1993, 15; Mikkonen ym. 2008, 54; Ilmonen ym. 1995, 61). Cantell (1993, 15–16) kuitenkin toteaa myös, että kevyen musiikin tapahtumien yleisöjen sukupuolierot ovat tasaisempia kuin vakavamman musiikin tapahtumissa, minkä puolesta myös tämä tutkimus puhuu; ero sukupuolten määrässä olisi voinut olla jyrkempikin. Edelleen on kuitenkin muistettava, että tutkija ja tutkimusapulaiset ovat vaikuttaneet sukupuoli- ja ikäjakaumaan, ja näin ne on saatu perusjoukkoa kuvaaviksi.

Taulukko 1. Festivaalikävijöiden sukupuolijakauma.

	lkm	%
nainen	171	61,1
mies	108	38,6
hylätty	1	0,4
yhteensä	280	100

Kysymykseen iästä vastasi 97,1 prosenttia kaikista vastaajista. Kaksi vastausta jouduttiin hylkäämään. Taulukossa 2 kuvatussa ikäjakaumasta voidaan todeta, että Imatra Big Band Festival on kaiken ikäisten kesätapahtuma. Ikäjakauma ulottui 17-vuotiaasta 80-vuotiaaseen. Tapahtumaan osallistui kuitenkin paljon keski-ikäisiä, sillä konserttikävijöiden iän keskiarvo oli 43,7 vuotta (s=13,97) ja konserttikävijöistä löytyi eniten 45-vuotiaita. Lomakkeisiin pyrittiin saamaan vastaajiksi yli 16-vuotiaita, sillä osa kysymyksistä oli melko haastavia, ja uskon erityisesti oman taloudellisen käyttäytymisen arvioimisen olevan nuorille vaikeaa. Ikäjakaumaan vaikutti myös se, että BB-yöklubin lisäksi myös BB-klubin ikäraja on nykyisin 18 vuotta. Ilmaistapahtumat sen sijaan ovat ikärajattomia.

Taulukko 2. Ikäjakauma.

	lkm	%
alle 20 v	11	3,9
20–29 v	48	17,1
30–39 v	38	13,6
40–49 v	77	27,5
50–59 v	59	21,1
60–69 v	36	12,9
70 v tai yli	3	1,1
hylätyt ja vastaamatta jättäneet	8	2,9
yhteensä	280	100

Cantellin (1993, 16) mukaan taideyleisöt muodostuvat pääosin keski-ikäisistä, mutta kevyellä musiikilla on taideyleisöihin verrattuna nuorempi yleisö. Vaikka 40–49 -vuotiaat olivatkin tässä tutkimuksessa suurin ikäryhmä, monta muuta ikäryhmää ylsi lähes samalle tasolle, ja vain alle 20-vuotiaat ja 70-vuotiaat tai vanhemmat muodostivat huomattavasti pienemmät ikäryhmät (taulukko 2). Myös Ilmosen ym. (1995, 61) tutkimilla musiikkijuhlilla tyypillisin kävijäryhmä oli 40–49 -vuotiaat. Tutkiessaan pääkaupunkiseudun asukkaiden osallistumista festivaaleille ja heidän näkemyksiään niistä, Linko ja Silvanto havaitsivat, että erot ikäryhmien välillä olivat suuria. 15–25 -vuotiaat olivat innokkaimpia kävijöitä festivaaleilla, ja ahkeria festivaalikävijöitä olivat myös 26–35 -vuotiaat. Vähiten innokkaita olivat 56–65 -vuotiaat. Yli 65-vuotiaat sen sijaan olivat heitä hieman aktiivisempia. (Linko & Silvanto

2007, 154–155.) Tässä tutkimuksessa nuorten aikuisten osallistuminen ei näkynyt yhtä selkeästi kuin keski-ikäisten.

Festivaalilla käy paljon korkeasti koulutettuja konserttikävijöitä. Vastaajista noin puolella oli ylempi korkeakoulututkinto, akateeminen loppututkinto tai alempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulu käytyinä. Ammattikoulun tai vastaavan sekä ylioppilastutkinnon ja ammattikoulun tai opiston suorittaneita oli melko saman verran. Kaikista koulutuksen ryhmistä oli kuitenkin osallistujia. Naiset olivat jakautuneet miehiä vain hieman tasaisemmin eri koulutusasteisiin. (Taulukko 3.) Verratessa koulutustasoa siihen, monena vuotena festivaalille on osallistuttu, voidaan todeta, että korkeasti koulutetut ovat osallistuneet eniten festivaalille – kahdeksan kertaa tai enemmän. Tämänkin perusteella festivaalin voidaan sanoa olevan eniten korkeasti koulutettujen tapahtuma. Myös ensikertalaisista selkeästi suurin osa oli suorittanut ylempään korkeakoulututkinnon.

Taulukko 3. Koulutusjakauma.

	naiset		miehet		yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
kansakoulu	8	4,7	1	0,9	9	3,2
keski- tai peruskoulu	13	7,6	6	5,6	19	6,8
opisto	15	8,8	12	11,1	27	9,6
ammattikoulu tai vastaava	18	10,5	17	15,7	35	12,5
ylioppilastutkinto	14	8,2	7	6,5	21	7,5
ylioppilastutkinto ja ammattikoulu tai opisto	24	14	7	6,5	31	11,1
alempi ammattikorkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulu	33	19,3	29	26,9	63	22,5
ylempi korkeakoulututkinto, akateeminen loppututkinto	46	26,9	29	26,9	75	26,8
yhteensä	171	100	108	100	280	100

Lingon ja Silvannon tutkimuksessa festivaalien ahkerimmat kävijät olivat koulutustaustaltaan lukiolaisia tai ylioppilas- tai korkeakoulun suorittaneita, mutta kaikista koulutusryhmistä osallistuttiin festivaaleille. Tarkastellessaan sellaisia, jotka eivät käy ollenkaan festivaaleilla, he havaitsivat, että vähemmän koulutetut käyvät hieman korkeakoulutettuja harvemmin festivaaleilla, mutta ero erilaisen koulutuksen saaneiden välillä oli suurimmillaan vain noin

kymmenen prosentoin luokkaa. Suuria eroja ei tuottanut myöskään ammattiasema. Tämä on mielenkiintoinen havainto, koska usein ajatellaan, että sosioekonomisten ryhmien välillä on huomattavia eroja kulttuuritilaisuuksiin osallistumisessa. (Linko & Silvanto 2007, 155, 160–161.) Tässä tutkimuksessakin eroja oli, mutta ne eivät olleet kovin suuria.

Korkeinta koulutustasoa edustavia miehiä ja naisia oli prosentuaalisesti saman verran, mutta alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulun suorittaneita oli miehissä prosentuaalisesti hieman enemmän (taulukko 3). Cantellin (1993, 18) mukaan kulttuuriyleisöjen miehet ovat yleensä tehneet enemmän korkeimpia tutkintoja kuin naiset, mikä toteutui tässäkin tutkimuksessa, mutta vain hyvin pienellä erolla.

Työasemaa koskevasta kysymyksestä jouduttiin hylkäämään viisi vastausta, koska vastaajat olivat valinneet useamman kuin yhden vaihtoehdon. Koulutus vastasi melko hyvin työasemaa, sillä suurin osa vastaajista oli ylempiä toimihenkilöitä, ja toiseksi eniten vastaajia löytyi työntekijöistä. Kaikista työasemista oli kuitenkin konserttikävijöitä lukuun ottamatta kotiäitejä ja -isiä. Vähiten oli työttömiä ja luokkaan ”muu” kuuluvia, jotka ehkä ovat syystä tai toisesta työelämän ulkopuolella tai työskentelevät kotona. (Taulukko 4.) Cantellin (1993, 19) mukaan taideyleisöt puolestaan koostuvat pääosin ylemmistä ja alemmista toimihenkilöistä sekä opiskelijoista. Tässä tutkimuksessa festivaalin voidaan sanoa olevan yleisesti ottaen kaikkien musiikkitapahtuma paitsi iän, myös koulutuksen ja työaseman puolesta. Tästä kertoo esimerkiksi se, että alempia toimihenkilöitä, eläkeläisiä, johtavassa asemassa toisen palveluksessa olevia sekä opiskelijoita oli lähes kaikkia yhtä paljon; suurin ero heidän välillään oli kymmenen vastaajaa (taulukko 4). Olipa kyse mistä tahansa sosiodemografisesta muuttujasta, voidaan lopuksi todeta, että eri ryhmien edustukseen musiikkitapahtumassa vaikuttaa se, millainen tapahtuma on ja millaista musiikkia siellä esitetään.

Taulukko 4. Työasemajakauma.

	naiset		miehet		yhteensä	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
johtavassa asemassa toisen palveluksessa	10	5,8	15	13,9	25	8,9
ylempi toimihenkilö	38	22,2	33	30,6	71	25,4
alempi toimihenkilö	25	14,6	10	9,3	35	12,5
työntekijä	41	24	19	17,6	60	21,4
yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja	6	3,5	3	2,8	9	3,2
opiskelija	19	11,1	9	8,3	28	10
eläkeläinen	18	10,5	14	13	32	11,4
koti-äiti tai -isä	0	0	0	0	0	0
työtön	7	4,1	0	0	7	2,5
muu	4	2,3	3	2,8	7	2,5
hylätyt ja vastaamatta jättäneet	3	1,8	2	1,9	6	2,1
yhteensä	171	100	108	100	280	100

Vastaajista 41,8 prosenttia ilmoitti vakituiseksi asuinpaikakseen Imatran, ja yhteensä 61,4 prosenttia tuli Imatralta tai sen lähiseudulta (taulukko 5). Tämän perusteella festivaali on vankasti imatralaisten oma musiikkitapahtuma, ja tapahtumalla on suurta alueellista ja myös maakunnallista merkitystä. Cantell (1993, 23) toteaaakin, että ellei tapahtumaa järjestettäisi niin lähellä, tapahtumapaikan lähellä asuvat eivät välttämättä lähtisi mihinkään festivaalille. Naapurikaupunki Lappeenrantaan lukuun ottamatta mikään muu ulkopaikkakunta ei noussut osallistujamäärältään selkeästi yli muiden. Tulokset olivat samansuuntaisia aiempien tutkimusten kanssa: tapahtumat houkuttelevat usein suurimman osan kävijöistä tapahtumapaikkakunnalta ja sen lähialueilta (Ilmonen ym. 1995, 63; Mikkonen ym. 2008, 62; Cantell 1993, 23). Imatra Big Band Festivalilla yli puolet vastaajista oli kuitenkin ulkopaikkakuntalaisia (taulukko 5), ja festivaali houkuttelee kävijöitä ympäri Suomea. Sillä on siis myös matkailullista vetovoimaa. Vaikka suurin osa tulee festivaalille läheltä tapahtumapaikkakuntaa, sinne matkustetaan pitkiäkin matkoja.

Taulukko 5. Vakituinen asuinpaikka.

	lkm	%
Imatra	117	41,8
Lappeenrannan ja sen lähiseudun postinumeroalue 53–56, 59	55	19,6
muu Suomi	107	38,2
ulkomaat	1	0,4
yhteensä	280	100

Cantellin (1993, 21–22) mukaan on syytä kiinnittää huomiota siihen, kuinka suuri osa yleisöstä tulee Uudeltamaalta ja pääkaupunkiseudulta, sillä esimerkiksi hänen tutkimallaan Kuhmon kamarimusiikkifestivaalilla he muodostavat merkittävän osan yleisöstä. Myös Ilmonen ym. (1995, 63) olivat tarkastellessaan kävijöiden kotikuntaa nostaneet yksin Etelä-Suomen tapahtumapaikkakunnan lähialueiden ja muun Suomen rinnalle. Helsingin kantakaupungin asukkaiden hyvin aktiivinen osallistuminen kulttuuritapahtumiin toistui myös Lingon ja Silvannon tutkimuksessa (2007, 155). Imatra Big Band Festivalilla uusmaalaisten osuus ei sen sijaan ollut korostuneena, vaikka konserttikävijöitä matkusti festivaalille myös sieltä.

5.2 Mitä festivaalilla tehdään ja miksi sinne tullaan: festivaalin houkuttelevuus

Voidaan sanoa, että festivaalilla on vakiintunut kävijäjoukko, jonka se onnistuu houkuttelemaan paikalle vuosi toisensa jälkeen. Festivaali on järjestetty jo niin monta kertaa, että tällaisen muodostuminen on ollut mahdollista. 82,9 prosenttia kävijöistä on osallistunut festivaalille aiemmin, ja lähes puolet kaikista kävijöistä on osallistunut festivaalille 8 kertaa tai enemmän (taulukko 6). Vakiintuneessa kävijäjoukossa on myönteistä se, että se tietää tapahtuman ja osaa etsiä siitä itse tietoa, eikä näin ollen tapahtuman markkinointiin tarvitse keskittyä yhtä paljon kuin siinä tapauksessa, jos tapahtumalla ei olisi kanta-asiakasjoukkoa. Vaikka tapahtumalla olisi kanta-asiakasjoukko, asiakkaista voi tulevaisuudessa tulla silti puutetta, jos vaihtuvuus joukossa on pientä ja kävijät ovat jo iäkkäitä. (Mikkonen ym. 2008,

58.) Tällainen huoli ei kuitenkaan ole aiheellinen Imatra Big Band Festivalilla, sillä se houkuttelee paljon ensikertalaisia ja nuoria. Vastanneista peräti lähes viidesosa oli ensikertalaisia (taulukko 6). Lisäksi tarkasteltaessa aiempien festivaalikäyntien ja iän yhteyttä, voidaan havaita, että suurin osa ensikertalaisista oli 20–29 -vuotiaita, mikä myös tukee huolen aiheettomuutta. Festivaali ei siis ole vain jo vakiintuneen joukon tapahtuma, vaan se onnistuu houkuttelemaan yhä paljon uusia kävijöitä. Tämä on hyvin tärkeää tapahtuman tulevaisuuden kannalta, sillä ensikertalaisista voi kasvaa uusia kanta-asiakkaita.

Taulukko 6. Aiempi osallistuminen festivaalille.

	lkm	%
ensimmäistä kertaa	48	17,1
2-3 kertaa	42	15
4-5 kertaa	38	13,6
6-7 kertaa	32	11,4
8 tai enemmän	120	42,9
yhteensä	280	100

Tarkasteltaessa vakituisten asuinpaikan yhteyttä aiempaan osallistumiseen festivaalille, voidaan havaita, että paikkakuntalaiset ovat käyneet useimmin festivaalilla, kuten etukäteen voisi hyvin olettaakin. Lähialueilta tulevat jakautuivat melko tasaisesti aiemman osallistumisen ryhmiin. Sen sijaan muualta Suomesta tulevien enemmistö oli festivaalilla ensimmäistä kertaa, ja toiseksi eniten he olivat käyneet tapahtumassa 2–3 kertaa. Festivaalin tulevaisuuden haasteisiin voisi kuulua erityisesti muualta kuin Imatran lähialueilta tulevien ulkopaikkakuntalaisten saaminen kanta-asiakkaiksi. Tämä tukisi myös taloudellisten vaikutusten syntymisen jatkuvuutta.

Mielenkiintoinen havainto oli, että 40 prosenttia ensikertalaisista osallistui Pink Cadillac -konsertti-iltaan. Niin ikään lähes kolmasosa, 27,5 prosenttia, ensikertalaisista osallistui Rock Express -konsertti-iltaan. Kumpikaan havainto ei kuitenkaan ollut khiin neliötestillä testattuna edes tilastollisesti suuntaa-antava. Siitä huolimatta esiintyjävalinnoilla saattaa olla merkitystä niiden houkuttelemiseen festivaalille, jotka eivät ole aiemmin siellä käyneet. Samoihin konsertteihin osallistui myös eniten niitä, jotka olivat käyneet festivaalilla 8 kertaa tai

enemmän, molempiin 28 prosenttia. Tämän tutkimuksen perusteella nämä kaksi konsertti-iltaa olivat heille vetovoimaisia. Tarkasteltaessa festivaalille osallistuneiden ”konkareiden” osallistumista eri konsertteihin, havaittiin khiin neliötestillä tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys ($\chi^2=12,43$; $df=4$; $p=0,014$); Blues Caravan -konsertti oli ”konkareille” houkuttelevampi kuin muille.

Kaikista vastaajista 59 vastaajaa eli noin viidesosa ei käynyt missään BB-klubin konserteissa ja 247 vastaajaa puolestaan ei käynyt millään BB-risteilyllä. Taulukosta 7 nähdään, että lomakkeet tavoittivat suurimmat määrät Blues Caravan, Rock Express ja Pink Cadillac -konsertti-iltojen kävijöistä. Vähiten vastaajia oli sen sijaan Rock 4 U ja Soivat virret -konsertti-illoista. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. BB-klubin konserttien ja BB-risteilyjen kävijämäärät.

	lkm
Blues Caravan	68
Rock Express	66
Pink Cadillac	60
Swing Parade	47
Black Popeda	37
Bluesia Purrella	27
Jazz Cavalcade	26
Groove Jam	21
Beat Carneval	18
Soivat virret	16
Rock 4 U	13
Satakielet	4
Saimaalla	4
Legendat Laineilla	3
Merirosvot	0
Matkalla	0

Tätä selittää osaltaan se, ettei lomakkeita oltu jakamassa Rock 4 U -konsertissa eikä Soivat virret -konsertissa. Kysymysten luonteen takia koin Rock 4 U -nuorisokonsertissa olevan liian nuoria kävijöitä vastaamaan lomakkeeseen. Festivaaliorganisaation kanssa sovittiin, ettei lomakkeita jaeta Soivat virret -konsertissa tilaisuuden luonteen vuoksi. Lomakkeita jaettiin

yhdellä risteilyllä, mikä selittää korkeimman vastaajamäärän kyseisellä Bluesia Purrella -risteilyllä. Nämä ”epätasaisuudet” aineistonkeruussa vaikuttavat aineistosta saatavien tulosten yleistettävyyteen. Hieman yli puolet vastaajista, 52,9 prosenttia, kävi yhdessä BB-klubin konsertti-illassa, ja 16,8 prosenttia kävi kahdessa. Useammissa konserteissa kävi vain joitakin vastaajia. Cantell havaitsi tutkiessaan Helsingin Juhlaviikkojen yleisöä, että korkeakulttuurin yleisö vieraillee enemmän tapahtuman eri tilaisuuksissa kuin populaarikulttuurin yleisö (Cantell 1998, 43).

OC Bar -ravintolassa järjestettävällä BB-yöklubilla kävi noin viidesosa kaikista vastaajista. Valtaosa heistä kävi yöklubilla yhden kerran festivaalin aikana (taulukko 8).

Taulukko 8. BB-yöklubin käyntikerrat.

	lkm	%
1 kerran	44	81,5
2 kertaa	7	13,0
4 kertaa	3	5,5
yhteensä	54	100

Ilmaistapahtumissa kävi 72,5 prosenttia kyselyyn vastanneista, 203 henkilöä. Suurin osa, vajaa 40 prosenttia, kävi yhdessä tai kahdessa ilmaistapahtumassa. Kuitenkin viiteen tai useampaan ilmaistapahtumaan osallistujia oli lähes viidesosa vastanneista. (Taulukko 9.) Suurin määrä ilmaistapahtumia, joihin osallistuttiin, oli 27, joka tarkoittaa kaikkia festivaalin ilmaistapahtumia. Tällaisia vastaajia oli kolme. Keskimääräisesti osallistuttiin 3,5 ilmaistapahtumaan ($s=3,85$). Myös ilmaistapahtumat ovat houkuttelevia festivaalikävijöille.

Taulukko 9. Ilmaistapahtumien kävijämäärät.

	lkm	%
1-2 kpl	111	39,6
3-4 kpl	44	15,7
5-6 kpl	27	9,6
7 kpl tai enemmän	21	7,5
vastaamatta	77	27,5
yhteensä	280	100

Kysyttäessä konserttikävijöiltä syitä festivaalille tuloon, huomattava osa, 40 vastaajaa, ei noudattanut vastausohjetta enintään kahden vastausvaihtoehdon valitsemisesta, vaan valitsi useamman vaihtoehdon. Määrän suuruuden takia vastauksia ei hylätty. Tämän takia vastausten suuruusluokkien ja yleistämisen tulkinnessa tulee olla tavanomaista varovaisempi. Totta on myös, että sekin on eräänlainen aineistosta esille nostettava tulos, että ehkä niin moni konserttikävijä ei ole pystynyt valitsemaan vain kahta vaihtoehtoa. Näin ollen monet asiat voivat muodostaa syyn, miksi festivaalille tullaan. Etukäteen oli aiempien tutkimusten perusteella oletettavissa, että yhtä pääsyytä voi olla vaikea nimetä. Esimerkiksi Cantell (1993, 31; 1998, 28) muistuttaa, että yleisö ei useinkaan osaa kertoa yksiselitteisiä syitä festivaalille tuloonsa. Tämän takia vastaajia ohjeistettiin valitsemaan enintään kaksi valmiista vastausvaihtoehdoista. Tästä ei kuitenkaan taannut kysymyksen onnistumista.

Kaikkiaan konserttikävijät valitsivat eniten festivaalille houkuttelevan sen musiikkitarjonnan, jonka valitsi sata henkilöä. Lähes yhtä moni valitsi tietyn artistin tai yhtyeen ja kertoi festivaalin olevan kesäperinne. Halu tukea festivaalia oli vähiten valittu festivaalille houkutteleva vaihtoehto. (Taulukko 10.) Musiikilliset syyt houkuttelevat selvästi festivaalille, mutta myös ulkomusiikillisilla syillä on monelle konserttikävijälle merkitystä. Tulokset olivat samansuuntaisia kuin esimerkiksi Cantellin (1998, 28–29) tutkimuksessa, jossa vastaajat pitivät tärkeimpinä syinä festivaalille osallistumiseen sen esiintyjä ja ohjelmistoa. Niin ikään Lingon ja Silvannon tutkimuksessa hyvä ohjelmisto oli selvästi tärkein syyistä, jotka vaikuttivat festivaaleille osallistumiseen. Myös jollakin tietyllä esiintyjällä, lippujen saatavuudella ja hinnalla sekä tunnelmalla oli keskeinen merkitys. Samanhenkinen yleisö,

kiinnostava paikka, vaihtelunhalu ja halu yleensä matkustaa jonnekin olivat jonkin verran syinä osallistumiseen. (Linko & Silvanto 2007, 157.)

Taulukko 10. Festivaalille houkuttelevat asiat.

	lkm
festivaalin musiikkitarjonta	100
tietty artisti tai yhtye	98
festivaalille osallistuminen on kesäperinne	98
ystävät tai sukulaiset	84
festivaalin ilmapiiri	61
festivaali on hyvä tilaisuus viettää vapaa-aikaa	53
halu tukea festivaalia	16

Mikkosen ym. mukaan kulttuuritapahtumiin osallistutaan ensisijaisesti sen ohjelman ja sisällön takia. Sen sijaan populaaritapahtumissa korostuu tapahtumien sosiaalinen luonne; tapahtumiin mennään viettämään aikaa ihmisten kanssa. Myös ilmapiiri on populaaritapahtumissa tärkeä. (Mikkonen ym. 2008, 61.) Tässä tutkimuksessa oli tällaisen näkökulman mukaan piirteitä sekä kulttuuri- että populaaritapahtumasta. Imatra Big Band Festivalin ilmapiiriä ei kuitenkaan nostettu pääasiallisten syiden joukkoon. Kuitenkin ulkopaikkakuntalaiset olivat valinneet eniten festivaalille houkuttelevaksi syyksi sukulaiset ja ystävät, joten musiikillisten syiden rinnalla tapahtuman sosiaalista ulottuvuutta ei tule jättää huomioimatta. Seuraavaksi eniten ulkopaikkakuntalaiset olivat valinneet tietyn artistin tai yhtyeen ja kolmanneksi eniten musiikkitarjonnan.

Konserttikävijöiden kotipaikkakunnan ja festivaalille houkuttelevien asioiden välistä yhteyttä tarkasteltiin khiin neliötestillä. Tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys ($\chi^2=12,74$; $df=1$; $p=0,000$) havaittiin kotipaikkakunnan ja sen välillä, että festivaali koettiin kesäperinteeksi: imatralaiset pitivät sitä, että festivaalille osallistuminen on kesäperinne, houkuttelevampana syynä festivaalille osallistumiseen kuin ulkopaikkakuntalaiset. Niin ikään tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys ($\chi^2=12,00$; $df=1$; $p=0,001$) havaittiin kotipaikkakunnan ja sen välillä, ovatko ystävät tai sukulaiset festivaalille houkutteleva asia: ulkopaikkakuntalaiset pitivät ystäviä tai sukulaiset houkuttelevampana syynä festivaalille osallistumiseen kuin

paikkakuntalaiset. Lisäksi kotipaikkakunnan ja sen välillä, onko ilmapiiri festivaalille houkutteleva asia, havaittiin tilastollisesti merkitsevä yhteys ($\chi^2=7,79$; $df=1$; $p=0,005$): paikkakuntalaiset pitivät ilmapiiriä houkuttelevampana syynä festivaalille osallistumiseen kuin ulkopaikkakuntalaiset. Muiden festivaalille houkuttelevien asioiden ja kotipaikkakunnan väliltä ei löytynyt tilastollisesti erittäin merkitseviä tai merkitseviä yhteyksiä.

Festivaalin vankka asema suomalaisten musiikkitapahtumien joukossa näkyy konserttikävijöiden aikomuksessa osallistua festivaalille myös ensi vuonna. Taulukosta 11 nähdään, että valtaosa, lähes kolme neljäsosaa vastaajista, aikoo osallistua festivaalille myös ensi vuonna. Neljäsosa vastaajista ei osannut sanoa, ja vain kaksi ilmoitti, ettei aio osallistua tapahtumaan ensi vuonna. (Taulukko 11.) Tarkasteltaessa kotipaikkakunnan ja ensi vuoden osallistumisen välistä yhteyttä khiin neliötestillä havaittiin tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys ($\chi^2=34,31$; $df=3$; $p=0,000$); imatralaiset osallistuvat varmimmin festivaalille ensi vuonna, kun taas muualta kuin Imatran lähiseudulta tulevat ulkopaikkakuntalaiset ovat epävarmimpia osallistumisestaan.

Taulukko 11. Osallistuminen festivaalille ensi vuonna.

	lkm	%
kyllä	206	73,6
en	2	0,7
en osaa sanoa	70	25
vastaamatta	2	0,7
yhteensä	280	100

5.3 Ulkopaikkakuntalaiset Imatra Big Band Festivalilla

Suurimmalle osalle ulkopaikkakuntalaisista festivaali oli merkittävä syy heidän tuloonsa Imatralle; hieman yli puolet oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, ja lähes viidesosa jokseenkin samaa mieltä. 13,5 prosenttia oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, ja vain 3,1 prosentille festivaali ei ollut ollenkaan merkittävä syy heidän tuloonsa Imatralle. (Taulukko 12.) Voidaan siis todeta, että festivaali on vetovoimainen ulkopaikkakuntalaisille.

Reilusti suurimmalle osalle festivaali on ainakin osasy y Imatralle tuloon. Myös Mikkosen ym. (2008, 63–64) tutkimuksessa tapahtumien ulkopaikkakuntalaiset kävijät tulivat yleensä tapahtumapaikkakunnalle ainakin osittain tapahtuman takia. Karjalaisen (1991, 3) tutkimuksessa Kuhmon kamarimusiikkifestivaaleille tulleista lähes kolme neljäsosaa tuli Kuhmoon yksinomaan festivaalin takia. Koska Imatra Big Band Festival oli ulkopaikkakuntalaisille merkittävä syy heidän tuloonsa Imatralle, voidaan ajatella, että ulkopaikkakuntalaisten kulutus voidaan suurelta osin laskea festivaalin ansioksi; ilman festivaalia he eivät välttämättä olisi Imatralla taloudellisina toimijoina. On kuitenkin huomioitava, että vaikka festivaali onkin ulkopaikkakuntalaisille merkittävä syy, heillä voi olla myös muita syitä Imatralle tuloon. Se, mikä osa kulutuksesta voidaan siis todellisuudessa laskea festivaalin ansioksi, on oikeastaan mahdoton selvittää.

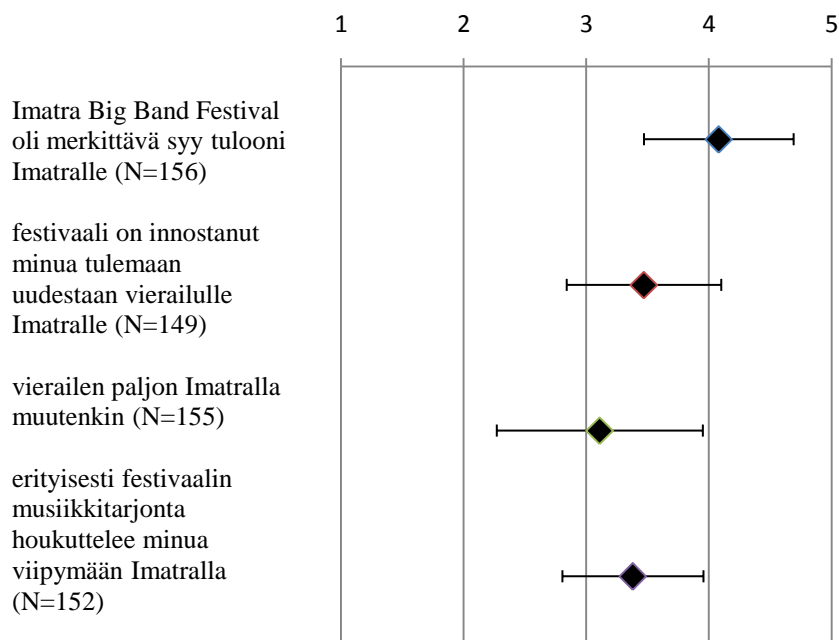
Taulukko 12. Ulkopaikkakuntalaisten vierailu festivaalikaupungissa.

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	vastaamatta
	%	%	%	%	%	%
Imatra Big Band Festival oli merkittävä syy tulooni Imatralle	3,1	13,5	8	19,6	51,5	4,3
festivaali on innostanut minua tulemaan uudestaan vierailulle Imatralle	9,8	8	25,8	25,2	22,7	8,6
vierailen paljon Imatralla muutenkin	27,6	14,1	5,5	16	31,9	4,9
erityisesti festivaalin musiikkitarjontaa houkuttelee minua viipymään Imatralla	6,1	15,3	25,2	30,1	16,6	6,7

Konserttikävijöiltä tiedusteltiin myös väittämän muodossa, onko festivaali innostanut heitä tulemaan uudestaan vierailulle Imatralle. Suurin ryhmä, noin neljäsosa vastaajista, ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. Kuitenkin yhteensä lähes puolet oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä. (Taulukko 12.) Festivaali on siis jonkin verran luonut myönteistä mielikuvaa Imatrasta. Voi kuitenkin olla, että tullessaan festivaalille ulkopaikkakuntalaiset viettävät pääosan ajastaan festivaalilla eivätkä niinkään muuhunkin Imatraan tutustuen. Ehkä siksi ei osata ottaa kantaa siihen, tultaisiinko Imatralle, vaikka festivaalia ei olisikaan.

Konserttikävijöiltä kysyttiin lisäksi, vierailevatko he Imatralla paljon muutenkin. Tämä antaisi lisätietoa siitä, houkutteleeko festivaali myös sellaisia kävijöitä, jotka eivät muuten käy Imatralla. Ulkopaikkakuntalaisista osa on varmastikin sellaisia, joilla on joitakin yhteyksiä Imatraan. Ehkä he ovat sieltä kotoisin tai heidän sukulaisiaan asuu siellä. Jos Imatralla vieraillaan paljon muutenkin, on ehkä myös vaikea vastata siihen, onko festivaali innostanut tulemaan uudestaan Imatralle. Taulukosta 12 nähdään, että väittämässä vastausvaihtoehtojen ääripäät keräsivät eniten ja lähes yhtä paljon vastauksia, noin kolmasosan. Myös jokseenkin samaa ja jokseenkin eri mieltä olevia oli lähes saman verran (taulukko 12). Vaikka monet vierailevat Imatralla muutenkin, lähes yhtä moni ei. Festivaali houkuttelee siis kaupunkiin myös sellaisia, jotka eivät siellä muuten käy.

Väittämän ”erityisesti festivaalin musiikkitarjonta houkuttelee minua viipymään Imatralla” kanssa suurin osa, noin kolmasosa, oli jokseenkin samaa mieltä. Ei samaa eikä eri mieltä olevia oli kuitenkin lähes yhtä paljon, noin neljäsosa. Jokseenkin eri mieltä ja täysin samaa mieltä väittämän kanssa olevia oli myös lähes yhtä paljon. Heitä oli vain noin kuusi prosenttia vastanneista. (Taulukko 12.) Juuri festivaalin musiikkitarjonta houkuttelee joitakin ihmisiä viipymään Imatralla pidempään.

Kuvio 1. Ulkopaikkakuntalaisten vierailu festivaalikaupungissa -väittämien keskiarvot ja -hajonnat.

Ulkopaikkakuntalaisilta kysyttiin vielä tarkemmin roolin suuruudesta, joka festivaalilla oli heidän tuloonsa Imatralle. Ne, jotka olivat väittämän ”Imatra Big Band Festival oli merkittävä syy tulooni Imatralle” kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, kertoivat, olisivatko he tulleet paikkakunnalle siinäkin tapauksessa festivaalin ajankohtana, jos festivaalia ei olisi järjestetty. Lähes 64 prosenttia ei olisi tullut Imatralle, jos festivaalia ei olisi järjestetty, ja noin 12 prosenttia olisi tullut Imatralle muutenkin (taulukko 13). Festivaali on siis houkutteleva ulkopaikkakuntalaisille, ja he ovat valmiita matkustamaan Imatralle vain festivaalin takia.

Taulukko 13. Tuleminen Imatralle festivaalin ajankohtana, jos festivaalia ei järjestettäisi. (N=116)

	lkm	%
kyllä	14	12,1
en	74	63,8
en osaa sanoa	19	16,4
vastaamatta	9	7,8
yhteensä	116	100

Lisäksi niiltä ulkopaikkakuntalaisilta, jotka olivat saman väittämän ”Imatra Big Band Festival oli merkittävä syy tulooni Imatralle” kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä, kysyttiin, pidensivätkö he vierailunsa pituutta paikkakunnalle festivaalin takia. Taulukosta 14 nähdään, että suurin osa heistä, noin kaksi kolmasosaa, ei ollut pidentänyt vierailunsa pituutta, ja vain neljä kävijää oli tehnyt niin. Kun festivaali ei alun perinkään ollut paikkakunnalle tulemiseen kovin merkittävä syy, ei sen takia vierailun pituutta myöskään pidennetty.

Taulukko 14. Vierailun pituuden pidentäminen paikkakunnalle festivaalin takia. (N=27)

	lkm	%
kyllä	4	14,8
en	18	66,7
en osaa sanoa	3	11,1
vastaamatta	2	7,4
yhteensä	27	100

Ulkopaikkakuntalaisilta kysyttiin, millä muulla tavoin he viettävät aikaansa Imatralla festivaalin lisäksi. Kysymykseen vastasi 149 kävijää, mikä on 91,4 prosenttia kaikista ulkopaikkakuntalaisista. Taulukosta 15 nähdään, että eniten ulkopaikkakuntalaiset valitsivat ravintolapalveluiden käyttämisen. Sukulaisten ja ystävien tapaaminen oli lähes yhtä usein valittu, ja paikallisissa liikkeissä tehtiin myös ostoksia. Sen sijaan Imatran vapaa-ajanviettomahdollisuuksien hyödyntäminen ei houkutellut ulkopaikkakuntalaisia paljoakaan. (Taulukko 15.) Niin kuin kysymyksessä kahdeksan, myöskään tässä kysymyksessä kaikki vastaajat eivät noudattaneet vastausohjetta, vaan valitsivat enemmän kuin kolme vaihtoehtoa, joten esitettyihin lukuihin tulee suhtautua suuntaa-antavasti.

Taulukko 15. Ulkopaikkakuntalaisten muu ajanvietto Imatralla. (N=149)

	lkm
käytän ravintolapalveluita	76
tapaan sukulaisia tai ystäviä	75
käyn ostoksilla paikallisissa liikkeissä	63
tutustun Imatran nähtävyyksiin tai luontoon	44
osallistun muihin paikkakunnan kulttuuritapahtumiin tai vierailen kulttuuri-instituutioissa	19
muu	17
hyödynnän työmahdollisuuksia	16
hyödynnän vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, kuten kylpylän palveluita	13

Voidaan sanoa, että tämän perusteella festivaalivieraat käyttävät kyllä ”tavanomaisempia” palveluita, kuten ravintolapalveluita ja eri liikkeiden tarjontaa, mutta sen sijaan sellaisia ajanviettomahdollisuuksia, jotka eivät välttämättä ole niin jokapäiväisiä, kuten kylpylän palvelut tai kulttuuri-instituutioissa vierailu, ulkopaikkakuntalaiset eivät festivaalin aikana hyödynnä paljoakaan. Tämä voisi kuvastaa sitä, että Imatran palvelutarjonta ei ole kovin laaja, mutta varsinkin festivaalin aikaan palvelutarjonta päinvastoin laajenee, ja esimerkiksi oheistapahtumia järjestetään melko paljon. Siitäkin huolimatta ulkopaikkakuntalaiset vaikuttavat viettävän eniten aikaa itse festivaalilla eivätkä paljoakaan muita vapaa-ajanviettopalveluita tai -tapahtumia hyödyntäen. Kuitenkin BB-yöklubilla kävi vajaa viidesosa vastaajista (taulukko 8), joten jonkin verran ainakin yöklubi oheistapahtumana kiinnostaa.

Cantellin tutkiessa Kuhmon kamarimusiikkifestivaalin yleisöä, hän kysyi heidän kiinnostuksestaan festivaalin oheispalveluihin, kuten matkailunähtävyyksiin. Kysymykseen vastasi vain noin kolmasosa. Hieman kiinnostusta osoitettiin esimerkiksi luontoretkeä kohtaan. Pääosin Kuhmoon tulleet festivaalivieraat eivät kuitenkaan olleet kovin kiinnostuneita muista matkailunähtävyyksistä, vaan he tulivat pääasiassa festivaalille. (Cantell 1993, 35.) Imatra Big Band Festivalin yleisö on tässä suhteessa samankaltaista.

Suurin osa ulkopaikkakuntalaisista oli yhden tai kahden vuorokauden yökävijöitä. Toiseksi eniten oli yhden tai kahden vuorokauden päiväkävijöitä. Festivaalille tullaan siis pääsääntöisesti lyhyeksi ajaksi, mutta hieman yli puolet ulkopaikkakuntalaisista kuitenkin yöpyy paikkakunnalla festivaalin takia. Vuorokausien lisääntyessä konserttikävijöiden määrä pääosin laskee. Kaiken kaikkiaan ero päivä- ja yökävijöiden määrässä ei ole kovin suuri. (Taulukko 16.) Myös Mikkosen ym. tutkimuksessa useimpien tapahtumien ulkopaikkakuntalaisten kävijöiden enemmistö viiپی paikkakunnalla yhden tai kaksi yötä. Tutkijat havaitsivat lisäksi, että viipymä oli suurempi, kun tapahtuma oli kaukana Etelä-Suomesta. (Mikkonen ym. 2008, 65.) Esimerkiksi Kuhmon Kamarimusiikkifestivaalilla keskimääräinen viipymisaika oli 5,2 vuorokautta (Karjalainen 1991, 3). Korkeamäki (1994, 17) sai selville tutkimuksessaan, että Pori Jazz -festivaalin kävijöistä neljäsosa oli päiväkävijöitä, ja että festivaalilla viivytettiin keskimäärin 2,3 vuorokautta. Imatra Big Band Festivalilla kävijöiden viipymä ei kuitenkaan ollut kovin pitkä, vaikka yökävijöitä olikin päiväkävijöitä enemmän. Ehkä ero näihin aiempiin tutkimuksiin johtuu edellä olevaan

Mikkosen ym. näkemykseen viitaten siitä, että Imatra kuuluu Etelä-Suomen lääniin, eivätkä kävijöiden matkat sinne olleet pääsääntöisesti enimmilläänkään kovin montaa sataa kilometriä.

Taulukko 16. Festivaalin päivä- ja yökävijät.

	lkm	%
päiväkävijä 1–2	49	30,1
päiväkävijä 3–4	10	6,1
päiväkävijä 5–6	4	2,5
päiväkävijä 7–9	4	2,5
yökävijä 1–2	64	39,3
yökävijä 3–4	12	7,4
yökävijä 5–6	4	2,5
yökävijä 7 tai enemmän	6	3,7
hylätyt ja vastaamatta jättäneet	10	6,1
yhteensä	163	100

Tässä kysymyksessä päivä- ja yökävijöistä olen joutunut tulkitsemaan joitakin vastauksia, sillä joissakin tapauksissa vastaajat olivat kertoneet olevansa sekä päivä- että yökävijöitä. Vastaaja ei voi kuitenkaan olla molempia. Tulkinta on tehty pääosin niin, että jos vastaaja on kertonut olevansa sekä päivä- että yökävijä, mutta on kuitenkin vastannut seuraavaan yökävijöille tarkoitettuun kysymykseen ja kertonut majoitusmuotonsa, olen tulkinnut vastaajan yökävijäksi. Uskon, että enimmäkseen nämä vastaajien virheet ovat olleet vahinkoja.

Yökävijöiltä kysyttiin myös heidän yöpymispaikkakuntaansa sekä majoitusmuotoaan. Ulkopaikkakuntalaisista yökävijöistä 82 vastaajaa kertoi yöpyvänsä Imatralla ja kolme kertoi yöpyvänsä lähipaikkakunnalla. Taulukosta 17 voidaan havaita, että 52 vastaajaa kertoi yöpyvänsä maksullisessa majoituksessa, ja heistä lähes kaikki yöpyivät hotellissa. Vain muutamia kävijöitä yöpyi kesähotellissa tai hostellissa, leirintäalueella tai muussa maksullisessa majoituksessa. Maksuttomassa majoituksessa puolestaan yöpyi 43 vastaajaa. Heistä lähes kaikki yöpyivät sukulaisten tai ystävien luona. Neljä konserttikävijää yöpyi kesämökillä tai omassa kakkosasunnossaan ja yksi muussa maksuttomassa majoituksessa.

(Taulukko 17.) Pori Jazz -festivaalilla yövyttiin eniten sukulaisten ja tuttavien luona (Korkeamäki 1994, 17), joka oli suosittu majoitusmuoto myös tämän tutkimuksen vastaajilla. Vastaaja pystyi valitsemaan majoitusmuodon molemmista, sekä maksullisesta että maksuttomasta majoituksesta, mikä selittää sen, että yöpymismuodon valinnoita on enemmän kuin itse yökävijöitä. Vastaajahan on voinut yöpyä esimerkiksi osan matkastaan hotellissa ja osan sukulaisten tai ystäväiden luona.

Taulukko 17. Yökävijöiden yöpymismuoto.

	lkm
hotelli	42
kesähotelli tai hostelli	2
yksityinen vuokrattu majoitus	0
koulumajoitus	0
vuokrattu kesämökki	0
leirintäalue	4
muu maksullinen majoitus	4
sukulaisten tai ystäväiden luona	38
kesämökki tai oma	4
kakkosasunto	4
muu maksuton majoitus	1

Kysymyksissä 16 ja 17, jotka käsitelivät ulkopaikkakuntalaisten kulutusta, on huomioitu ne konserttikävijät, jotka ovat vastanneet koko kysymykseen tai niiden osiin. Tämä tarkoittaa sitä, että huomioidut vastaajat ovat ilmoittaneet kuluttamansa rahasumman joko kaikkiin kulutuskohteisiin tai osaan niistä. Konserttikävijöiden kuluttamat summat pyöristettiin lähimpään kokonaislukuun sekä tässä että seuraavassa kysymyksessä. Tämän takia muitakaan lukuja ei esitetä suuremmalla tarkkuudella.

Kysymyksessä 16 haluttiin tietää konserttikävijöiden kulutuksesta festivaalilla. Kysymykseen vastasi 114 henkilöä, mikä on 69,9 prosenttia ulkopaikkakuntalaisista. Taulukosta 18 voidaan havaita, että eniten kulutettiin pääsylippuihin, yli 7500 euroa, ja lähes yhtä paljon myös ruokaan ja juomaan. Festivaalituotteet sen sijaan eivät olleet kovin merkittävä tulonlähde. (Taulukko 18.) Yhteensä näihin kohteisiin kulutettiin 16 343 euroa. Kun tämä summa

suhteutetaan kysymykseen vastanneisiin, yhden konserttikävijän keskimääräiseksi kulutukseksi tulee noin 143 euroa.

Taulukko 18. Ulkopaikkakuntalaisten kulutus festivaalilla.

	minimi	maksimi	ka	s	N	summa euroina
pääsyliput	10	200	79	45	96	7572
ruoka ja juoma (BB-klubi, BB-risteilyt)	2	400	73	73	101	7401
festivaalituotteet	4	200	36	36	38	1370

Kulutuksen yhteydessä kysyttiin myös, monelta vuorokaudelta kulutus on. Tähän vastasi 83,3 prosenttia niistä ulkopaikkakuntalaisista, jotka olivat kertoneet kulutuksestaan festivaalilla. Näiden 95 vastaajan kesken laskettiin yhden konserttikävijän keskimääräinen kulutus yhdelle vuorokaudelle, joka oli noin 78 euroa ($s \approx 58$). Selvitettäessä epäsuoria taloudellisia vaikutuksia, on olennaista tutkia niiden ulkopaikkakuntalaisten kulutusta, joille festivaali oli jokseenkin tai täysin merkittävä syy Imatralla tuloon. Tällaisia ulkopaikkakuntalaisia, jotka olivat kertoneet, kuinka monelta vuorokaudelta heidän kulutuksensa on, oli 62 henkilöä. Heidän keskimääräinen vuorokausittainen kulutus oli noin 86 euroa ($s \approx 63$). Tämä luku kuvaa mielestäni parhaiten ulkopaikkakuntalaisen festivaalikävijän keskimääräistä vuorokausittaista kulutusta itse festivaalilla, sillä sen vastaajat ovat kertoneet tarkalleen, monelta vuorokaudelta heidän kulutuksensa on ja heille festivaali on ollut merkittävä syy Imatralla tuloon. Näin heidän kulutuksensa voidaan laskea festivaalin ansioksi.

Kysymyksessä 17 puolestaan tiedusteltiin konserttikävijöiden kulutusta muualla Imatralla festivaalin aikana. Tähän kysymykseen vastasi 133 henkilöä, mikä on 81,6 prosenttia ulkopaikkakuntalaisista. Taulukosta 19 nähdään, että ylivoimaisesti eniten rahaa kulutettiin ravintolapalveluihin, lähes kuusituhatta euroa. Seuraavaksi eniten kulutettiin majoitukseen sekä marketteihin, ruokakauppoihin ja kioskeihin. Vähiten rahaa käytettiin kulttuuriin. (Taulukko 19). Karjalaisen (1991, 5) tutkimuksessa vierailijat kuluttivat eniten majoitukseen, kuten myös Cantellin tutkimuksessa (1993, 67). Yhteensä näihin kohteisiin kulutettiin 18 783

euroa. Kun koko summa suhteutetaan kysymykseen vastanneisiin, keskimääräiseksi kulutukseksi yhdelle konserttikävijälle tulee noin 141 euroa.

Taulukko 19. Ulkopaikkakuntalaisten kulutus Imatralla.

	minimi	maksimi	ka	s	N	summa euroina
ravintolapalvelut	5	400	66	70	91	5988
majoitus	20	350	115	60	31	3559
marketit/ruokakaupat, kioskit	1	400	44	65	70	3062
liikenne (linja-auto, taksi, auton vuokraus, polttoaine- ja huoltamomenot)	3	200	42	41	59	2500
muihin liikkeisiin tekemänne ostokset tavaroista ja palveluista	5	300	45	51	45	2007
kojut BB-kadulla	5	100	23	18	50	1168
kulttuuri (nähtävyydet, museot, esitykset, jne.)	2	100	31	29	16	499

Myös tämän kysymyksen yhteydessä kysyttiin lisäksi, monelta vuorokaudelta kulutus on. Tähän vastasi 78,2 prosenttia niistä ulkopaikkakuntalaisista, jotka olivat kertoneet kulutuksestaan Imatralla. Näiden 104 vastaajan kesken laskettiin yhden konserttikävijän keskimääräinen kulutus yhdelle vuorokaudelle, joka oli noin 78 euroa ($s \approx 82$). Sellaisia ulkopaikkakuntalaisia, joille festivaali oli jokseenkin tai täysin merkittävä syy heidän tuloonsa Imatralle, ja jotka olivat kertoneet, monelta vuorokaudelta heidän kulutuksensa on, oli 75 henkilöä. Heidän keskimääräinen vuorokausittainen kulutus oli vajaa 83 euroa ($s \approx 86$). Samoin perustein kuin edellisessä kysymyksessä, tämä summa kuvaa mielestäni parhaiten ulkopaikkakuntalaisen festivaalikävijän keskimääräistä vuorokausittaista kulutusta muualla Imatralla. Imatra Big Band Festivalin kävijämäärä kesällä 2010 oli noin 50 000 henkilöä. Tämän tutkimuksen mukaan tästä määrästä ulkopaikkakuntalaisia on 58,2 prosenttia (ks. taulukko 5), joka vastaa noin 29 100:tta ulkopaikkakuntalaista. Kun vuorokausittainen keskimääräinen kulutus, noin 83 euroa, kerrotaan ulkopaikkakuntalaisten kävijämäärällä, saadaan kokonaiskulutukseksi noin 2,4 miljoonaa euroa.

Vaikka olen edellä esittänyt selkeitä lukuja ulkopaikkakuntalaisten kulutuksesta, kulutuksen arvioiminen on hankalaa. Esimerkiksi Cantellin (1998, 42) oli vaikea tehdä tarkkoja

johtopäätöksiä aineistostaan, sillä yleisö ei ollut osannut eritellä hyvin kulutustaan ja se myös oli arvioinut kulutuksensa alhaisemmaksi, mitä se todellisuudessa oli. Vastaajat eivät myöskään olleet aina muistaneet, mihin olivat kuluttaneet, ja he olivat saattaneet ilmoittaa vain kokonaiskulutuksen (Cantell 1996, 52). Tässä tutkimuksessa vain hyvin harvat ilmoittivat pelkän kokonaiskulutuksen.

Pohdittaessa yleisön kulutusta täytyy ainakin periaatteen tasolla huomioida myös muut kävijäryhmät, kuten lehdistön edustajat ja kutsuvieraat, mutta voidaan olettaa, että heidän kulutuksensa ei ole samanlaista kuin varsinaisella festivaaliyleisöllä (Cantell 1996, 43). Vaikka ulkopaikkakuntalaiset vaikuttavat kuluttavan usein eniten eri kävijäryhmistä, niitäkin enemmän voi kuluttaa jokin tapahtumaan osallistuva erityisryhmä. Esimerkiksi Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtumassa yleisö jaettiin paikkakuntalaisiin ja ulkopaikkakuntalaisiin, mutta myös tapahtuman kursseille osallistuviin ja niihin, jotka eivät osallistuneet kursseille. Suurin kulutus oli kursseille osallistuvilla, ja he muodostivatkin muihin kävijöihin näin poikkeuksen. He viipyivät festivaalilla pidempään ja maksoivat kuluja, joita muut kävijät eivät maksaneet. (Cantell 1996, 40–42.) Tässä tutkimuksessa erityisryhmiä ei huomioitu, koska tarkoitus oli saada lomakkeen täyttäjiksi ”tavallisia” konserttikävijöitä, eikä esimerkiksi big band -kursseille osallistuvia. Vastajiksi kuitenkin tuli yrityskutsuvieraita, mikä tulikin esille jo luvussa 4.4 tutkimuksen luotettavuudesta.

5.4 Paikkakuntalaisten kulutuskäyttäytyminen

Paikkakuntalaisilta kysyttiin normaalin rahan kulutuksen kasvua festivaalin takia. Vaikka paikkakuntalaisilta olisi voitu kysyä tarkkaa summaa, kysymyksen muotoilussa päädyttiin kuitenkin viisiportaiseen asteikkoon, johon on helpompi vastata. Tapahtumasta johtuvan kulutuksen ja normaalin kulutuksen eron tarkka arvioiminen voi olla vaikeaa. Paikkakuntalaisten rahankulutuksesta ei myöskään ollut tarkoituksenmukaista kysyä yhtä tarkasti kuin ulkopaikkakuntalaisten kulutuksesta. Taulukosta 20 nähdään, että hieman yli kolmasosa kertoi kulutuksensa kasvaneen numeron kaksi verran ja lähes viidesosa ei kokenut kulutuksensa kasvaneen lainkaan. Hieman yli neljäsosa oli vastannut numeron kolme. (Taulukko 20.) Kysymyksen vastausten keskiarvo oli 2,45 (s=1,06). Paikkakuntalaiset eivät kuluta rahaa kovinkaan paljon festivaalin takia, mutta jonkin verran festivaalilla on vaikutusta

kulutuksen kasvuun. Paikkakuntalaisten rahankulutuksella ei siis näytä tämän tutkimuksen perusteella olevan paljoakaan merkitystä arvioitaessa festivaalin taloudellisia vaikutuksia, vaikka esimerkiksi Kainulaisen (2007, 177; ks. myös Kaipainen 1999, 85) mukaan paikallisten asukkaiden rahankäytön on havaittu suuntautuneen kulttuuritapahtumien aikana tavallista enemmän omalle alueelle.

Taulukko 20. Paikkakuntalaisten rahan kulutuksen kasvu festivaalin takia. (1=kulutukseni ei kasvanut lainkaan, 5=kulutukseni kasvoi paljon)

	lkm	%
1	21	17,9
2	42	35,9
3	32	27,4
4	12	10,3
5	5	4,3
vastaamatta	5	4,3
yhteensä	117	100

Paikkakuntalaisilta kysyttiin myös, mihin he kuluttaisivat rahansa, jos festivaalia ei järjestettäisi. Lähes puolet kuluttaisi johonkin muuhun tapahtumaan, palveluun tai tuotteeseen. Vajaa kolmasosa vastaajista ei osannut sanoa, mihin kuluttaisi rahansa. Merkittävä huomio on, että vain kuusi vastaajaa kertoi lähtevänsä toiselle suomalaiselle paikkakunnalle vastaavanlaiseen musiikkitapahtumaan, jos Imatra Big Band Festivalia ei järjestettäisi. Viisi vastaajaa puolestaan lähtisi siinä tapauksessa toiselle suomalaiselle paikkakunnalle toisenlaiseen musiikki- tai kulttuuritapahtumaan. (Taulukko 21.)

Taulukko 21. Paikkakuntalaisten rahankulutus, jos festivaalia ei järjestettäisi.

	lkm	%
johonkin muuhun tapahtumaan, palveluun tai tuotteeseen	50	42,7
en osaa sanoa	33	28,2
säästäisin rahat	21	17,9
menisin toiselle suomalaiselle paikkakunnalle vastaavanlaiseen musiikkitapahtumaan	6	5,1
menisin toiselle suomalaiselle paikkakunnalle toisenlaiseen musiikki- tai kulttuuritapahtumaan	5	4,3
hylätyt	2	1,7
yhteensä	117	100

Ilman tapahtumia ainakin osa kotikuntalaisten rahoista käytettäisiin kunnassa johonkin muuhun kohteeseen paikkakunnalla, jolloin heidän kuluttamansa raha olisi jo muutenkin paikallistalouden kierrossa. Kulutuksen rakenne olisi vain todennäköisesti erilainen. (Tohmo 2002, 133; Ilmonen ym. 1995, 14–15; Crompton 2001, 81.) Tohmon (2002, 133) mukaan osa heidän rahoistaan valuisi kuitenkin muualle, koska omassa kunnassa järjestetyt kulttuuritapahtumat vähentävät tarvetta osallistua kotikunnan ulkopuolella järjestettäviin kulttuuritapahtumiin. Imatralaiset eivät kuitenkaan valtaosin olisi innokkaita lähtemään muille paikkakunnille musiikki- tai muihin kulttuuritapahtumiin. Voidaan siis ajatella, että imatralaisten kulutus jäisi paikallistalouden kiertoon todennäköisemmin kuin joutuisi siitä pois. Näin imatralaisten kulutus ei tuo merkittävää tulonlisäystä, vaan vain erilaisen kulutuksen rakenteen.

5.5 Imatra Big Band Festival ja festivaaliajan Imatran palvelutarjonta

Imatra Big Band Festivalille tullaan juuri musiikin takia. Taulukosta 22 nähdään, että vastaajista 79,3 prosenttia oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa, jonka mukaan tärkeintä festivaalilla on musiikki. Noin puolet vastaajista oli myös sitä mieltä, että he käyttävät mielellään ainakin jonkin verran myös paikkakunnan muuta palvelutarjontaa festivaalivierailun aikana. Toisaalta lähes kolmasosa vastaajista ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. (Taulukko 22.) Tämä saattaa kertoa siitä, ettei muu palvelutarjonta ole

monelle kovin tärkeä asia heidän ollessaan festivaalilla. Näille vastaajille vierailun tärkein ja ehkä ainutkin kohde on festivaali eikä muuta palvelutarjontaa käytetä kuin vain pakollisten menojen osalta.

Taulukko 22. Imatra Big Band Festivaliin liittyvien väittämien jakaumat.

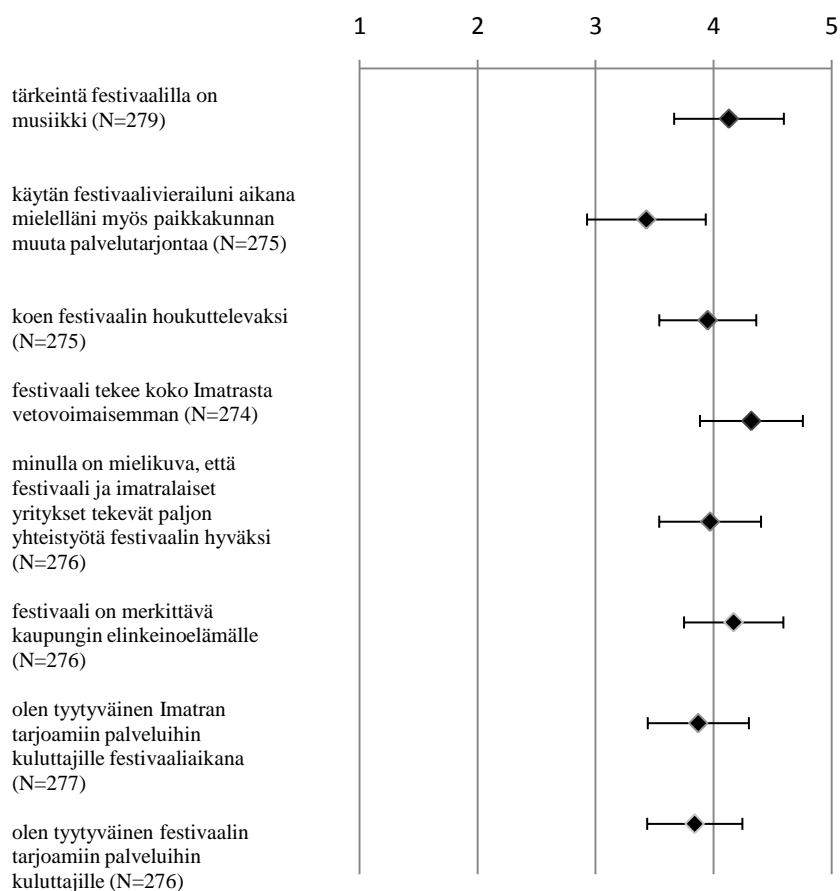
	täysin eri mieltä %	jokseenkin eri mieltä %	ei samaa eikä eri mieltä %	jokseenkin samaa mieltä %	täysin samaa mieltä %	vastaamatta %
tärkeintä festivaalilla on musiikki	1,4	5	13,9	38,6	40,7	0,4
käytän festivaalivierailuni aikana mielelläni myös paikkakunnan muuta palvelutarjontaa	3,9	12,5	32,1	36,4	13,2	1,8
koen festivaalin houkuttelevaksi	1,4	2,9	18,6	51,8	23,6	1,8
festivaali tekee koko Imatrasta vetovoimaisemman	1,8	2,1	9,3	34,6	50	2,1
minulla on mielikuva, että festivaali ja imatralaiset yritykset tekevät paljon yhteistyötä festivaalin hyväksi	1,1	3,2	21,8	43,6	28,9	1,4
festivaali on merkittävä kaupungin elinkeinoelämälle	1,8	1,4	12,9	44,6	37,9	1,4
olen tyytyväinen Imatran tarjoamiin palveluihin kuluttajille festivaaliaikana	1,8	3,2	22,9	48,9	22,1	1,1
olen tyytyväinen festivaalin tarjoamiin palveluihin kuluttajille	1,8	2,1	23,9	52,9	17,9	1,4

Itse festivaali kuitenkin koettiin kokonaisuudessaan houkuttelevaksi. Noin kolme neljäsosaa konserttikävijöistä oli festivaalin houkuttelevuudesta jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Festivaali koettiin niin myönteiseksi, että 84,6 prosenttia oli jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että festivaali tekee koko Imatrasta vetovoimaisemman. (Taulukko 22.) Vastaukset olivat samansuuntaisia kuin Cantellin tutkimuksessa, jossa väittämään ”vilkas kulttuurielämä lisää paikkakunnan puoleensavetävyttä” suhtauduttiin hyvin myönteisesti: Kaustisella 88 prosenttia oli samaa mieltä, sekä Kuhmossa ja Viitasaarella 96 prosenttia. (Cantell 1993, 39–40.) Suurimmaksi osaksi koettiin myös, että festivaali ja imatralaiset yritykset tekevät paljon yhteistyötä festivaalin hyväksi. Lähes kolme neljäsosaa oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. (Taulukko 22.)

Vaikka paikkakunnan muuta palvelutarjontaa ei käytettykään mielellään festivaalivierailun aikana kovin merkittävästi, huomattava osa vastaajista, 82,5 prosenttia, kuitenkin koki, että

festivaali on merkittävä kaupungin elinkeinoelämälle. Vain 3,2 prosenttia vastaajista oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä. (Taulukko 22.) Myös Lingon ja Silvannon tutkimuksessa 89 % vastaajista piti hyvänä asiana sitä, että festivaaleja järjestetään kaupungissa. Heistäkin, joille festivaalit eivät olleet henkilökohtaisesti niin tärkeitä, 91 prosenttia oli sitä mieltä, että festivaalit ovat hyväksi kaupungille. Festivaalien koetaan siis kuuluvan vahvasti kaupunkilaiseen elämään. (Linko & Silvanto 2007, 162.)

Imatran tarjoamiin palveluihin festivaaliaikana oltiin melko tyytyväisiä. Lähes puolet oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Lähes yhtä moni, hieman yli viidesosa vastaajista, oli valinnut vaihtoehdot täysin samaa mieltä ja ei samaa eikä eri mieltä. Niin ikään kysyttäessä tyytyväisyyttä festivaalin palveluihin vastaukset olivat hyvin samansuuntaiset: noin puolet vastaajista oli jokseenkin tyytyväisiä festivaalin palvelutarjontaan, mutta täysin samaa mieltä ja ei samaa eikä eri mieltä olevia oli keskenään melko sama määrä. (Taulukko 22.)

Kuvio 2. Imatra Big Band Festivaliin liittyvien väittämien keskiarvot ja -hajonnat.

Jotta suhtautumisesta palvelutarjontaan saataisiin tarkempaa tietoa, konserttikävijöiltä kysyttiin avoimen kysymyksen muodossa puutteita Imatran alueen ja festivaalin palvelutarjonnoissa. Vastauksia saatiin yhteensä 103 kappaletta, joista 24 vastausta ei varsinaisesti tarjonnut sisällöltään mitään: vastaukset kertoivat, että palvelutarjonnoissa ei ole puutteita tai että ne ovat riittäviä, tai asiaan ei osata ottaa kantaa. Muut vastaukset ryhmiteltiin festivaalin puutteisiin, BB-kadun puutteisiin, musiikkitarjonnan puutteisiin ja Imatran palvelutarjonnan puutteisiin.

Kuudessa vastauksessa festivaalin puutteeksi kerrottiin se, ettei enää ole mahdollista poistua festivaalialueelta ja palata sinne takaisin. Aikaisemmin festivaalialueelta on voinut poistua esimerkiksi BB-kadulle ja palata sitten BB-klubille kuuntelemaan artisteja. Nykyisin kerran festivaalialueelle tultuaan takaisin pääsee vain uudella lipulla. Viisi vastaajaa koki puutteita tiedotuksessa: ohjelmalehtinen oli epäselvä, ikärajat tulisi ilmoittaa selkeämmin, ja tietoa eri tapahtumista tulisi olla paremmin saatavilla. Näillä tapahtumilla viitattiin erityisesti festivaaliviikolla järjestettäviin muihin kuin festivaalin omiin tapahtumiin. Viiden vastaajan mukaan nuorille suunnattuun tarjontaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Kolme vastaajaa toi esille festivaalialueen huonon ilmanvaihdon. Myös kolme vastaajaa koki puutteeksi ilmaisten istumapaikkojen puuttumisen. Muut huomiot olivat yksittäisten kävijöiden näkemyksiä. Eräs vastaaja kiinnitti huomiota festivaalin ja paikallisten yritysten yhteistyöhön: ”*Paikallisia yrittäjiä voisi hyödyntää vielä enemmän, suoda mahdollisuus osallistua*”

Neljä vastaajaa toivoi BB-kadulle lisää musiikkia ja konsertteja: ”*Musiikin monipuolisuus olisi tärkeää. Musiikkia pitäisi kuulua koko ajan, esim kadulla. Vaikkapa paikallisia bändejä yms*” Yksittäiset näkemykset musiikkitarjonnasta käsittelivät suurimmaksi osaksi tiettyjä musiikin tyyllilajeja ja artisteja. Lisäksi BB-kadulle toivottiin enemmän kojuja ja niihin vaihtelevuutta muun muassa ruokatarjonnassa. ”*Niin sanottu markkinamen[o] on vähäistä. Eli kojuja voisi olla enemmän, joka vuosi aina samat.*”

Imatran palvelutarjonnassa puutteita koettiin hotelleissa. Niitä ei ollut riittävästi tai niiden varustelussa oli puutteita. Kolme vastaajaa halusi kauppojen olevan pidempään auki, kuten eräs vastaaja asian ilmaisi: ”*Kauppojen pitäisi olla auki pidempään (ainakin lauantaisin, en ehtinyt ostoksille ja olen innokas shoppailija lomalla!)*” Myös erikoisliikkeitä, erityisesti musiikin erikoisliikettä ja cd-levyjen myyntiä toivottiin. Kuljetuspalveluihin ei oltu

tyytyväisiä, ja lisäksi koettiin, ettei terassipaikkoja ollut tarpeeksi. Eräs vastaaja kiinnitti huomiota siihen, miten paikalliset yritykset voisivat hyödyntää enemmän festivaalia: ”*eri ravintolat (ei ketjut) voisivat markkinoida itseään paremmin/näyttävämmiin*”

5.6 Imatra Big Band Festivalin musiikkitarjonta

Hieman yli kolme neljäsosaa konserttikävijöistä piti festivaalin musiikkitarjontaa laadukkaana, ja vain 4,3 prosenttia oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Vielä enemmän musiikkitarjontaa pidettiin monipuolisena 83,9 prosentin ollessa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Lisäksi lähes kolme neljäsosaa piti musiikkitarjontaa vähintään jokseenkin nykyaikaisena. (Taulukko 23.) Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että festivaalin musiikkitarjontaan oltiin viime kesänä tyytyväisiä. Verrattaessa sukupuolten näkemyksiä näihin festivaalin musiikkitarjonnan onnistuneisuutta mittaaviin väittämiin suuria eroja ei ollut havaittavissa. Naiset pitivät musiikkitarjontaa hieman laadukkaampana ja monipuolisempana kuin miehet. Eniten naiset pitivät miehiä enemmän musiikkitarjontaa nykyaikaisena. Kaiken kaikkiaan naiset olivat vain hieman myönteisempiä kuin miehet.

Taulukko 23. Imatra Big Band Festivalin musiikkitarjontaan liittyvien väittämien jakaumat. (Täydelliset väittämät liitteessä 1.)

	täysin eri mieltä %	jokseenkin eri mieltä %	ei samaa eikä eri mieltä %	jokseenkin samaa mieltä %	täysin samaa mieltä %	vastaamatta %
tämänvuotinen musiikkitarjonta on laadukas	1,1	3,2	17,9	47,9	29,6	0,4
musiikkitarjonta on monipuolinen	1,8	2,9	10,7	51,8	32,1	0,7
musiikkitarjonta on nykyaikainen	1,4	4,6	18,9	48,9	25	1,1
liian vähän kotimaisia artisteja	13,6	27,5	38,6	13,6	6,1	0,7
musiikkitarjonnaltaan selkeästi profiloitunut	5,4	15,4	37,9	32,9	6,8	1,8
musiikkitarjonta kaipaa kehittämistä	3,2	17,1	42,9	27,5	7,9	1,4
festivaalilla kuultava musiikki vastaa sitä musiikkia, jota kuuntelen mielelläni myös kotona	5	26,1	27,5	31,1	8,6	1,8
musiikkiteemat eivät ole onnistuneita	23,2	34,6	30,4	6,4	2,1	3,2
liian vähän big band -musiikkia	13,9	22,1	33,2	17,5	8,6	4,6
musiikkitarjonnan pitäisi olla harvempaan musiikkilajiin keskittyvää	22,5	28,6	29,6	8,9	4,6	5,7
tutustun mielelläni ennestään tuntemattomiin esiintyjiin	3,6	9,6	20	42,9	19,3	4,6
kiinnostukseni jotain tiettyä musiikkityyliä, artistia tai yhtyettä kohtaan kasvoi	5,7	14,6	35,7	27,9	12,9	3,2
koen musiikillisia elämyksiä	2,1	5	17,5	41,8	31,4	2,1

Kun kysymykset musiikkitarjonnasta alkoivat tarkentua, myös vastauksissa alkoi olla enemmän hajontaa. Väittämässä ”festivaalilla esiintyy liian vähän kotimaisia artisteja” enemmistö valitsi vaihtoehdon ei samaa eikä eri mieltä. Seuraavaksi eniten oltiin jokseenkin eri mieltä, mutta täysin eri mieltä ja jokseenkin samaa mieltä olevia oli täsmälleen yhtä monta henkilöä. Niin ikään väittämässä ”festivaali on musiikkitarjonnaltaan selkeästi profiloitunut” enemmistö ei osannut kertoa, onko se väittämän kanssa eri vai samaa mieltä. Vaikka toiseksi eniten väittämän kanssa oltiin jokseenkin samaa mieltä, ääripäiden vastauksia oli molempia lähes saman verran 5,4 prosentin ollessa täysin eri mieltä ja 6,8 prosentin ollessa täysin samaa mieltä. (Taulukko 23.) Tarkasteltaessa suurimman kävijäryhmän, 40–49 -vuotiaiden näkemyksiä näihin väittämiin, voidaan todeta, että pääosin he eivät olleet samaa eivätkä eri mieltä siitä, esiintyykö festivaalilla liian vähän kotimaisia artisteja. Eniten tämän väittämän kanssa samaa mieltä olivat 60–69 -vuotiaat. Myös väittämässä musiikkitarjonnan selkeästä profiloitumisesta, 40–49 -vuotiaiden enemmistö valitsi vaihtoehdon ei samaa eikä eri mieltä. Myös tämän väittämän kanssa eniten samaa mieltä olivat 60–69 -vuotiaat.

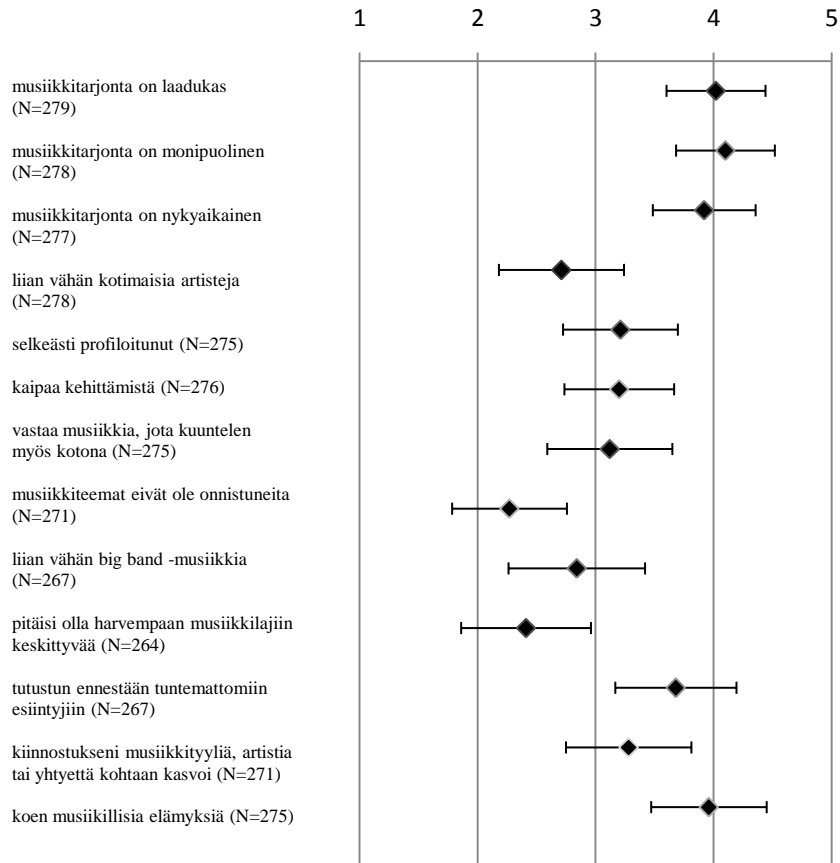
Festivaalin musiikkitarjonnan kehittämisen tarpeeseen ei osattu ottaa selkeää kantaa: enemmistö ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. Kokonaisuudessaan hieman enemmän oltiin sitä mieltä, ettei musiikkitarjonnassa ole kehitettävää. (Taulukko 23.) Suopeimmin kehittämiseen suhtautuivat vanhemmat ikäluokat. 40–49 -vuotiaistakin noin 40 prosenttia oli kehittämisen kannalla. Taulukosta 23 nähdään, että hieman vajaa kolmasosa oli väittämän ”festivaalilla kuultava musiikki vastaa sitä musiikkia, jota kuuntelen mielelläni myös kotona” kanssa jokseenkin samaa mieltä. Kuitenkin lähes yhtä moni oli jokseenkin eri mieltä tai valinnut vaihtoehdon ei samaa eikä eri mieltä. (Taulukko 23.) Koska festivaalin musiikkitarjontaa on monessa väittämässä pidetty hyvänä, tuskin on kyse siitä, ettei festivaalin musiikkia haluttaisi kuunnella kotona tai että musiikkia pidettäisiin huonona. Pikemmin tämä ehkä kertoo siitä, että festivaalilta haetaan sellaisia kokemuksia ja erilaisia elämyksiä, joita arjessa ei saada. Myös tämän väittämän kanssa eniten samaa mieltä olivat yli 50-vuotiaat. Lisäksi 30–39-vuotiaat ylsivät lähes samoihin lukemiin. Suurin osa, noin 35 prosenttia, oli jokseenkin eri mieltä väittämän ”musiikkiteemat eivät ole onnistuneita” kanssa, ja vajaa neljäsosa oli väittämän kanssa täysin eri mieltä. Hieman vajaa kolmasosa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Musiikkiteemoihin oltiin siis enemmän tyytyväisiä kuin tyytymättömiä, mutta on nähtävissä viitteitä siitä, että nykyisessä musiikkiohjelmistossa ja sen jakamisessa teemoihin on muutoksille varaa.

Koska big band -musiikin voi päätellä festivaalin nimen perusteella olevan pääosassa festivaalin musiikkitarjonnassa ja koska musiikkitarjontaan sisältyy myös paljon muunlaista rytmimusiikkia, yleisölle esitettiin väittäjä ”festivaalilla esitetään liian vähän big band -musiikkia”. Vastaukset hajaantuivat melko tasaisesti. Suurin osa ei ollut samaa eikä eri mieltä, mutta kaikki vastausvaihtoehdot keräsivät melko paljon vastauksia. Kolmetoista henkilöä ei vastannut kysymykseen, mikä onkin yksi suurimmista vastaamatta jääneiden osuuksista väittämissä. (Taulukko 23.) Eniten väittämän kanssa samaa mieltä olivat 50–59 -vuotiaat, joista noin 42 prosenttia oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Myös suurimmasta kävijäryhmästä, 40–49 -vuotiaista, joka kolmas oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, mikä puoltaa big band -musiikin vahvaa asemaa ohjelmistossa. Samaan aihepiiriin liittyen kysyttiin musiikkitarjonnan laajuudesta; pitäisikö sen olla harvempaan musiikkilajiin keskittyvää. Hieman yli puolet vastaajista oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä, joten laajuutta ei pidetä huonona asiana (taulukko 23). Kaikkein kielteisemmin harvempaan musiikkilajiin keskittymisen kokivat alle 20-vuotiaat ja toiseksi eniten 40–49 -vuotiaat.

Myönteisimmin väittämään sen sijaan suhtautuivat vanhin ikäryhmä. On kuitenkin syytä muistaa, että alle 20-vuotiaita ja yli 70-vuotiaita oli kaikista vastaajista vain vähäinen prosentuaalinen osuus.

Erilaisten elämysten hakemisesta festivaalilta kertoo myös se, että väittämään ”tutustun mielelläni festivaalilla minulle ennestään tuntemattomiin esiintyjiin” 62,2 prosenttia vastasi jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Toisaalta, suunnilleen yhtä monta vastaajaa valitsi vaihtoehdon täysin samaa mieltä ja ei samaa eikä eri mieltä. (Taulukko 23.) Ehkä ajatus tutusta ja totutusta houkuttelee myös. Voidaan kuitenkin sanoa, että festivaalilta haetaan myös uusia virikkeitä ja uusiin musiikillisiin kokemuksiin ollaan valmiita. Alle 20-vuotiaat ja 40–49-vuotiaat suhtautuivat väittämään kaikkein myönteisimmin. Koska tästä suurimmasta kävijäryhmästä noin 73 prosenttia oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, festivaalilla on hyvä kannatus esitellä tapahtumassaan myös tuntemattomampia ja uusia esiintyjiä.

Vaikuttavatko kuullut ja nähdyt musiikkiesitykset sitten konserttikävijöiden mieltymyksiin ja kiinnostuksen kohteisiin? Väittämässä ”kiinnostukseni jotain tiettyä musiikkityyliä, artistia tai yhtyettä kohtaan kasvoi festivaalin ansiosta” suurin osa valitsi vastausvaihtoehdon ei samaa eikä eri mieltä, mutta konserttikävijät olivat enemmän samaa kuin eri mieltä tarkasteltaessa kaikkia vastausvaihtoehtoja (taulukko 23). Eniten kiinnostus kasvoi alle 20-vuotiailla, joista yli puolet oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Lähes samoihin lukemiin ylsivät 60–69 -vuotiaat. Kaiken kaikkiaan festivaalin musiikkitarjontaan oli myönteinen näkemys, sillä melko tarkkaan kolme neljäsosaa konserttikävijöistä oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän ”koen festivaalilla musiikillisia elämyksiä” kanssa. 17,5 prosenttia ei kuitenkaan pitänyt kantaansa myönteisenä eikä kielteisenä. Tarkasteltaessa musiikillisten elämysten kokemista ikäryhmittäin, voidaan todeta, että mitä vanhemmiksi tullaan, sitä enemmän musiikillisiä elämyksiä festivaalilla koetaan. Vain hyvin vähän tästä linjasta poikkesivat 40–49 -vuotiaat. Naiset kokivat musiikillisiä elämyksiä hieman enemmän kuin miehet.

Kuvio 3. Imatra Big Band Festivalin musiikkitarjontaan liittyvien väittämien keskiarvot ja -hajonnat. (Täydelliset väittämät liitteessä 1.)

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä vastaajat saivat valita sellaisia musiikin tyyllilajeja, joita he haluaisivat kuulla festivaalilla. Taulukosta 24 voidaan havaita, että blues oli eniten valittu tyyllilaji; lähes puolet vastaajista kertoi haluavansa kuulla sitä. Lähes yhtä paljon toivottiin big band sekä pop- ja rock-musiikkia. Myös eksoottisemmat rytmit olivat konserttikävijöiden suosiossa: runsas neljäsosa vastaajista valitsi salsa- ja latinalaisamerikkalaisen musiikin, vajaa neljäsosa maailmanmusiikin ja vajaa viidesosa reggaen. Huomionarvoista on, että melko tarkkaan neljäsosa vastaajista oli valinnut country- ja folk-musiikin, jota ei festivaalilla ole totuttu kuulemaan. Vähiten festivaalilla sen sijaan halutaan kuulla tekno- ja konemusiikkia, jonka vain seitsemän oli valinnut. Niin ikään klassisen, rap- ja hiphop- sekä hengellisen musiikin kannatukset jäivät vähäisiksi. (Taulukko 24.)

Taulukko 24. Musiikkitoiveet festivaalille. (N=275)

	naiset lkm	miehet lkm	yhteensä lkm
blues	80	58	139
big band -musiikki	91	43	135
pop- tai rockmusiikki	78	54	132
soul	64	29	94
jazz	58	32	90
salsa/latinalaisamerikkalainen- musiikki	66	14	80
country/folk	34	37	71
maailmanmusiikki	50	14	64
viihde- ja iskelmämusiikki	39	21	60
reggae	28	22	50
heavymusiikki	16	21	37
perinteinen tanssimusiikki	21	9	30
lasten musiikki	19	9	28
kansanmusiikki	15	3	18
hengellinen musiikki	13	3	16
rap/hiphop-musiikki	10	2	12
klassinen musiikki	9	2	11
tekno- ja konemusiikki	4	3	7

Sukupuolten mieltymyksistä löytyi eroja, sillä naiset olivat kiinnostuneempia kuulemaan salsa- ja latinalaisamerikkalaista musiikkia sekä maailmanmusiikkia. Kolme eniten valittua tyyliä olivat kuitenkin samat naisilla ja miehillä: big band -musiikki, blues ja pop- tai rock-musiikki. Naiset valitsivat eniten big band -musiikkia, joka oli miehillä kolmanneksi eniten valittu. Miehet puolestaan valitsivat eniten bluesia, joka oli naisten toiseksi eniten valittu. (Taulukko 24.)

Keskinen havaitsi tutkiessaan suomalaisten musiikkimakuja, että suomalaisten suosituin kuuntelumusiikki oli viihde- ja iskelmämusiikki. Toiseksi suosituinta oli perinteinen tanssimusiikki ja kolmanneksi pop ja rock. Tarkastellessaan eroja sukupuolten välillä musiikin kuuntelussa, hän havaitsi, että jazz sekä pop ja rock saivat enemmän suosiota miehiltä, kun taas naiset kuuntelivat muita musiikkityylejä enemmän kuin miehet. Suosikit viihde- ja iskelmämusiikki sekä tanssimusiikki olivat molempien suosiossa. (Keskinen 1994,

34–35.) Keskisen tutkimus kuvaa kuitenkin parhaiten oman aikansa musiikkimakua, sillä yhtymäkohtia tähän tutkimukseen ei paljoakaan löydy. Pop- ja rock-musiikki on tosin säilyttänyt suosionsa, mutta mieltymys viihde- ja iskelmämusiikkiin ei ollut tässä tutkimuksessa huomattavaa.

Tarkasteltaessa iän yhteyttä musiikillisiin toiveisiin festivaalille voidaan havaita useita eroja. Kolme eniten valittua tyyliä, blues, big band ja pop- tai rock-musiikki, saivat enemmistön eri ikäluokissa. Blues oli 50–59 -vuotiaiden suosikki, joista yli puolet halusi kuulla sitä. Blues oli myös 40–49 -vuotiaiden suosikki, joista niin ikään yli puolet kannatti sitä. Myös big band -musiikki oli eniten vanhempien ikäryhmien, yli 50-vuotiaiden, toivomaa, ja sen kannatus kasvoi lähes tasaisesti iän myötä. Sen sijaan pop- tai rock-musiikin valitsi eniten alle 20-vuotiaat ja 30–39 -vuotiaat. Molemmista ikäryhmistä yli kolme neljäsosaa oli valinnut sen. Pop- tai rock-musiikkia valittiin lähes tasaisesti sitä harvemmin, mitä vanhemmista vastaajista oli kyse. Keskisen (1994, 37) tarkastellessa pop- ja rockmusiikin asemaa Helsingissä, hän havaitsi, että siellä myös vanhemmat ikäryhmät harrastivat sitä.

Keskinen (1994, 37) havaitsi myös tutkimuksessaan, että suomalaisista vajaa puolet kuuntelee pop- ja rockmusiikkia, joka on alle 40-vuotiaiden mielimusiikkia. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin tässä tutkimuksessa, sillä pop- tai rock oli ensisijainen valinta 39-vuotiaaksi asti. Kuitenkin myös 40–49 -vuotiailla pop- tai rock oli toiseksi eniten valittu. Ehkä yllätykseksi myös jazz oli erityisesti nuorempien vastaajien suosima: lähes puolet 20–29 -vuotiaista ja alle 20-vuotiaista valitsi sen. Vanhemmissa ikäluokissa jazzin kannatus oli melko tasaista. Myös reggaen kannattajat olivat selkeimmin edustettuina kahdessa nuorimmaisessa ikäryhmässä.

Erityisen hyödyllistä on tarkastella lisää suurimman ikäryhmän, 40–49 -vuotiaiden musiikillisia toiveita. Jo mainittujen bluesin ja pop- tai rock-musiikin jälkeen lähes puolet heistä haluaisi kuulla festivaalilla soulia ja lähes yhtä moni big band -musiikkia. Soulia he toivoivat enemmän kuin mikään muu ikäryhmä. Monien musiikillisten toiveiden ryhmäksi paljastui 60–69 -vuotiaat, jotka olivat suurin kannattajaryhmä salsa- ja latinalaisamerikkalaisessa musiikissa, kansanmusiikissa, country- ja folk -musiikissa sekä viihde- ja iskelmämusiikissa. Keskinen (1994, 37) havaitsikin tutkimuksessaan, että iskelmää aletaan kuunnella iän lisääntyessä. Yhteneväisyyksiä ikäryhmien musiikillisissa toiveissa

myös kuitenkin löytyi, sillä 30–59 -vuotiailla oli neljän kärjessä samat musiikin tyyllilajit: big band, blues, pop- tai rock ja soul.

Tarkasteltaessa koulutuksen ja musiikillisten toiveiden välistä yhteyttä, voidaan myös havaita eroja. Big band -musiikkia suosivat eniten kansakoulun käyneet, ja seuraavaksi useimmin sen olivat valinneet ylemmän korkeakoulun, akateemisen loppututkinnon suorittaneet. Bluesia sen sijaan toivottiin melko tasaisesti kaikista koulutustasoista. Useimmin sen olivat valinneet keski- tai peruskoulun suorittaneet ja toiseksi useimmin ylioppilastutkinnon ja ammattikoulun tai opiston suorittaneet. Pop- tai rock-musiikki oli mieluisin ylioppilastutkinnon suorittaneille. Seuraavaksi useimmin sen olivat valinneet ylioppilastutkinnon ja ammattikoulun tai opiston suorittaneet. Russellin (1998, 144) näkemys siitä, että populaarimusiikki on suositumpaa alempien sosioekonomisten ryhmien keskuudessa, ei tässä tutkimuksessa pidä kaikilta osin paikkaansa, sillä korkeimmin koulutetuistakin lähes puolet halusi kuulla pop- tai rock-musiikkia festivaalilla.

Maailmanmusiikin ja reggaen kannalla olivat eniten ylioppilastutkinnon suorittaneet. Salsa- ja latinalaisamerikkalaisen musiikin kannatus sen sijaan oli melko tasaista eri koulutustasojen välillä. Myös country- ja folk-musiikin kannatus eri koulutustasojen kesken vaihteli melko vähän. Eksoottisilla rytmeillä houkutellessaan kaiken kaikkiaan melko tasaisesti kävijöitä kaikilta koulutusasteilta, mikä myös puoltaa näiden paikkaa festivaalin ohjelmistossa. Keskisen tutkimuksessa puolestaan koulutuksella ja sosioekonomisella asemalla ei ollut niin suurta vaikutusta musiikkimakuun, kuin mitä aiemmat tutkimukset ovat antaneet ymmärtää, mutta eroja kuitenkin löytyi, sillä muita koulutetuimpina erottautuivat klassisen musiikin ja jazzin kuuntelijat, kun taas vähemmän koulutetut olivat perinteisen tanssimusiikin kannalla. (Keskinen 1994, 34–35.)

Tarkasteltaessa taustamuuttujien yhteyttä musiikin tyyllilajien valintaan on palautettava mieleen, että joissakin ryhmissä on vain vähän henkilöitä. Pienetkin muutokset joidenkin ryhmien musiikillisissa mieltymyksissä näyttäytyvät suurina prosentuaalisina muutoksina. Vaikka neljännessä luvussa perustelin aineistoni kattavuutta, tässä suhteessa suurempi aineisto olisi tuonut luotettavampia tuloksia. Kaiken kaikkiaan festivaaliyleisöllä voidaan kuitenkin sanoa olevan monipuolinen ja joustava, kevyempiin tyyllilajeihin kohdistuva kiinnostus musiikkiin. Monella musiikin tyyllilajilla oli heille merkitystä. Toisaalta asian voi

nähdä niin, että festivaaliyleisö on musiikillisilta mieltymyksiltään hieman jakautunut; vaikka muutama suosikki erottui selvästi joukosta, monia muita tyylilajeja valittiin tasaisesti.

6 POHDINTA

Tässä tutkielmassa tutkittiin Imatra Big Band Festivalin epäsuoria taloudellisia vaikutuksia festivaaliyleisön kautta, ja myös sen näkemyksiä festivaalin musiikkitarjonnasta kesällä 2010. Tutkielman tarkoitus on ollut edistää tutkimusta suomalaisten musiikkitapahtumien taloudellisista vaikutuksista sekä liittää niiden tarkasteluun tapahtuman tärkein ydin, musiikkiohjelmisto.

Tutkimuksen perusteella Imatra Big Band Festivalia voi luonnehtia koko kansan festivaaliksi. Festivaali houkuttelee paljon hyvin monen ikäisiä kävijöitä. Suurin kävijäryhmä oli kuitenkin 40–49 -vuotiaat. Niin ikään kävijät edustivat kaikkia koulutusasteita ja sosioekonomisia luokkia koti-äitejä ja -isiä lukuun ottamatta, mutta kävijöitä, joilla on korkeakoulututkinto ja jotka ovat ylempiä toimihenkilöitä tai työntekijöitä, oli eniten. Konserttikävijät olivat siis korkeasti koulutettuja, mutta on syytä pitää mielessä mahdollisuus, että koulutetut henkilöt ovat vain innokkaampia osallistumaan tämänkaltaisiin tutkimuksiin (ks. esim. Cantell 1993, 59). Festivaalille on sen kehityksen ja jatkuvuuden kannalta hyödyllistä, että se pystyy houkuttelemaan eri-ikäisiä ja eri sosioekonomisista luokista kävijöitä. Festivaalin tulevaisuutta turvaa myös se, että se kykenee houkuttelemaan paljon ensikertalaisia. Kuitenkin vastaajien ollessa melko korkeasti koulutettuja, yleisöpohjan laajentaminen enemmän myös sellaisiin henkilöihin, joilla on toisenlainen koulutus ja sosioekonominen tausta, voisi kuulua festivaalin tulevaisuuden tavoitteisiin.

Vajaa puolet konserttikävijöistä asui vakituisesti Imatralla, ja festivaali houkutteli paljon kävijöitä myös Imatran lähiseuduilta. Yli kolmasosa kävijöistä tuli kuitenkin muualta Suomesta; festivaalille tullaan pitkienkin matkojen takaa. Koska yli puolet konserttikävijöistä oli ulkopaikkakuntalaisia, mahdollisuudet taloudellisten vaikutusten syntymiselle ovat hyvät. Billen ja Schulzen (2006, 1058) mukaan mitä enemmän tapahtuma houkuttelee ulkopaikkakuntalaisia, sitä suurempia taloudellisia vaikutuksia sillä on. Bille ja Schulze (2006, 1058–1059) ovat puhuneet taloutta lisäävästä kulutuksesta paikallisella ja kansallisella tasolla. Tässä tutkimuksessa lisäys taloudessa tapahtui kuitenkin paikallisella tasolla, sillä festivaali ei houkuttele kävijöitä ulkomailta.

Suurin osa muualta kuin Imatran lähiseuduilta tulevista ulkopaikkakuntalaisista oli kuitenkin festivaalilla ensimmäistä kertaa, joten uusien kanta-asiakkaiden saaminen Imatran ulkopuolelta loisi entistä paremmat mahdollisuudet taloudellisten vaikutusten syntymiselle. Suurimmalle osalle ulkopaikkakuntalaisista festivaali oli jokseenkin tai täysin merkittävä syy paikkakunnalle tuloon, eivätkä he olisi tulleet Imatralle festivaalin ajankohtana, ellei festivaalia olisi järjestetty. Nämä tulokset puhuvat myös festivaalin synnyttämien epäsuorien taloudellisten vaikutusten puolesta. Toisaalta jos festivaali ei alun perinkään ollut kovin merkittävä syy Imatralle tuloon, festivaalin takia vierailun pituutta ei useimmissa tapauksissa pidennetty. Muun muassa Bille ja Schulze (2006, 1057) ovat todenneet, että jos vierailijat ovat tulleet paikkakunnalle tapahtuman takia, heidän kulutuksena muodostaa kokonaiskysyntään kasvun, joka voidaan lukea tapahtuman ansioksi. Näin ollen Imatra Big Band Festivalin ulkopaikkakuntalaisten konserttikävijöiden kulutus voidaan paljolti lukea festivaalin ansioksi.

Festivaali houkuttelee paikalle melko saman verran sellaisia, jotka vierailevat Imatralla paljon muutenkin ja sellaisia, jotka eivät käy Imatralla useasti. Tämä tukee myös omalta osaltaan käsitystä festivaalin matkailullisesta vetovoimasta. Vaikka itse musiikilla näyttäisi olevan jonkin verran merkitystä Imatralla viipymiseen, yksiselitteisesti ei osattu kertoa, onko erityisesti festivaalin musiikkitarjonta houkuttellut viipymään pidempään Imatralla. Toisaalta selkeä enemmistö koki, että tärkeintä festivaalilla on musiikki. Festivaali ei kuitenkaan innostanut merkittävästi ulkopaikkakuntalaisia tulemaan uudestaan vierailulle Imatralle, mutta myönteistä suhtautumista oli enemmän kuin kielteistä. Suurin osa kuitenkin koki festivaalin houkuttelevaksi ja vieläkin suurempi osa koki, että festivaali tekee Imatrasta vetovoimaisemman.

Vakaiden epäsuorien taloudellisten vaikutusten syntymisen puolesta puhuu myös se, että festivaalille on muodostunut suuri kanta-asiakasjoukko, joka tulee nauttimaan musiikista vuosi toisensa jälkeen; suurin osa konserttikävijöistä aikoo tulla festivaalille myös ensi vuonna. Monet kävijät kertoivatkin, että festivaalista oli jo muodostunut kesäperinne. Eniten festivaalille mainittiin houkuttelevan musiikkitarjonta ja tietty artisti tai yhtye, joten musiikkiohjelmiston huolellinen suunnittelu yleisön musiikilliset mieltymykset huomioiden on tärkeää ja edellytys taloudellisten vaikutusten syntymiselle. Ulkopaikkakuntalaiset mainitsivat eniten sukulaiset ja ystävät festivaalille houkuttelijana, mutta seuraavaksi eniten

oli valittu musiikilliset syyt. On kuitenkin syytä palauttaa mieleen, että 14,3 prosenttia vastaajista ei noudattanut vastausohjetta kysyttäessä mikä on houkuttellut konserttikävijän festivaalille. Uskon kuitenkin, ettei tämä vaikuttanut lopputulokseen kovin vääristävästi. Oli nähtävissä, että musiikki oli konserttikävijöille hyvin houkutteleva syy festivaalille tuloon, vaikka tämä joukko olisikin hylätty vastauksista.

Ulkopaikkakuntalaisista suurin osa oli yhden tai kahden vuorokauden päivä- tai yökävijöitä. Yökävijät yöpyivät eniten hotellissa ja sukulaisten tai ystävien luona. Festivaalin lisäksi ulkopaikkakuntalaiset viettivät vapaa-aikaansa käyden ravintoloissa, tavaten sukulaisiaan ja ystäviään sekä tehden ostoksia paikallisissa liikkeissä. Ylivoimaisesti suosituin ulkopaikkakuntalaisten kulutuskohde oli ravintolapalvelut, jonka lisäksi eniten kulutettiin majoitukseen, marketteihin, ruokakaappoihin ja kioskeihin sekä liikenteeseen. Toimivien ja monipuolisten ravintolapalveluiden järjestäminen on merkityksellistä ulkopaikkakuntalaisten konserttikävijöiden kannalta. Muun muassa Billen ja Schulzen (2006, 1057) mukaan tulot turismista ovat yksi tärkeimmistä tapahtuman luomista vaikutuksista.

Imatra Big Band Festivalin konserttikävijät kuluttivat paljon rahaa taiteeseen liittyviin hyödykkeisiin ja palveluihin. Epäsuorat taloudelliset vaikutukset ovatkin siis tärkeä osa festivaalin kokonaisvaikutuksia. Tässä tutkimuksessa ulkopaikkakuntalaisten konserttikävijöiden kulutuksen arvioitiin keskimääräisen vuorokausittaisen kulutuksen pohjalta olevan yhteensä noin 2,4 miljoonaa euroa. Sitä, mikä on todellinen lisäys talouteen, ei ole tässä tutkimuksessa pystytty selvittämään. Niin kuin Getzkin (2005, 387) huomautti, tätä kaikkea kulutusta ei voida pitää taloudellisena hyötynä. Yleisön kulutuksen taloudellisia vaikutuksia tarkasteltiin tässä tutkimuksessa maksimivaikutusten näkökulmasta, koska se laskettiin keskimääräisestä kulutuksesta (ks. Cantell 1998, 46–47).

Luvussa 4.4 käsiteltäessä tutkimuksen luotettavuutta toin esille, että tulosten tulkinnassa täytyy ottaa huomioon, että kulutettuja rahamääriä ei välttämättä muistettu oikein. Uskon kuitenkin, että saadut yhteissummat osoittavat suuntaa-antavat suuruusluokat. On mahdollista, että todelliset kulutetut rahasummat voisivat olla vieläkin suuremmat, sillä monissa vastauksissa kaikkiin kulutuksen kohteisiin ei ollut vastattu. Niin kuin esimerkiksi Crompton ym. (2001, 80) ja Kainulainen (2005, 109–111) toivat ilmi, taloudellisten vaikutusten analyysi on epätarkka prosessi. Sen sijaan paikkakuntalaisten rahan kulutus ei kasvanut kovin

merkittävästi festivaalin takia. Heidän kulutuksensa jäisi suurelta osin joka tapauksessa paikallistalouden kiertoon, sillä esimerkiksi vain muutama konserttikävijä lähtisi toiselle paikkakunnalle vastaavanlaiseen musiikkitapahtumaan.

Sekä Imatran että festivaalinajan Imatran palvelutarjontaan oltiin kaiken kaikkiaan melko tyytyväisiä. Noin puolet vastaajista kertoi käyttävänsä mielellään paikkakunnan palvelutarjontaa, ja suurin osa oli sitä mieltä, että festivaali on merkittävä kaupungin elinkeinoelämälle. Festivaalin ja imatralaisten yritysten koettiin myös suurimmaksi osaksi tekevän paljon yhteistyötä festivaalin hyväksi. Puutteita Imatran ja festivaalin palvelutarjonnoissa ei osattu nimetä kovin paljon, ja samoistakin puutteista kertoivat vain muutamat vastaajat. Näin ollen palvelutarjonnan puutteista ei voida tehdä yleistyksiä tai johtopäätöksiä. Se, että puutteista kertoivat vain harvat, voi kertoa tyytyväisyydestä palvelutarjontaan, mutta on syytä myös huomioida, että avoimiin kysymyksiin vastaaminen on aina työläämpää kuin valmiista vaihtoehdoista valitseminen. Konserttikävijät eivät ehkä vain halunneet tai jaksaneet pohtia asiaa ja jättivät siksi vastaamatta. Voidaan kuitenkin sanoa, että antamalla monipuolisempi ja paremmin konserttikävijöiden tarpeita palveleva tarjonta Imatralla voitaisiin festivaalia hyödyntää vieläkin enemmän. Kainulainen (2004, 52–53) on puhunut siitä, miten tapahtumapaikkakunnan palveluiden määrän pienuudesta seuraa taloudellisia vuotoja. Tässä tutkimuksessa ei tullut ilmi, että palvelutarjonta koettaisiin liian pieneksi. Imatralla on melko monipuolinen palvelurakenne, joten taloudellisia vuotoja ei varmastikaan tule tältä osin paljon.

Musiikkitarjontaan suhtauduttiin melko myönteisesti eikä selkeitä kritiikin kohteita ollut nähtävissä. Suurin osa koki festivaalilla musiikillisia elämyksiä. Musiikkitarjontaan oltiin tyytyväisiä: sitä pidettiin kaiken kaikkiaan laadukkaana, nykyaikaisena ja ennen kaikkea monipuolisena. Kysyttäessä musiikkitarjonnan laajuudesta, yli puolet oli täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että musiikkitarjonnan tulisi olla harvempaan musiikkilajiin keskittyvää. Musiikkitarjonnan laajuutta ei siis pidetä lainkaan huonona asiana. Monessa väittämässä konserttikävijöiden mielipide oli kuitenkin melko hajanainen. Siihen, esiintyykö festivaalilla liian vähän kotimaisia artisteja tai onko festivaali musiikkitarjonnaltaan selkeästi profiloitunut, ei osattu selkeästi ottaa kantaa. Myöskään kielteistä tai myönteistä mielipidettä siihen, kaipaako musiikkitarjonta kehittämistä tai esitetäänkö festivaalilla liian vähän big band -musiikkia, ei kokonaisuudessaan osattu kertoa. Tästä moneen väittämään kohdistuvasta

epävarmuudesta voidaan ajatella, että musiikkitarjonnan nykytilanteeseen ei ole täysin tyytyväisen sitouduttu, vaan myös uudistuksille ollaan avoimia.

Vain niukasti enemmän oltiin sitä mieltä, että festivaalilla kuultava musiikki vastaa sitä musiikkia, jota kuunnellaan mielellään myös kotona. Vaikuttaisi siis siltä, että festivaalilta haetaan myös sellaisia musiikillisia kokemuksia, jotka eivät kuulu vastaajien arkeen. Suurin osa myös tutustuu ainakin jonkin verran mielellään heille ennestään tuntemattomiin esiintyjiin festivaalilla, joten myös tämän perusteella festivaalilla ollaan valmiita vastaanottamaan uusia ja erilaisia kokemuksia. Myös kiinnostuksen kasvua jotain tiettyä musiikkityyliä, artistia tai yhtyettä kohtaan festivaalin ansiosta oli havaittavissa. Festivaalilla on siis muitakin vaikutuksia taloudellisten vaikutusten lisäksi.

Blues, big band -musiikki, pop- ja rock-musiikki sekä soul mainittiin useimmin, kun konserttikävijöiltä kysyttiin heidän musiikillisia toiveitaan festivaalille. Nämä neljä musiikin tyylilajia olivat myös kahden suurimman ikäryhmän, 40–49 ja 50–59 -vuotiaiden suosikit. Pop- tai rock-musiikki ei ollut enää niin suosittua yli 60-vuotiaiden keskuudessa, joten laajemman yleisöpohjan saamiseksi, muiden tyylilajien edustus ohjelmistossa on syytä ottaa huomioon. Vanhempia kävijöitä houkuttelisi enemmän salsa- ja latinalaisamerikkalainen musiikki sekä country- ja folk-musiikki. Nuorempia, alle 20-vuotiaita ja 20–29 -vuotiaita, kiinnostaisi myös jazz ja maailmanmusiikki. Eksoottiset rytmit nousivat esille tyylilajien joukosta. Näille voitaisiin antaa ohjelmistossa entistä enemmän tilaa. Lisäksi erotuksena festivaalin totuttuun musiikkitarjontaan konserttikävijöiden valinnoissa nähtiin paljon country- ja folk-musiikkia. Tämä voisi olla myös hyvä kehityksen kohde musiikkitarjonnassa. Vähiten suosituimpia musiikin tyylilajeja olivat tekno- ja kone-, rap- ja hiphop-, klassinen sekä hengellinen musiikki. Kokonaisuudessaan konserttikävijöiden musiikkivalinnat olivat kirjavia, ja konserttikävijöillä tuntuu olevan monipuolinen kiinnostus musiikkiin. Yhteys Salmisen (1992, 231) nimeämään pirstoutuneen maun sukupolven avoimeen ja uteliaaseen musiikkimakuun on näin nähtävissä tähän tutkimukseen osallistuvilla.

Kaiken kaikkiaan tulosten perusteella voidaan todeta, että festivaalin musiikkitarjontaan ollaan tyytyväisiä eikä siinä nähdä merkittäviä puutteita. Juuri nykyisenkaltainen ohjelmisto houkuttelee yleisöä festivaalille. Joitakin musiikillisia muutoksia ja maltillisia uudistuksia yleisö on kuitenkin valmis vastaanottamaan. Kuten jo luvussa 2.4 toin esille,

konsernttikävijöiden musiikilliset mieltymykset ovat seurausta rajatuista vaihtoehdoista, mikä vaikuttaa tulosten tulkintaan. Ehkä esimerkiksi toisenlaisilla kysymyksillä olisi tullut esille jotain, mikä festivaalin musiikkitarjonnassa erityisesti ei miellytä. Vastatessa kysymykseen musiikillisista toiveista festivaalille musiikin tyylilajeja ei pyydetty laittamaan tärkeysjärjestykseen. Tämän pyytäminen olisi myös voinut tuottaa hieman toisenlaisia tuloksia. Lisäksi on muistettava, että vastaajia kävi eniten tietyissä konsertti-illoissa (ks. taulukko 7), mikä vaikuttaa musiikillisiin toiveisiin: esimerkiksi Blues-illan kävijät todennäköisesti haluavat kuulla bluesia. Toisenlainen vastaajajoukko olisi voinut valita enemmän toisia musiikinlajeja kuin mitä nyt valittiin.

Tämä tutkielma on tarjonnut yhden näkökulman Imatra Big Band Festivalin taloudellisiin vaikutuksiin. Punnittaessa festivaalin todellista ja kokonaistaloudellista merkitystä paikallisesti ja alueellisesti lisätutkimus on ehdottomasti tarpeen. Pelkästään epäsuoria taloudellisia vaikutuksia olisi luotettavuuden kannalta oleellista tarkastella myös ainakin paikallisten yritysten näkökulmasta, ja myös itse festivaalin tarkasteleminen taloudellisena toimijana olisi tärkeää kokonaisvaltaisen kuvan aikaansaamiseksi. Tämä tutkielma on käsitellyt vain festivaaliyleisön synnyttämää tulo-puolta. Festivaalin taloudelliset vaikutukset saattaisivat olla vieläkin suuremmat, jos niitä tarkasteltaisiin muistakin näkökulmista. Esimerkiksi, perustuen tosin vain omiin havaintoihini, osa imatralaisista yrityksistä palkkaa lisätyövoimaa festivaalia varten. Festivaali aiheuttaa kuitenkin myös menoja, ja puhuttaessa myönteisistä taloudellisista vaikutuksista on syytä myös muistaa kolikon kääntöpuoli: musiikkitapahtumilla on myös kielteisiä vaikutuksia, jotka jätetään usein huomioimatta.

Lisäksi esimerkiksi juuri mahdollisiin työllisyysvaikutuksiin ei tässä tutkielmassa ole ollut mahdollista puuttua. Myöskään arvioiteja siitä, kuinka paljon tapahtumasta johtuvasta rahan kulutuksesta jää vaikuttamaan paikallistalouteen ja kuinka paljon siitä vuotaa paikkakunnan ulkopuolelle, ei ole tällä tutkimuksella pystytty selvittämään. Todelliset taloudelliset vaikutukset riippuvat myös esimerkiksi siitä, kuinka paljon niihin sijoitetaan ja kuinka paljon niitä tuetaan. Kattavien tulojen ja ostomenojen selvittäminen monesta näkökulmasta on resursseja vievää ja vaikeaa. Cantellin (1996, 36) sanoin ”taloudelliset vaikutukset vaativat tutkimusotteeltaan laajaa ja seikkaperäistä taloudellisten ketjujen seuraamista”. Tässä tutkimuksessa tällaista ei ole voitu tehdä, ja tutkimuksessa käsitelläänkin yhtä osaa Imatra Big Band Festivalin taloudellisista vaikutuksista. Ottaen huomioon taloudellisten vaikutusten

tutkimiseen liittyvän moniulotteisuuden, Imatra Big Band Festivalin kokonaistaloudellisista vaikutuksista voidaan tehdä vain pohdintoja tämän tutkimuksen perusteella.

Tämän tutkielman yleistettävyyteenkin liittyy rajoituksia. Vaikka aineisto oli olosuhteisiin nähden kattava, se ei välttämättä kuvaa perusjoukkoa, koska tutkimuksen aineistoa ei ole kerätty satunnaisotannalla. Myös käsiteltäessä tutkimuksen luotettavuutta luvussa 4.4 tuotiin esille seikkoja, jotka vaikuttavat tutkimuksen johtopäätösten tekoon. Kaiken kaikkiaan sellaisten tutkimusten luotettavuus, joissa tutkitaan taloudellisia vaikutuksia, liittyy myös siihen, millä perusteilla ne on tehty, mistä näkökulmasta sekä miten pitkälle vaikutusten ketju on niissä viety. Usein tulokset voidaan sijoittaa vain yhteen tapahtumaan sen hetkisessä tilanteessa ja ajassa.

Tutkimuksen aineiston kattavuus on mielestäni hyvä ja aineistonkeruu onnistunut, sillä aineistoa kerättiin lähes jokaisena festivaalipäivänä ja -iltana, ja keruutyössä pyrittiin satunnaisotantaan niin hyvin kuin se vain festivaaliympäristössä on mahdollista. Näillä toimenpiteillä on pyritty vaikuttamaan myönteisesti tutkimuksen luotettavuuteen. Konserttikävijöiden lomakkeentäyttötilanteet pyrittiin järjestämään aina niin, että vastaajalla olisi rauhallinen hetki ja hyvä paikka täyttää lomake. Valtaosin koen tämän myös onnistuneen. Ennen kaikkea, saatu aineisto onnistui mielestäni antamaan tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Kuitenkin taloudellisia vaikutuksia olisi turvallisempaa arvioida suuremmalla aineistolla. Lisäksi suurempi aineisto olisi ollut luotettavampi tarkasteltaessa esimerkiksi koulutuksen ja musiikillisten mieltymysten välistä yhteyttä, sillä khiin neliötesti ei soveltunut siihen joidenkin ryhmien ollessa liian pieniä.

Aineistonkeruuvälineestäni, kyselylomakkeestani, olen esittänyt kritiikkiä luvussa 4.4 arvioidessani tutkimuksen luotettavuutta. Nämä kritiikit eivät kuitenkaan mielestäni merkittävästi alenna tutkimuksen kokonaisreliabiliteettia, koska kyse oli yksittäisistä kysymyksistä. Lomakkeen teossa on esimerkiksi käytetty aiempia tutkimuksia, joten osaa kysymyksistä on jo testattu suurilla joukoilla. Kyselylomake pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeäksi ja yksiselitteiseksi sekä kysymyksenasettelultaan, etenemisjärjestykseltään että ulkomuodoltaan. Toin luvussa kaksi esille useiden asiantuntijoiden (muun muassa Crompton ym. 2001, 80; Crompton & McKay 1994, 33) näkemyksen siitä, että ymmärtämättömyys taloudellisista vaikutuksista ja niiden analyysien

menettelytavoista vaikuttaa kielteisesti tulosten oikeellisuuteen. Vaikka taloudelliset vaikutukset sekä käsitteenä että tutkimuskohteena on minulle melko uusi, huolellinen valmistautuminen ja tutkimuksen raportointi tukevat tulosten luotettavuutta.

Näin tutkimusprojektin päättyessä voidaan todeta tutkimusstrategian palvelleen hyvin tutkimuksen tarkoitusta. Siitäkin huolimatta myös laadullisella tutkimusotteella saataisiin ilmiöstä tarpeellista tietoa. Monissa aikaisemmissa tutkimuksissa on haastateltu esimerkiksi kaupungin päättäjiä heidän näkemyksistään tapahtumien taloudellisista vaikutuksista. Kiinnostavinta ja hyödyllisintä olisi mielestäni haastatella paikallisia yrittäjiä, mikä täydentäisi festivaaliyleisön näkökulmaa. Haastattelulla saataisiin eri yritysten yksilölliset näkemykset hyvin esille. Yrittäjien näkökulman tutkiminen olisi hyödyllistä myös sen takia, että tutkimuksen luotettavuus paranisi. Tohmokin (2002, 46) toteaa, että jos taloudellisten vaikutusten tutkimisessa on huomioitu sekä musiikkitapahtuman yleisön rahan kulutus että paikallisten yritysten saama tulonlisäys, se antaa tutkimuksen reliabiliteetista ja validiteetista empiiristä evidenssiä. Periaatteessa tutkittaessa epäsuoria taloudellisia vaikutuksia yleisön ja paikallisten yritysten näkökulmasta tulosten pitäisi olla samat, vaikka usein näin ei todellisuudessa ole. Myös niiden haastattelemisen, ketkä vastaavat festivaalin musiikkiohjelmistosta, toisi lisänäkemyksiä ohjelmistovalintoihin.

Tutkielmani tulokset olivat pääsääntöisesti teoreettista taustaa ja aiempia tutkimuksia tukevaa: myös Imatra Big Band Festivalilla on nähtävissä taloudellista merkitystä paikkakunnalleen ja erityisesti ulkopaikkakuntalaisten kulutus ravintola- ja majoituspalveluihin nousivat esille. Tutkielmallani olen lisännyt tietoa Imatra Big Band Festivalin yleisön toiminnasta ja mielipiteistä. Tulosten avulla festivaali voi suunnitella musiikkitarjontaansa ja toimintansa kehittämistä. Festivaaliorganisaatio voi esimerkiksi miettiä sitä, keiden imatralaisten toimijoiden kanssa yhteistyön tekeminen olisi hedelmällisintä konserttikävijöiden palvelemiseksi. Lisäksi festivaalilla on konkreettista todiste siitä, että se on merkittävä alueelleen.

Taloudellisten vaikutusten tutkiminen ei ole tarkkaa, yksiselitteistä eikä niiden määrittelemisestä voida vetää johtopäätöksiä tapahtuman arvosta. Niiden tutkimiseen liittyy paljon arviointia ja oletusten tekemistä, ja eri alojen edustajat tekevät niitä eri tavoilla, omista lähtökohdistaan käsin. Kulttuurin ja talouden välinen suhde on joka tapauksessa kiistaton;

kulttuuritoiminta on myös liiketoimintaa, huolimatta siitä, onko se toivottua. Vaikka keskustelu kulttuurin ja talouden suhteesta on kiihtynyt viime vuosikymmeninä, uskon monivuotisen yliopisto-opiskelijan urani perusteella edelleen löytyvän niitä, jotka eivät pidä niiden yhteen nivoutumista hyvänä ajatuksena peläten taiteellisen itseisarvon puolesta. Jotkut saattavat ajatella, ettei taiteellista sielua saa myydä rahalle. Pelko saattaa liittyä myös siihen, että tapahtumien muut vaikutukset unohdetaan, jos niiden taloudellisiin vaikutuksiin kiinnitetään huomiota. Toisaalta eri vaikutukset ovat myös osittain toisiinsa yhteydessä, ja niitä voi olla kaikilta osilta vaikea eritellä. Taloudellisia vaikutuksia tulisikin ajatella yhtenä kokonaisuuden osana, eikä pelätä niiden liikaa hallitsevuutta.

LÄHTEET

- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. (2002). *Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät*. Helsinki: WSOY.
- Allen, J., O'Toole, W., McDonnell, I. & Harris, R. (2002). *Festival and special event management*. Wiley, Milton.
- Andersson, T. D. & Samuelson L. A. Financial effects of events on the public sector. Teoksessa: Mossberg, L. (toim.) (2000). *Evaluations of events: Scandinavian experiences*. Cognizant New York: Communication Corporation, 86–103.
- Bille, T. & Schulze, G. (2006). Culture in urban and regional development. Teoksessa V. Ginsburgh & D. Throsby (toim.): *Handbook of the economics of art and culture*. Handbooks in economics 25. Amsterdam: Elsevier, 1051–1099.
- Bourdieu, P. (1985). *Sosiologian kysymyksiä*. Tampere: Vastapaino.
- Cantell, T. (1993). *Musiikkijuhlien yleisöt: Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari*. Tilastotietoa taiteesta nro 7. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Cantell, T. (1994). *Kannattaako kulttuuri? Kulttuurisektori ja kaupunkien kehityshankkeet*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia nro 9.
- Cantell, T. (1996). *Kaupunkifestivaalien yleisöt. Kuopio Tanssii ja Soi. Tampereen Teatterikesä. Turun musiikkijuhlat. Ruisrock*. Tilastotietoa taiteesta nro 14. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Cantell, T. (1998). *Yleisfestivaalien yleisöt. Helsingin juhlatiikat. Joensuun Laulujuhlat*. Tilastotietoa taiteesta nro 19. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Cantell, T. (2001). Mittaamaton kulttuuri? Teoksessa S. Riukulehto (toim.) *Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet*. Jyväskylä: Atena, 52–61.
- Crompton, J. & McKay, S. (1994). Measuring the economic impact of festivals and events: some myths, misapplications and ethical dilemmas. *Festival Management and Event Tourism* 2, 33–43.
- Crompton, J. L., Lee, S. & Shuster, T. J. (2001). A guide for undertaking economic impact studies: the Springfest example. *Journal of travel research* 40 (1), 79–87.
- Currid, E. (2010). Symposium introduction art and economic development: new directions for the growth of cities and regions. *Journal of planning education and research* 29 (3), 257–261.

- Dwyer, L., Forsyth, P. & Spurr, R. (2005). Estimating the impacts of special events on an economy. *Journal of travel research* 43 (4), 351–359.
- Finland Festivals. (2010). *Vuoden 2010 kävijätilastot*. Saatavilla osoitteesta: <http://www.festivals.fi/tilastotietoa/?/fin/>. Viitattu 15.2.2011.
- Frechtling, D. C. (2006). An assessment of visitor expenditure methods and models. *Journal of travel research* 45 (1), 26–35.
- Frey, B. (1994). The economics of music festivals. *Journal of Cultural Economics* 18 (1), 29–39.
- Gazel, R. C. & Schwer, R. K. (1997). Beyond rock and roll: the economic impact of the Grateful Dead on a local economy. *Journal of cultural economics* 21 (1), 41–55.
- Getz, D. (2005). *Event management & event tourism*. New York: Cognizant communication corporation.
- Gursoy, D., Kim, K. & Uysal, M. (2004). Perceived impacts of festivals and special events by organizers: an extension and validation. *Tourism Management* 25 (2), 171–181.
- Haaga Instituutti -säätiö, Haaga-Perho. (2007). *Kaustisen kansanmusiikki-festivaalien taloudelliset vaikutukset vuonna 2007*. Helsinki: Haaga yhtymä.
- Herrero, Sanz, Devesa, Bedate & del Barrio. (2006). The economic impact of cultural events: a case-study of Salamanca 2002, European Capital of Culture. *European urban and regional studies* 13 (1), 41–57.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, H. (2009). ”Mukaansa tempaavaa musiikkia”. *Kyselytutkimus yleisön musiikkimausta Kuopion Viinijuhlat -tapahtumassa kesällä 2009*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Ilmonen, K., Kaipainen, J. & Tohmo, T. (1995). *Kunta ja musiikkijuhlat*. Helsinki: Kunnallisan kehittämissäätiö.
- Jackson, J., Houghton, M., Russell, R. & Triandos, P. (2005). Innovations in measuring economic impacts of regional festivals: a do-it-yourself kit. *Journal of travel research* 43 (4), 360–367.
- Kainulainen, K. (2004). *Elämysistä elinkeinoja: kulttuuritapahtumien paikallistaloudelliset merkitykset maaseutukunnille ja kaupungeille*. Helsingin yliopisto: Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus.

- Kainulainen, K. (2005). *Kunta ja kulttuurin talous – tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä*. Tampereen yliopisto. Yhdyskuntatieteiden laitos. Väitöskirja.
- Kainulainen, K. (2007). Juureva festivaali ja vetovoimainen kaupunki. Teoksessa S. Silvanto (toim.). *Festivaalien Helsinki – Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 176–181.
- Kaipainen, J. (1999). *Kulttuurilaitosten taloudelliset vaikutukset*. Suomen kuntaliiton sivistystoimen tutkimusprojektin toinen yhteenvetoraportti. Suomen kuntaliitto: Helsinki.
- Karjalainen, T. (1991). *Kuhmo Chamber Music Festival. The Structure of the Festival's Economy and the Economic Impact of Festival*. Työpapereita nr 3. Taiteen keskustoimikunta. Tutkimus- ja julkaisuyksikkö.
- Keskinen, V. (1994). *Mozartista Leskiseen – Helsinkiläisten musiikkimaut*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Korkeamäki, T. (1998). *Tutkimus Pori Jazz 98 Festivaalista*. Julkaisusarja A – Porin korkeakouluyksikkö. No A 20. Pori
- Linko, M. & Silvanto, S. (2007). ”Ilman festivaaleja stadi ei olisi stadi”. Festivaalit pääkaupunkiseudun asukkaiden silmin. Teoksessa S. Silvanto (toim.). *Festivaalien Helsinki – Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 152–164.
- Lewis, G. (1992). Who do you love? The dimensions of musical taste. Teoksessa J. Lull (toim.): *Popular music and communication*. Sage, 134–149.
- Malmi, P. (1995). *Kunnallisten kulttuuripanostusten kannattavuuden mittaaminen ja arvioiminen*. Oulu: Oulun yliopisto.
- Mikkonen, J., Pasanen, K. & Taskinen, H. (2008). *Itäsuomalaisten tapahtumien asiakasprofiilit ja aluetaloudellinen vaikuttavuus*. ESS vaikuttaa – tapahtumien arviointihankkeen tutkimusraportti. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitoksen julkaisuja n:o 1. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Mikkonen, J. & Ristolainen, K. (tutkimuksesta vastanneet). (2007). Selvitys Lieksan Vaskiviikon alueellisesta vaikuttavuudesta. ESS vaikuttaa – tapahtumien vaikutusten arviointihanke. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Pasanen, K. & Taskinen, H. (2008a). *Selvitys Mikkelin Musiikkijuhlien asiakasprofileista ja alueellisesta vaikuttavuudesta*. East Side Story – puhtia itäsuomalaiseen

- tapahtumamatkailuun hankkeen tutkimusraportti. Joensuun yliopisto. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos. Savonlinna.
- Pasanen, K. & Taskinen, H. (2008b). *Selvitys Kihaus Folkin asiakasprofiileista ja alueellisesta vaikuttavuudesta*. East Side Story – puhtia itäsuomalaiseen tapahtumamatkailuun hankkeen tutkimusraportti. Joensuun yliopisto. Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos. Savonlinna.
- Russell, P. (1998). Musical tastes and society. Teoksessa D. J. Hargreaves & A. North (toim.): *The Social Psychology of Music*. Oxford University Press, 141–155.
- Salminen, K. (1989). *Musiikkimakujen muotoutuminen – musiikkikulttuuriin sosiaalistuminen ja enkulturaation ongelmat*. Helsinki: Oy Yleisradio Ab.
- Salminen, K. (1992). Suomalaisen musiikkimaun sukupolvet. Teoksessa A. Alm & K. Salminen (toim.): *Toosa soi – musiikki radion kilpailuvälineenä?* Helsinki: Oy Yleisradio Ab, 227–232.
- Sairanen, J. (1998). Musiikkimaku ja ikä. *Musiikin suunta* 20 (4), 24–31.
- Sairanen, K. (1988). *Tutkimus Savonlinnan Oopperajuhlista 1988*. Julkaisu A6 1988. Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus.
- Snowball, J. D. (2004). Interpreting economic impact study results: spending patterns, visitor numbers and festival aims. *South African Journal of Economics* 72 (5), 1076–1084.
- Söderholm, S. (1995). Musiikkimaun luonteesta. Teoksessa Koistinen, T., Sevänen, E. & Turunen, R. (toim.): *Musta lammas – kirjoituksia populaari- ja massakulttuurista*. Kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimuksia nro. 8. Joensuun yliopisto.
- Tohmo, T. (2002). *Kulttuuri ja aluetalous: vaikutukset ja käyttäjien kokema hyöty*. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Lisensiaatintyö.
- Toiviainen, S. (1970). *Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset ristiriidat – musikologisten osakulttuurien sosiologista tarkastelua*. Tampereen yliopisto. Sosiologian laitos. Väitöskirja.
- Valli, R. (2001). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. PS-kustannus: Jyväskylä.

LIITTEET

LIITE 1. KYSELYLOMAKE

Hei Imatra Big Band Festivalin konserttikävijä!

Teen pro gradu -tutkielmaa Jyväskylän yliopiston musiikin laitokselle Imatra Big Band Festivalin synnyttämistä epäsuorista taloudellisista vaikutuksista ja festivaaliyleisön musiikillisista mieltymyksistä ja toiveista. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millainen musiikki houkuttelee teidät festivaalille ja millaista taloudellista toimeliaisuutta musiikkifestivaali aiheuttaa alueelle. Kyselyllä kerättyä aineistoa käytetään vain tutkimustarkoitukseen. Antamanne vastaukset ovat täysin luottamuksellisia eikä yksittäistä vastaajaa pystytä tunnistamaan kaikkien vastauksien joukosta.

Pyydän teitä osallistumaan tutkimukseen täyttämällä tämän kyselylomakkeen. Vastaaminen vie aikaa vain kymmenisen minuuttia. Antamanne vastaukset ovat tärkeitä tutkielman onnistumiseksi, ja niiden avulla voidaan myös kehittää Imatra Big Band Festivalia. Vastaan mielelläni, jos mieleenne nousee kysymyksiä tutkimuksesta.

Halutessanne voitte jättää yhteystietonne lomakkeen loppuun. Tällöin osallistutte arvontaan, jossa kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kaksi VIP-viikkopassia ensi vuoden festivaalille. VIP-viikkopassi oikeuttaa sisäänpääsyyn kaikkiin BB-klubin konsertteihin. Arvonta suoritetaan syyskuussa ja voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Kiitos arvokkaista vastauksistanne ja elämyksellistä festivaalivierailua!

Hanna Luoma, Jyväskylän yliopisto, musiikkitiede
hanna.m.luoma@jyu.fi

KYSELYLOMAKE

Laittakaa rasti siihen ruutuun, joka sopii teihin parhaiten, tai kirjoittakaa vastaus sille varattuun tilaan. Väittämissä ympyröikää teille parhaiten sopiva vaihtoehto.

1. Sukupuolenne nainen mies

2. Ikänne _____

3. Koulutuksenne (Merkitkää vain korkein koulutusasteenne.)

- Kansakoulu
- Keski- tai peruskoulu
- Opisto
- Ammattikoulu tai vastaava
- Ylioppilastutkinto
- Ylioppilastutkinto ja ammattikoulu tai opisto
- Alempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulu
- Ylempi korkeakoulututkinto, akateeminen loppututkinto

4. Työasemanne

- Johtavassa asemassa toisen palveluksessa
- Ylempi toimihenkilö
- Alempi toimihenkilö
- Työntekijä
- Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja
- Opiskelija
- Eläkeläinen
- Koti-äiti tai -isä
- Työtön
- Muu

5. Missä vakituinen asuinpaikkanne sijaitsee?

postinumero _____ paikkakunta _____

6. Kuinka monena vuotena olette osallistuneet Imatra Big Band Festivalille?

- Olen ensimmäistä kertaa
- Olen osallistunut useamman kerran, kuinka monta kertaa?

☐ 2–3	☐ 4–5
☐ 6–7	☐ 8 tai enemmän

7. Mihin festivaalin eri tapahtumiin arvioitte osallistuvanne koko festivaalin aikana?

- Maksullisiin konsertteihin:

BB-klubilla:

- Black Popeda (pe 2.7.)
- Pink Cadillac (la 3.7.)
- Soivat virret (su 4.7.)
- Rock Express (ma 5.7.)
- Swing Parade (ti 6.7.)
- Jazz Cavalcade (ke 7.7.)
- Blues Caravan (to 8.7.)
- Groove Jam (pe 9.7.)
- Beat Carneval (la 10.7.)
- Rock 4 U (la 10.7.)

BB-risteilyillä:

- Satakielet Saimaalla (ke 7.7.)
- Legendat Laineilla (ke 7.7.)
- Bluesia Purrella (to 8.7.)
- Merirosvot Matkalla (to 8.7.)

BB-yöklubilla OC Barissa:

Kuinka monena iltana? _____

- Ilmaistapahtumiin (BB-kadulla, BB-klubilla, Koskitorilla, Vuoksenniskan torilla, Imatrankosken kirkkopuistossa):
Kuinka moneen tapahtumaan? _____

8. Mikä on houkutellut teidät festivaalille? Valitkaa enintään kaksi vaihtoehtoa.

- Festivaalin musiikkitarjonta
- Tietty artisti tai yhtye
- Halu tukea festivaalia
- Festivaalille osallistuminen on kesäperinne
- Ystävät tai sukulaiset
- Festivaalin ilmapiiri
- Festivaali on hyvä tilaisuus viettää vapaa-aikaa

9. Aiotteko osallistua festivaalille ensi vuonna uudelleen?

kyllä

en

en osaa sanoa

Jos vakituinen asuinpaikkanne on Imatra, siirrykää kysymykseen 18. Jos vakituinen asuinpaikkanne on muualla kuin Imatralla, jatkakaa seuraavaan kysymykseen.

10. Kuinka samaa mieltä olette seuraavien väittämien kanssa, jotka liittyvät tulemiseenne Imatralle? (1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Imatra Big Band Festival oli merkittävä syy tulooni Imatralle.	1	2	3	4	5
Festivaali on innostanut minua tulemaan uudestaan vierailulle Imatralle.	1	2	3	4	5
Vierailen paljon Imatralla muutenkin.	1	2	3	4	5
Erityisesti festivaalin musiikkitarjonta houkuttelee minua viipymään Imatralla.	1	2	3	4	5

Vastatkaa kysymykseen 11 tai 12, jos ette ympyröineet kysymyksen 10 ensimmäisessä väittämässä vaihtoehtoa nro 3 (=ei samaa eikä eri mieltä).

11. Jos ympyröitte kysymyksen 10 ensimmäisessä väittämässä numeron 4 tai 5, niin olisitteko tulleet paikkakunnalle siinäkin tapauksessa *tänä ajankohtana*, jos festivaalia ei järjestettäisi?

- kyllä en en osaa sanoa

12. Jos ympyröitte kysymyksen 10 ensimmäisessä väittämässä numeron 1 tai 2, niin pidensittekö vierailunne pituutta paikkakunnalle festivaalin takia?

- kyllä en en osaa sanoa

13. Millä muulla tavoin vietätte aikaa Imatralla festivaalin lisäksi? Valitkaa enintään kolme teille tärkeimmältä tuntuva vaihtoehtoa.

- Osallistun muihin paikkakunnan kulttuuritapahtumiin tai vierailen kulttuuri-instituutioissa
- Tutustun Imatran nähtävyyksiin tai luontoon
- Hyödynnän vapaa-ajanviettomahdollisuuksia, kuten kylpylän palveluita
- Hyödynnän työmahdollisuuksia
- Tapaan sukulaisia tai ystäviä
- Käytän ravintolapalveluita
- Käyn ostoksilla paikallisissa liikkeissä
- Muu

14. Oletteko päiväkävijä festivaalilla vai yövyttekö Imatralla *festivaalin takia*?

Jos olette päiväkävijä, kuinka monena päivänä aiotte käydä festivaalilla?

- 1–2
- 3–4
- 5–6
- 7–9

Jos olette yökävijä, kuinka monta yötä vietätte Imatran seudulla festivaalin takia?

- 1–2
- 3–4
- 5–6
- 7 tai enemmän

15. Jos olette yökävijä, missä yövytte? Rastitkaa sopivin vaihtoehto joko A) tai B) kohdasta. Jos olette päiväkävijä, siirtykää seuraavaan kysymykseen.

Yöpymispaikka:

- Imatra lähipaikkakunta

A) Maksullinen majoitus:

- Hotelli
 Kesähotelli tai hostelli
 Yksityinen vuokrattu majoitus
 Koulumajoitus
 Vuokrattu kesämökki
 Leirintäalue
 Muu

B) Maksuton majoitus:

- Sukulaisten tai ystävien luona
 Kesämökki tai oma kakkosasunto
 Muu

16. Kuinka paljon arvioisitte henkilökohtaisesti kuluttaneenne rahaa itse festivaalilla seuraaviin asioihin koko festivaalivierailunne aikana? (Jos festivaalivierailunne jatkuu vielä tulevana päivinä, sisällyttäkää arvioonne myös tuleva kulutuksenne.)

Monelta vuorokaudelta kulutus on? _____

Pääsyliput	_____	€
Ruoka ja juoma (BB-klubi, BB-risteilyt)	_____	€
Festivaalituotteet	_____	€

17. Kuinka paljon arvioisitte henkilökohtaisesti kuluttaneenne rahaa muualla Imatralla seuraaviin asioihin koko festivaalivierailunne aikana? (Jos festivaalivierailunne jatkuu vielä tulevana päivinä, sisällyttäkää arvioonne myös tuleva kulutuksenne.)

Monelta vuorokaudelta kulutus on? _____

Liikenne (linja-auto, taksi, auton vuokraus, polttoaine- ja huoltamomenot)	_____	€
Majoitus	_____	€
Ravintolapalvelut	_____	€
Marketit/ruokakaupat, kioskit	_____	€
Kojut BB-kadulla	_____	€
Muihin liikkeisiin tekemänne ostokset tavaroista ja palveluista	_____	€
Kulttuuri (nähtävyydet, museot, esitykset, jne.)	_____	€

Jos vakituinen asuinpaikkanne on muualla kuin Imatralla, jatkakaa kysymykseen 20.

18. Kuinka paljon koette normaalin rahan kulutukseenne kasvaneen festivaaliaikana juuri festivaalin takia asteikolla 1–5?

_____ (1 = Kulutukseni ei kasvanut lainkaan, 5 = Kulutukseni kasvoi paljon)

19. Mihin kuluttaisitte rahanne, jos tätä festivaalia ei järjestettäisi?

- Säästäisin rahat
- Menisin toiselle suomalaiselle paikkakunnalle vastaavanlaiseen musiikkitapahtumaan
- Menisin toiselle suomalaiselle paikkakunnalle toisenlaiseen musiikki- tai kulttuuritapahtumaan
- Johonkin muuhun tapahtumaan, palveluun tai tuotteeseen
- En osaa sanoa

20. Mitä mieltä olette seuraavista Imatra Big Band Festivaliin liittyvistä väittämistä? (1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Tärkeintä festivaalilla on musiikki.	1	2	3	4	5
Käytän festivaalivierailuni aikana mielelläni myös paikkakunnan muuta palvelutarjontaa.	1	2	3	4	5
Koen festivaalin houkuttelevaksi.	1	2	3	4	5
Festivaali tekee koko Imatrasta vetovoimaisemman.	1	2	3	4	5
Minulla on mielikuva, että festivaali ja imatralaiset yritykset tekevät paljon yhteistyötä festivaalin hyväksi.	1	2	3	4	5
Festivaali on merkittävä kaupungin elinkeinoelämälle.	1	2	3	4	5
Olen tyytyväinen Imatran tarjoamiin palveluihin kuluttajille festivaaliaikana.	1	2	3	4	5
Olen tyytyväinen festivaalin tarjoamiin palveluihin kuluttajille.	1	2	3	4	5

21. Mitä puutteita on mielestänne festivaalin ja Imatran alueen palvelutarjonnassa?

22. Mitä mieltä olette seuraavista Imatra Big Band Festivalin musiikkia koskevista väittämistä? (1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

Festivaalin tämänvuotinen musiikkitarjonta on laadukas.	1	2	3	4	5
Festivaalin musiikkitarjonta on monipuolinen.	1	2	3	4	5
Festivaalin musiikkitarjonta on nykyaikainen.	1	2	3	4	5
Festivaalilla esiintyy liian vähän kotimaisia artisteja.	1	2	3	4	5
Festivaali on musiikkitarjonnaltaan selkeästi profiloitunut.	1	2	3	4	5
Festivaalin musiikkitarjonta kaipaa kehittämistä.	1	2	3	4	5

Festivaalilla kuultava musiikki vastaa sitä musiikkia, jota kuuntelen mielelläni myös kotona.	1 2 3 4 5
Festivaali-iltojen musiikkiteemat eivät ole onnistuneita.	1 2 3 4 5
Festivaalilla esitetään liian vähän big band -musiikkia.	1 2 3 4 5
Festivaalin musiikkitarjonnan pitäisi olla harvempaan musiikkilajiin keskittyvää.	1 2 3 4 5
Tutustun mielelläni festivaalilla minulle ennestään tuntemattomiin esiintyjiin.	1 2 3 4 5
Kiinnostukseni jotain tiettyä musiikkityyliä, artistia tai yhtyettä kohtaan kasvoi festivaalin ansiosta.	1 2 3 4 5
Koen festivaalilla musiikillisia elämyksiä.	1 2 3 4 5

23. Millaista musiikkia toivoisitte festivaalille? Voitte halutessanne valita useamman vaihtoehdon.

- Rap/hiphop-musiikki
- Hengellinen musiikki
- Klassinen musiikki
- Lasten musiikki
- Jazz
- Big band -musiikki
- Maailmanmusiikki
- Blues
- Soul
- Heavymusiikki
- Viihde- ja iskelmämusiikki
- Pop- tai rockmusiikki
- Tekno- ja konemusiikki
- Reggae
- Perinteinen tanssimusiikki
- Salsa/latinalaisamerikkalainen-musiikki
- Kansanmusiikki
- Country/folk

Halutessanne voitte kirjoittaa alle palautetta kyselylomakkeesta.

Halutessanne voitte jättää yhteystietonne, jolloin osallistutte VIP-viikkopassien arvontaan.

Nimi _____
 Lähiosoite _____
 Postitoimipaikka _____
 Puhelin _____

LIITE 2. PALAUTTEET KYSELYLOMAKKEESTA

- mielenkiintoinen, haasteellinen
- suut makiak ihanaa!
- Kattava
- Hyvä & selkeä
- Teltassa liian kovalla musiikki, ei kuule laulajaa kuten Vilkkumaan sanoista ei saanut lainkaan selvää ja niissähän sanat ovat tärkeitä. Muutenkin musiikki soi siellä aivan liian kovaa.
- Selkeä ja tarkoitustaan vastava. Mahtava.
- Uskon, että Big Band on yksi tunnetuimmista Imatran tapahtumista. Pääkaupunkiseudulla monet tuttavankin tietävät tapahtuman ja liittävät sen Imatraan. Uskon, että tapahtuma rakentaa positiivisesti Imatran imagoa
- Oli kiva ja mukava täyttää! :)
- Kysymykset olivat hyvät ja selkeät
- OK!
- Kysymyksen 10 jatkokysymys oli melko epäselvä. Vaati todella keskittynyttä lukemista, että ymmärsi mitä tulisi tehdä.
- 10. kysymyksen jatkokysymys oli todella epäselvä.
- Kattava ja helposti ymmärrettävä lomake. Kysymys nro. 10:ntä seuraavat pari kysymystä olivat tosin hieman vaikeaselkoisia.
- Asianmukainen.
- Minulle ehkä vaikea vastata esim. tämän sivun yläosassa oleviin kysymyksiin, koska harvemmin käytän muita palveluja kuin Big Band -jumalanpalvelus, ilmaiskonsertti tai hengellinen musiikki (=soivat virret tänä vuonna) sekä piknik-konsertti
- Koska olen entinen imatralainen (muutin vuosi sitten täältä pois opiskelujen vuoksi) ja käyn täällä yhä paljon, jotkut vastaukset saattavat olla ristiriidassa. Keskenään -> en löytänyt minulle sopivaa vastausvaihtoehtoa.
- Ihan hyvä lomake, selkeästi vastattavissa. Onnea gradun tekoon!
- Hyvin kysely
- Hyvä
- Yritysvierailujen huomiointi kysymysten asettelussa
- Tein juuri itse opinnäytetyön ja mielestäni tämä oli laadukas kyselylomake!

- OK.
- Arvontaan eri lomakkeella!
- Hyviä kysymyksiä
- Olen parhaillaan blues-risteilyllä. Ei täällä mitään bluesia ole! Dave oli hyvä mutta loppuajan saikin sitten istua earit korvissa. Toivon korjausta asiaan! Voi olla myös ns. mies & kitara linjalla. akustiikka/Tila on liian pieni ”koko bändille”
- Selkeä ja nopea täyttää!
- Blues risteilyllä hyvä juontaja/malli/kuuluttaja
- Juontaja hyvä! Hyvä meininki!!! Hyvät kelit...
- Muuten hyvä, mutta kohta 14 hieman vaikeaselitteinen; yövyin Imatran seudulla, mutta en festivaalin vuoksi. Festari oli vain hyvä ohjelmatarjonta lomaviikkoon.
- :)
- Tänä vuonna Lapset otettu hyvin huomioon. BB-viikko on aina hyvinjärjestetty. Kyselylomake on monipuolinen, toivottavasti saat hyvän vastaanoton. :)
- Olen tällainen 100 % kolmen soinnun Blues-mummo
- Kysely kattaa monipuolisesti tapahtuman
- Tällainen tutkimus on mielestäni tarpeen. Kartoitetaan asiakkaiden mielipiteitä
- Kattaus on jo aika täydellinen, pysykää ”ajan hermolla”.
- ei lisättävää
- Selkeät kysymykset.
- kerran käyneillä ei vastausvaihtoehtoa (6.) Karaoke puuttuu (23.)
- Elokuvamusiikki